

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008, en följd-motion, en motion från allmänna motionstiden 2007 samt ett antal motioner från allmänna motionstiden 2008 som innehåller yrkanden med avseende på samarbetet inom Europeiska unionen. Utskottet behandlar också ett mindre avsnitt av regeringens skrivelse 2006/07:85.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet. Utskottet har i betänkandet valt att, utifrån väckta motioner, behandla elva teman. Dessa teman är följande: EU:s utvidgning; EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser; ekonomiska och finansiella frågor samt EU:s budgetöversyn; den gemensamma marknaden och EU:s handelspolitik; bekämpning av terrorism; jämställdhet och arbetet mot diskriminering; miljö- och jordbrukspolitik, migrations- och socialpolitik; institutionernas verksamhet; förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd hösten 2009 och skrivelsens utformning.

Utrikesutskottet har undersökt övriga utskotts intresse att vad avser deras respektive beredningsområden yttra sig över skrivelsen och de motioner som behandlas i anslutning till denna. EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Fem yttranden har inkommit från konstitutions-, finans-, skatte- och socialutskottet respektive EU-nämnden. Yttrandena refereras i betänkandet i de delar dessa har bäring på utrikesutskottets överväganden men är också i sin helhet fogade till betänkandet i bilagorna 2–6.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden och föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2008/09:85 till handlingarna. Med anledning av att skrivelse 2006/07:85, avsnitt 4 i den del som ännu inte behandlats, därmed får anses vara politiskt omhändertaget föreslår utskottet även att regeringens skrivelse 2006/07:85, avsnitt 4 i den del som ännu inte behandlats, läggs till handlingarna.

Till betänkandet har fogats 23 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Bakgrund	11
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	11
Utskottet	12
EU:s utvidgning	12
Skrivelsen	12
Motionerna	12
Utskottets överväganden	14
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser	16
Skrivelsen	16
Motionerna	17
EU-nämndens yttrande	19
Utskottets överväganden	19
Ekonomiska och finansiella frågor samt EU:s budgetöversyn	23
Skrivelsen	23
Finansutskottets yttrande	25
Skatteutskottets yttrande	26
EU-nämndens yttrande	27
Utskottets överväganden	27
Den gemensamma marknaden och EU:s handelspolitik	30
Skrivelsen	30
Motionerna	30
Utskottets överväganden	32
Bekämpning av terrorism m.m.	34
Skrivelsen	34
Konstitutionsutskottets yttrande	35
Utskottets överväganden	36
Jämställdhet och arbetet mot diskriminering	36
Skrivelsen	36
Motionerna	37
Utskottets överväganden	38
Miljö- och jordbrukspolitik	42
Skrivelsen	42
Motionerna	43
EU-nämndens yttrande	43
Utskottets överväganden	43
Migrations- och socialpolitik	45
Skrivelsen	45
Motionerna	46
Socialutskottets yttrande	46
Utskottets överväganden	47
Institutionernas verksamhet	47

Skrivelsen	47
Motionerna	48
Konstitutionsutskottets yttrande	49
EU-nämndens yttrande	49
Utskottets överväganden	50
Förberedelser inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd hösten	
2009	52
Skrivelsen	52
Motionerna	53
EU-nämndens yttrande	55
Utskottets överväganden	55
Skrivelsens utformning	59
Skrivelsen	59
EU-nämndens yttrande	59
Utskottets överväganden	60
Reservationer	62
1. EU:s säkerhetsstrategi, punkt 3 (v, mp)	62
2. Militärt samarbete inom EU, punkt 4 (v, mp)	63
3. Civil fredskår inom EU, punkt 5 (mp)	63
4. Anpassningsfrågor i EU:s biståndsarbete, punkt 6 (mp)	64
5. Budgetpost för klimatbistånd i EU:s budget, punkt 7 (v, mp)	64
6. Bankgarantiprogram, punkt 9 (s)	65
7. Bankgarantiprogram, punkt 9 – motiveringen (v)	66
8. Vissa aktuella skattefrågor inom EU, punkt 10 (s, v)	67
9. EU:s exportsubventioner för jordbruksprodukter, punkt 11 (v, mp)	68
10. Fackföreningarna och EU:s inre marknad, punkt 12 (v)	68
11. EU:s förhandlingar med utvecklingsländer, punkt 13 (v, mp)	69
12. Associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen, punkt 14 (v, mp)	70
13. Jämställdhetskompetens i EU:s generaldirektorat för handel, punkt 15 (v, mp)	71
14. Personal inom EU:s organ m.m., punkt 17 (v, mp)	71
15. Handlingsplaner för implementering av FN:s resolutioner 1325 och 1820 m.m., punkt 18 (v, mp)	72
16. Samkönade par inom EU m.m., punkt 19 (v, mp)	73
17. Miljö- och jordbrukspolitik, punkt 20 (s, v, mp)	73
18. Migrationspolitik, punkt 22 (s)	74
19. Migrationspolitik, punkt 22 – motiveringen (v, mp)	75
20. Socialpolitik, punkt 23 (s, v)	76
21. Införlivning av nya direktiv, punkt 24 (s, mp)	76
22. Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, punkt 26 (v)	77
23. Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, punkt 26 (mp)	78
Särskilda yttranden	80
1. EU:s utvidgning samt den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, punkt 1 (s)	80
2. Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, punkt 26 (s)	81
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	83

Skrivelse 2006/07:85	83
Skrivelse 2008/09:85	83
Följdmotion med anledning av skrivelse 2008/09:85	83
Motion från allmänna motionstiden hösten 2007	84
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	84
<i>Bilaga 2</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande	94
<i>Bilaga 3</i>	
Finansutskottets yttrande	106
<i>Bilaga 4</i>	
Skatteutskottets yttrande	114
<i>Bilaga 5</i>	
Socialutskottets yttrande	117
<i>Bilaga 6</i>	
EU-nämndens yttrande	122

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. EU:s utvidgning samt den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:U340 yrkandena 1–3, 2008/09:U14 yrkande 4, 2008/09:U245, 2008/09:U274 yrkandena 1 och 2, 2008/09:U298, 2008/09:U306, 2008/09:U312, 2008/09:U320, 2008/09:U323 yrkande 27, 2008/09:U327 yrkande 3 och 2008/09:U349 yrkandena 59, 61–65 och 67.

2. EU:s grannskapspolitik

Riksdagen avslår motion 2008/09:U349 yrkande 60.

3. EU:s säkerhetsstrategi

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U241, 2008/09:U247 och 2008/09:Fö204 yrkande 3.

Reservation 1 (v, mp)

4. Militärt samarbete inom EU

Riksdagen avslår motion 2008/09:Fö204 yrkande 1.

Reservation 2 (v, mp)

5. Civil fredskår inom EU

Riksdagen avslår motion 2008/09:U322 yrkande 26.

Reservation 3 (mp)

6. Anpassningsfrågor i EU:s biståndsarbete

Riksdagen avslår motion 2008/09:Fö289 yrkandena 63 och 65.

Reservation 4 (mp)

7. Budgetpost för klimatbistånd i EU:s budget

Riksdagen avslår motion 2008/09:MJ459 yrkande 30.

Reservation 5 (v, mp)

8. Ekonomiska och finansiella frågor

Riksdagen avslår motion 2008/09:U14 yrkande 1.

9. Bankgarantiprogram

Riksdagen avslår motion 2008/09:U14 yrkandena 2 och 3.

Reservation 6 (s)

Reservation 7 (v) – motiveringen

10. Vissa aktuella skattefrågor inom EU

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U14 yrkandena 10–12 och 2008/09:U361.

Reservation 8 (s, v)

11. EU:s exportsubventioner för jordbruksprodukter

Riksdagen avslår motion 2008/09:U322 yrkande 14.

Reservation 9 (v, mp)

12. Fackföreningarna och EU:s inre marknad

Riksdagen avslår motion 2008/09:A216 yrkande 1.

Reservation 10 (v)

13. EU:s förhandlingar med utvecklingsländer

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U288 yrkandena 1, 3 och 4 samt 2008/09:U313 yrkande 4.

Reservation 11 (v, mp)

14. Associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen

Riksdagen avslår motion 2008/09:U257 yrkandena 1–12.

Reservation 12 (v, mp)

15. Jämställdhetskompetens i EU:s generaldirektorat för handel

Riksdagen avslår motion 2008/09:N210 yrkande 4.

Reservation 13 (v, mp)

16. Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U202, 2008/09:U235 yrkandena 1–3, 2008/09:U266 och 2008/09:U323 yrkande 28.

17. Personal inom EU:s organ m.m.

Riksdagen avslår motion 2008/09:U323 yrkande 29.

Reservation 14 (v, mp)

18. Handlingsplaner för implementering av FN:s resolutioner 1325 och 1820 m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U242, 2008/09:U314, 2008/09:U360 yrkande 5 och 2008/09:Fö204 yrkande 2.

Reservation 15 (v, mp)

19. Samkönade par inom EU m.m.

Riksdagen avslår motion 2008/09:U343 yrkandena 1 och 2.

Reservation 16 (v, mp)

20. Miljö- och jordbrukspolitik

Riksdagen avslår motion 2008/09:U14 yrkande 5.

Reservation 17 (s, v, mp)

21. Global köttkonsumtion

Riksdagen avslår motion 2008/09:U14 yrkande 1.

22. Migrationspolitik

Riksdagen avslår motion 2008/09:U14 yrkande 13.

Reservation 18 (s)

Reservation 19 (v, mp) – motiveringen

23. Socialpolitik

Riksdagen avslår motion 2008/09:U14 yrkandena 7 och 8.

Reservation 20 (s, v)

24. Införlivning av nya direktiv

Riksdagen avslår motion 2008/09:U14 yrkande 6.

Reservation 21 (s, mp)

25. Institutionernas verksamhet

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U264, 2008/09:U317 och 2008/09:U326.

26. Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U277 yrkande 3, 2008/09:U379 yrkande 33, 2008/09:U398 yrkande 7, 2008/09:U14 yrkande 9, 2008/09:U221 yrkandena 1–11, 13 och 14, 2008/09:U232 yrkandena 1–3, 2008/09:U233, 2008/09:U322 yrkandena 7, 27 och 40, 2008/09:U339 och 2008/09:U360 yrkande 13.

Reservation 22 (v)

Reservation 23 (mp)

27. Skrivelse 2008/09:85

Riksdagen lägger skrivelse 2008/09:85 till handlingarna.

28. Skrivelse 2006/07:85, avsnitt 4 (delvis)

Riksdagen lägger skrivelse 2006/07:85 till handlingarna.

Stockholm den 23 april 2009

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Urban Ahlin (s), Gustav Blix (m), Carina Hägg (s), Anne-Marie Pålsson (m), Kerstin Lundgren (c), Kent Härstedt (s), Birgitta Ohlsson (fp), Kenneth G Forslund (s), Walburga Habsburg Douglas (m), Kerstin Engle (s), Alf Svensson (kd), Christian Holm (m), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Holger Gustafsson (kd) och Max Andersson (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 5 mars om skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008, vilken bordlades av kammaren den 17 mars. Sedan den 1 oktober 2006 råder ingen generell motionsrätt på skrivelser och redogörelser. Kammaren fattade emellertid, på förslag av talmannen, som samrätt med företrädarna för riksdagens partigrupper, beslut om att medge motionsrätt på skrivelsen. Motionstiden för skrivelsen löpte ut den 1 april. En följdmotion väcktes.

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008, en följdmotion, en följdmotion från allmänna motionstiden samt ett antal motioner från allmänna motionstiden 2008 som innehåller yrkanden med avseende på samarbetet inom Europeiska unionen. Utskottet behandlar också ett mindre avsnitt av regeringens skrivelse 2006/07:85.

Utrikesutskottet har undersökt övriga utskotts intresse att vad avser deras respektive beredningsområden yttra sig över skrivelsen och de motioner som behandlas i anslutning till denna. EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Fem yttranden har inkommit från konstitutions-, finans-, skatte- och socialutskottet respektive EU-nämnden. Yttrandena refereras i betänkandet i de delar dessa har bäring på utrikesutskottets överväganden men är också i sin helhet fogade till betänkandet i bilagorna 2–6.

Utskottet har i samband med ärendets beredning tagit del av faktapromemoriorna 2008/09:FPM41 Förhandlingsdirektiv om avtalet mellan Kanada och Euratom om kärnkraftens användning för fredliga ändamål, 2008/09:FPM53 och 2008/09:FPM85 Östliga partnerskapet.

Utskottet har, i samband med beredningen av detta ärende, även tagit del av kommissionsmeddelandena SEK(2008) 1000 Allmän rapport om Europeiska unionens verksamhet 2008, KOM(2008) 490 Årsredovisningar för sjunde, åttonde och nionde europeiska utvecklingsfonden – budgetåret 2007, KOM(2008) 844 Rapport från kommissionen om kommittéernas arbete under 2007, KOM(2008) 777 Kommissionens tjugofemte årsrapport om kontroll av gemenskapsrättens tillämpning (2007) och KOM(2008) 850 Årsrapport om instrumentet för stöd inför anslutningen (ipa).

Inför mötena med ministerrådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC, General Affairs and External Relations Council) begär utskottet regelmässigt föredragningar av Utrikesdepartementet. Under 2008 erhöll utskottet sju GAERC-föredragningar, mestadels med kabinettssekreteraren (24 januari, 14 februari, 6 mars, 24 april, 22 maj, 14 juni och 4 december).

Utskottet har under 2008 haft två överläggningar enligt 10 kap. 3 § riksdagsordningen, den 15 maj om 18-månadersprogrammet med statssekreterare Håkan Jonsson och den 20 maj om Europeiska säkerhetsstrategin med utrikesminister Carl Bildt.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har utifrån väckta motioner, vilka mestadels är framåtblickande, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet vid elva teman. Dessa teman är följande: EU:s utvidgning; EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser; ekonomiska och finansiella frågor samt EU:s budgetöversyn; den gemensamma marknaden och EU:s handelspolitik; bekämpning av terrorism; jämställdhet och arbetet mot diskriminering; miljö- och jordbrukspolitik; migrations- och socialpolitik; institutionernas verksamhet, förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd hösten 2009 och skrivelsens utformning.

I anslutning till beredningen av detta betänkande, och som ett uttryck för utskottets ambition att följa EU-frågor inom sitt beredningsområde (4 kap. 11 § riksdagsordningen), har utskottet genomfört föredragningar om

- internationella handelsfrågor, den 10 mars av statsrådet Ewa Björling,
- utvecklingssamarbetet och klimatfrågorna, den 21 april av statsrådet Gunilla Carlsson och om
- European Development Days den 21–23 oktober, av ambassadör Kristin Kumlin.

Utskottets ordförande tog den 6 mars 2009 emot Europaparlamentets utrikesutskott. Den 30 mars 2009 mötte utskottet, tillsammans med konstitutionsutskottet och EU-nämnden, Europaparlamentets konstitutionella utskott.

Konstitutions- och utrikesutskotten har enligt 4 kap. 8 § riksdagsordningen i separata beslut, av utrikesutskottet den 20 mars 2007 och av konstitutionsutskottet den 22 mars 2007, kommit överrens om att genom deputerade i ett sammansatt utskott gemensamt bereda avsnitt 4 Reflektionsperioden och det konstitutionella fördraget i skrivelse 2006/07:85 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2006 jämte eventuella motioner i motsvarande del.

Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet har i betänkande 2006/07: KUU1 EU:s fördrag, utifrån skrivelse 2006/07:85 (avsnitt 4 i berörd del), behandlat aspekter på frågan om ett nytt fördrag för EU, vilka var av betydelse för Sveriges agerande under Europeiska rådets möte den 21 och 22 juni 2007 och vid de politiska förlopp, främst regeringskonferensen, som därefter följde.

Med anledning av att skrivelse 2006/07:85, avsnitt 4 i den del som ännu inte behandlats, får anses vara politiskt omhändertaget föreslog utrikesutskottet genom en skrivelse till konstitutionsutskottet i mars 2009 att ärendet återlämnas till utrikesutskottet och att det sammansatta utskottet till följd därav upplöses. Vidare föreslogs att det åt det sammansatta utskottets

ordförande uppdras att justera det sammansatta utskottets protokoll från sammanträdet den 6 december 2007. Konstitutionsutskottet har bekräftat detta ställningstagande. Kanslicheferna för de båda utskotten har genom en skrivelse också underrättat riksdagens kammare. Med detta betänkande behandlas således också regeringens skrivelse 2006/07:85, avsnitt 4 i den del som ännu inte behandlats.

Bakgrund

Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen och varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Med skrivelse 2008/09:85 har regeringen lämnat den avsedda redogörelsen till riksdagen gällande 2008.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2008 behandlar samtliga samarbetsområden inom EU. I bilagor till skrivelsen finns information om mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt samt pågående överträdelseärenden. Där återfinns också information om beslut i ministerrådet under 2008 som Sverige inte stött.

Utskottet

EU:s utvidgning

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för utvidgningen (s. 22–24).

Regeringen för i skrivelsen fram att utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och att denna starkt har bidragit till stabilitet och ekonomisk utveckling i Europa. En fortsatt utvidgningsprocess är av strategisk betydelse för unionen som helhet. Sverige har under året fortsatt att arbeta för att lyfta fram utvidgningens positiva effekter. Samtidigt arbetar Sverige aktivt för att säkerställa att de strikta villkoren inom anslutningsprocessen uppfylls.

I skrivelsen framhåller regeringen att kommissionens årliga utvidgningspaket innehåller dels en övergripande utvidgningsstrategi för 2008–2009, dels översynsrapporter för kandidatländerna Turkiet, Kroatien och Makedonien samt länderna på västra Balkan, som har ett medlemskapsperspektiv. Strategin ger en överblick över utvidgningspolitiken, dess mål och medel samt en bild av reformläget i de berörda länderna. Enligt regeringens skrivelse utgår strategin från den förnyade konsensus om utvidgningen som uppnåddes vid Europeiska rådet i december 2006.

Vidare anser regeringen, enligt skrivelsen, att det i årets strategi särskilt framhålls den strategiska betydelse som Turkiet har för EU och att det kommande året blir av stor betydelse för den fortsatta utvidgningen. Länderna på västra Balkan bör, enligt regeringen, ha stora förutsättningar att ta steg i EU-närmandet. Kroatien anses ha möjlighet att nå slutskedet av anslutningsförhandlingarna mot slutet av 2009 om reformtakten är tillräckligt hög. Makedonien kan med förnyade ansträngningar komma vidare i sin EU-integrationsprocess. Turkiet uppmanas att förnya sina politiska reformansträngningar.

Regeringen delar överlag den lägesbedömning och de slutsatser som kommissionen presenterar.

Motionerna

I *kommittémotion 2008/09:U349 yrkande 60* framhåller Socialdemokraterna att utvidgningen måste fortsätta till EU:s grannskap. Den process som nu startat måste medföra fördelar för alla länder på Balkan. EU:s dörr måste stå öppen för alla, inklusive Serbien. Kosovo måste garantera minoriteter skyddande rättigheter. Sverige bör fortsätta att stödja länder på Balkan med reform- och medlemskapsansträngningar.

I *kommittémotion 2008/09:U349 yrkande 61* lyfter Socialdemokraterna fram området öster om EU. Socialdemokraterna välkomnar regeringens initiativ tillsammans med Polen om ett s.k. östligt partnerskap. I relationen till Ryssland måste EU kunna hantera de s.k. frusna konflikterna, exempelvis Transnistrien och Nagorno-Karabach. Regeringen bör vidare utarbeta en Svartahavsstrategi för att bidra till unionens arbete i området. Sverige behöver därutöver bistå den moldaviska administrationen i dess relation till Europeiska unionen. Vidare bör, enligt Socialdemokraterna, Sverige vara pådrivande inom EU när det gäller arbetet med hur EU:s relation till Vitryssland ska utvecklas och hur EU bäst kan stödja Vitrysslands suveränitet och demokratisering. Sverige måste arbeta för att EU erbjuder substantiella handlingsplaner som kan vara ett stöd för Ukrainas nödvändiga reformarbete. EU bör vara öppet för en alltmer ökande integration av Ukraina i EU:s strukturer och erbjuda Ukraina att självt avgöra graden av integration samtidigt som dörren för ett framtida medlemskap står öppen.

I *kommittémotion 2008/09:U349 yrkande 62* lyfter Socialdemokraterna fram området söder om EU. Socialdemokraterna menar att den välståndsklyfta vi kan se mellan EU och norra Afrika inte är långsiktigt hållbar. Enda lösningen är att skillnaderna i livsvillkor utjämnas. Även här kan EU bidra till stora förändringar genom att i alla avtal och förbindelser peka på behovet av demokratisering och ekonomiska reformer. EU måste ge dessa länder en möjlighet att sälja sina produkter på den europeiska marknaden. De handelshinder som finns för att skydda europeiska bönder och industrier måste upphöra. Den socialdemokratiska regeringen initierade flera projekt med syfte att få i gång en dialog och bidra till ökade relationer med EU:s södra grannskap. Alexandriainstitutets och det svenska konsulatet i Istanbuls ansträngningar och viktiga roll för detta måste understrykas. Sveriges riksdag har också behandlat ett betänkande om relationen till den muslimska världen i EU:s närområde. Riksdagens beslut bör, anser Socialdemokraterna, ligga till grund för ett fortsatt svenskt engagemang.

I de *enskilda motionerna 2008/09:U245 (s) och 2008/09:U306 (c)* framhåller motionärerna behovet av att ställa tydliga krav på Turkiet för att möjliggöra EU-medlemskap. Vidare betonar motionären i den *enskilda motionen 2008/09:U274 (m) yrkande 1* värdet av Turkiet som EU-medlemsstat och behovet av att bearbeta länder som Tyskland och Frankrike om den uppfattningen. I *yrkande 2* framhåller motionären behovet av att redan under pågående EU-förhandlingar förmå Turkiet att ytterligare förbättra villkoren för landets minoriteter samt fri- och rättigheterna för alla dess medborgare.

I den *enskilda motionen 2008/09:U323 (fp) yrkande 27* anser motionärerna att det är angeläget att Sverige verkar för att Köpenhamnskriterierna efterföljs och att EU:s kandidat- och ansökarländer respekterar de mänskliga rättigheterna, inklusive homosexuellas, bisexuellas och transpersoners grundläggande rättigheter.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att *EU:s utvidgning* är en av EU-samarbetets största framgångar. Med stöd av artikel 49 i EU-fördraget, står samarbetet öppet för alla demokratier i Europa som vill och kan uppfylla de krav som detta ställer. Utskottet anser att EU:s fortsatta utvidgning är av strategisk betydelse för unionen som helhet. Sverige stöder i stor politisk enighet utvidgningsprocessen.

Utvidgningen har på ett mycket påtagligt sätt förbättrat förutsättningarna för fred och välbefinnande i vår del av världen och skapat en modell för fredligt samarbete och integration som inspirerar världen i övrigt. EU har därmed kunnat fungera som ett föredöme för det internationella samarbetet.

Det är utskottets uppfattning att dynamiken i utvidgningsprocessen måste bevaras och att EU:s dörrar måste hållas öppna. Utvidgningen medför politiska, ekonomiska och miljömässiga fördelar för alla inblandade länder. En större union innebär också bättre möjligheter att skapa en säkrare och tryggare tillvaro för EU:s medborgare. Med fler medlemmar har EU bättre förutsättningar att lösa gemensamma problem och t.ex. bekämpa internationell organiserad brottslighet och människosmuggling. Ett annat tydligt exempel är klimat- och miljöfrågan.

Utskottet har, i samband med beredningen av detta ärende, tagit del av kommissionens meddelande "Fem år med ett utvidgat EU – Ekonomiska framsteg och utmaningar" (KOM(2009) 79). I meddelandet presenterar kommissionen en utvärdering av utvidgningen 2004 genom att bedöma hittills gjorda ekonomiska framsteg i samband med utvidgningen och genom att identifiera vilka de största utmaningarna är. Utskottet kan konstatera att kommissionen framhåller att den senaste utvidgningen av EU har lett till ökat ekonomiskt välbefinnande för samtliga EU-medborgare och gjort Europa till en starkare aktör inom världsekonomin.

Utskottet välkomnar att EU-utvidgningen är en prioriterad fråga för det svenska EU-ordförandeskapet 2009¹. Såväl kandidatländernas som länderna på Västra Balkans EU-närmande är av avgörande strategisk betydelse, både för Sverige och för Europa. Det är utskottets mening att utvidgningsprocessen fortsatt måste drivas framåt. Sverige, och EU, bör genom fortsatt politisk dialog och mötesverksamhet samt genom utvecklingssamarbete stötta kandidatländerna och länderna på Västra Balkan i deras respektive EU-integrationsprocesser.

Utskottet konstaterar att medlemskapsförhandlingarna med *Kroatien* och *Turkiet* fortgår. Vad avser *Kroatien* noterar utskottet att kommissionen i sitt meddelande "Utvidgningsstrategi och huvudfrågor 2008–2009" (KOM (2008) 674) presenterar en indikativ och villkorad färdplan för Kroatiens

¹ Regeringskansliets faktapromemoria 2008/09:FPM53 "Utvidgningsstrategin 2008–2009".

väg mot ett förhandlingsavslut. Kommissionen anser att Kroatien har möjlighet att nå slutskedet av anslutningsförhandlingarna mot slutet av 2009 om reformtakten är tillräckligt hög.

Kommissionen bedömer att *Makedonien*, med förnyade ansträngningar, kan komma vidare i sin EU-integrationsprocess.

Vad gäller *Turkiet* betonar kommissionen i den senaste utvidgningsstrategin att landet fortsatt bedöms tillräckligt uppfylla det politiska Köpenhamnskriteriet för att inleda och föra förhandlingar om EU-medlemskap, men konstaterar samtidigt att endast begränsade framsteg gjorts i fråga om politiska reformer. Kommissionens sammantagna bedömning är att även om vissa positiva steg har tagits behövs det alltså ett konsekvent reformprogram för att landet fullt ut ska uppfylla det politiska kriteriet. Behovet av en genomgripande konstitutionell reform, som kan lägga grunden för nödvändiga reformer med syftet att säkerställa full respekt för t.ex. yttrandefrihet, minoritetsrättigheter och religionsfrihet, framstår enligt kommissionen som särskilt angeläget. Kommissionen betonar även att *Turkiet* förväntas implementera Ankaraprotokollet till fullo.

Det är utskottets uppfattning av utvidgningsförhandlingarna med *Turkiet* och *Kroatien* ska fortsätta i den takt som ländernas förberedelser medger. Även övriga länder på Västra Balkan bör stödjas i deras strävan att närma sig unionen. Utskottet anser att ett turkiskt medlemskap i Europeiska unionen skulle ha stor betydelse inte bara för vår gemensamma utveckling utan också för unionens globala vikt och trovärdighet.

Att bidra till demokratisk utveckling och ekonomisk integration i närområdet är en av EU:s mest centrala utrikespolitiska uppgifter. Utskottet konstaterar att Sverige fortsätter att vara drivande i arbetet med att stärka den *europiska grannskapspolitiken*. Den ger en möjlighet för länder från Marocko i väst till Azerbajdzjan i öst att komma närmare Europeiska unionen. Utskottet framhåller att grannskapspolitiken inte ska ses som en ersättning för medlemskap för de länder som så småningom kan och vill söka medlemskap i EU. Utskottet står fast vid den uppfattning som tidigare framförts om att EU:s politik i förhållande till grannländerna Moldavien, Ukraina och Vitryssland bör innehålla ett medlemskapsperspektiv.

Med utgångspunkt i behovet att manifesteras EU:s strategiska intresse att knyta de östliga grannländerna Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland närmare unionen, inleddes under våren 2008 ett samarbete mellan Sverige och Polen som syftade till att utveckla EU:s politik gentemot dessa länder. Vid ett möte i rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser den 26 maj 2008 presenterade Polen och Sverige gemensamma tankar om att förstärka och fördjupa EU:s politik för de östliga grannländerna i ett *östligt partnerskap*. Kommissionen presenterade i december ett meddelande om det östliga partnerskapet (KOM(2008) 823) där partnerskapet föreslogs omfatta en bilateral del och en multilateral del. Den bilaterala delen ska utformas för att skapa närmare relationer mellan

EU och vart och ett av de sex partnerländerna för att bidra till ökad EU-integration inom områden som politisk associering, frihandel, rörlighet, energisäkerhet samt social och ekonomisk utveckling. Den multilaterala delen syftar till att stödja partnerländernas framsteg i relationen med EU och erbjuda ett format för samarbete kring frågor av gemensamt intresse. Vid sitt möte i Bryssel den 19–20 mars 2009 välkomnade Europeiska rådet inrättandet av det östliga partnerskapet. EU:s stats- och regeringschefer antog även ett uttalande där det fastslogs att det är av strategisk betydelse för Europeiska unionen att främja stabilitet, god samhällsstyrning och ekonomisk utveckling i det östliga partnerskapet. Partnerskapet ska lanseras vid ett toppmöte med partnerländerna i Prag den 7 maj 2009.

Utskottet stödjer till fullo utvecklingen av EU:s relationer med de östliga partnerländerna – ett djupare samarbete som syftar till ökad EU-integration, närmande till EU:s värdegrund, regelverk och lagstiftning – och välkomnar inrättandet av det östliga partnerskapet. Utskottet konstaterar att det finns ett ömsesidigt intresse av att utveckla samarbetet och relationerna mellan EU och partnerländerna och välkomnar att samarbetet innebär konkret integration länderna emellan t.ex. genom att främja rörlighet för partnerländernas medborgare genom viseringslättnader.

Vad i motionerna 2008/09:U245 (s), 2008/09:U274 (m) yrkandena 1 och 2, 2008/09:U306 (c) och 2008/09:U349 (s) yrkandena 60–62 har anförts får anses besvarat med det av utskottet anförda. Motionerna avstyrks.

Motionsvis framförda krav om att regeringen ska verka för att Köpenhamns-kriterierna efterföljs och att EU:s kandidat- och ansökarländer respekterar de mänskliga rättigheterna, inklusive homosexuellas, bisexuellas och transpersoners grundläggande rättigheter är identiska eller i hög grad överensstämmande med sådana som utskottet har behandlat under det senaste riksmötet. Utskottet kan mot denna bakgrund behandla motionsförslag med förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande (2005/06:RS3). Något annat ställningstagande än det som gjordes av riksdagen genom beslutet med anledning av betänkandet 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176) är inte motiverat. Därmed avstyrker utskottet motionen 2008/09:U323 (fp) yrkande 27.

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser (s. 32–73).

I avsnittet lämnar regeringen en redogörelse för EU:s förbindelser med omvärlden. De viktigaste tre politikområdena som tas upp i avsnittet är den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, den gemensamma handelspolitiken och utvecklingssamarbetet. Regeringen anger att målen med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken bl.a. är att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. Enligt skrivelsen har Sverige på ett effektivt sätt bidragit till utvecklingssamarbetet inom EU och aktivt arbetat för att förbereda mötena i Accra om biståndseffektivitet och i Doha om biståndsvolymer. Detta manifesteras bl.a. i rådsslutsatser om biståndseffektivitet och samstämmighet. Sverige kommer, enligt skrivelsen, att fortsätta att driva frågorna om klimat och utveckling, demokratibyggande, samstämmighet och biståndseffektivitet under ordförandeskapet 2009.

Vidare lämnas i avsnittet en geografisk redogörelse för EU:s bilaterala och regionala förbindelser. Där framhålls att EU:s grannskapspolitik har bidragit till att ett särskilt nära samarbete utvecklats med länder i vår närhet. EU är samtidigt aktivt med att försöka bidra till hanteringen av ett stort antal konflikter i hela världen. Enligt skrivelsen fortsätter Sverige att vara pådrivande för att EU ska vara en viktig internationell aktör.

Motionerna

I *partimotion 2008/09:Fö204 yrkande 1* ställer Vänsterpartiet krav på att Sverige ska avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. Säkerhetsstrategin bör hänvisa till förslagen i FN:s resolutioner 1325 och 1820 och uttala en politisk förpliktelse att leva upp till dessa förslag (*yrkande 3*).

I *partimotion 2008/09:U322 yrkande 26* anser Miljöpartiet att Sverige och EU bör bygga upp en civil fredskår som kan verka konfliktförebyggande.

I *kommittémotion 2008/09:U14 yrkande 4* lyfter Socialdemokraterna frågor om EU och utrikespolitiken. Socialdemokraterna anser att EU har en viktig roll att spela i världen och att EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktigt del av EU-samarbetet. Därför anser Socialdemokraterna att vetorätten på utrikespolitikens område även i fortsättningen måste gälla. För att EU:s fredsskapande förmåga ska kunna bidra till målet om en europeisk kontinent utan krig anser Socialdemokraterna att processen med att ta in nya medlemmar måste fortsätta. Alla europeiska länder som möter kraven på medlemskap ska kunna bli EU-medlemmar. Vidare anser Socialdemokraterna att EU på allvar måste investera resurser, tid och kraft i det östliga partnerskapet.

Socialdemokraterna anser enligt *kommittémotion 2008/09:U349 yrkandena 59, 64 och 65* att EU i grunden ska vara ett mellanstatligt samarbete där Sverige tillsammans med de andra medlemsstaterna kan lösa problem som kräver gemensamma lösningar. Den internationella brottmålsdomstolen och

andra globala institutioner måste respekteras. Ingångna avtal som Kyotoprotokollet och icke-spridningsfördraget måste efterlevas, liksom FN:s resolutioner. EU har en viktig roll i det internationella samarbetet genom att vara ett föredöme och i världen genom att EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet.

Enligt Miljöpartiet i *kommittémotion 2008/09:Fö289 yrkande 63* bör Sverige verka för en översyn av samtliga EU:s rättsakter så att de dels inte hindrar anpassningsåtgärder, dels, där så är möjligt, främjar sådana åtgärder. Sverige bör vidare verka för att EU fortsatt är aktivt i de internationella förhandlingarna kring anpassningsfrågor, för att genomföra anpassningsprojekt som också gör nytta för unionens grannländer och för att klimat och anpassning ges en framskjuten plats i EU:s biståndsarbete (*yrkande 65*).

Miljöpartiet anser i *kommittémotion 2008/09:U247* att Sverige bör driva frågor om ett nytt säkerhetskoncept, det civila samhället och könsrelaterat våld i revisionen av EU:s säkerhetsstrategi. Samma krav ställs i den *enskilda motionen 2008/09:U241 (s)*.

I den *enskilda motionen 2007/08:U340 (s) yrkande 1* begär motionären att Sverige ska verka för att FN:s säkerhetsråd tar fram en resolution om ett självständigt Kosovo och att Sverige måste samverka med de övriga i säkerhetsrådet för att undanröja risken att ett ryskt veto hindrar en ny resolution om ett självständigt Kosovo. Vidare anser motionären (*yrkande 2*) att Sverige bör verka för att EU erkänner ett självständigt Kosovo med stöd i säkerhetsrådets nuvarande resolution 1244 för den händelse att säkerhetsrådet hindras av ett ryskt veto. Motionären anser också (*yrkande 3*) att Sverige inom EU bör verka för att öka kosovanernas delaktighet under övergångstiden mot självständighet samt för att få fram tydliga villkor och riktmärken för att avsluta den internationella övervakningen av det självständiga Kosovo.

I den *enskilda motionen 2008/09:U298 (m)* begär motionären att regeringen i sina kontakter med Danmark verkar för utlandsdanskars möjligheter att få rösta i kommande folketingsval.

I den *enskilda motionen 2008/09:U327 (fp) yrkande 3* begär motionärerna att den svenska regeringen i EU-kretsen arbetar för att skapa en långsiktig strategi för ett demokratiskt Vitryssland.

I den *enskilda motionen 2008/09:U312 (kd)* anser motionärerna att Europarådet ska beakta följande frågor vid utvärderingen av EU:s borttagna sanktioner mot Kuba: Tillåter de kubanska myndigheterna att politiska partier och organisationer i det civila samhället fritt får etablera sig? Har den kubanska regeringen undertecknat och ratificerat FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter? samt Har den kubanska regeringen en tidtabell eller framskridna planer för frisläppandet av politiska fångar?

I den *enskilda motionen 2008/09:U320 (kd)* ställer motionären krav på att Sverige låter Svenska kyrkan i S:t Petersburg bli en gudstjänstlokal igen och därmed ger upp sina ambitioner att, som motionären hävdar, i strid med rysk uppfattning inrätta ett kulturcentrum i lokalen.

EU-nämndens yttrande

När det gäller EU:s förbindelser med omvärlden konstaterar EU-nämnden att detta politikområde blir alltmer omfattande med hantering av uppblåsande kriser och konflikter såväl som den löpande globala utrikespolitiken, inklusive bistånds- och handelsfrågor. Samrådet inför de ordinarie rådsmötena präglades under 2008 av en öppen och ingående diskussion i EU-nämnden som i allmänhet ledde fram till ett brett parlamentariskt stöd för utrikespolitiken. Som framgått kunde regeringens linje i Georgienkrisen under sommaren förankras i EU-nämnden med början inför utrikesministrarnas extra rådsmöte den 13 augusti och det extra toppmötet den 1 september. Utöver samråden inför olika möten kan påpekas att regeringsbeslut om att rösta för EU-sanktioner regelmässigt föregicks av samråd med EU-nämnden i skriftlig form.

Utskottets överväganden

Flera motioner handlar om *EU:s säkerhetsstrategi (ESS)*.

Den Europeiska säkerhetsstrategin antogs i december 2003. Säkerhetsstrategin har haft en vägledande roll för EU:s samarbete inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Utskottet konstaterar att Europeiska rådet, på svenskt initiativ, i december 2007 beslutade att uppdra åt EU:s höge representant att vidareutveckla och uppdatera den europeiska säkerhetsstrategin. Utskottet har följt denna process.

Utskottet genomförde i maj 2008 en överläggning med utrikesminister Carl Bildt om arbetet med EU:s säkerhetsstrategi, varvid utskottet i utskottets sammanträdesprotokoll framhöll majoritetens synpunkter och stöd för regeringens vidare arbete med ESS. Företrädaren för Vänsterpartiet anmälde en avvikande mening till protokollet. Företrädaren för Miljöpartiet anmälde att partiet vid överläggningen inte hade någon uppfattning i frågan.

Inför behandlingen av säkerhetsstrategin i ministerrådet för yttre förbindelser och vid Europeiska rådet erhöll utskottet information vid en föredragning av kabinetssekreteraren. Utöver denna behandling av säkerhetsstrategin, vilken faller inom utrikesutskottets beredningsområde, har samråd även ägt rum i EU-nämnden.

Under 2008 har EU:s höge representant, på uppdrag av Europeiska rådet och i nära samarbete med kommissionen och medlemsstaterna, genomfört en översyn av strategin. Den höge representantens rapport, som antogs vid

Europeiska rådet i december 2008, beskriver hur de globala utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningarna har utvecklats sedan ESS antogs 2003. Rapporten beaktar även utvecklingen inom EU under denna period. I rapporten ges rekommendationer om hur EU framöver kan fortsätta att vara en aktör på den globala arenan och bidra till att stärka internationell fred och säkerhet.

Motionerna om EU:s säkerhetsstrategi får därmed anses vara politiskt överspelade, och motionerna 2008/09:U241 (s), 2008/09:U247(mp), 2008/09:U322 (mp) yrkande 26 och 2008/09:Fö204 (v) yrkandena 1 och 3 avstyrks i enlighet med detta.

Utskottet har vidare att behandla en motion, väckt under allmänna motions-tiden 2007, om *situationen i Kosovo*. Inledningsvis vill utskottet framhålla att den politiska händelseutvecklingen har varit betydande sedan motionen väcktes.

Utskottet konstaterar vidare, i likhet med det sammansatta försvars- och utrikesutskottet i det av riksdagen beslutade betänkandet 2008/09:UFöU2 (rskr. 2008/09:153), att utvecklingen i Kosovo alltjämt är problematisk och svårförutsägbar. Självständighetsförklaringen, som avgavs den 17 februari 2008 av det kosovanska parlamentet, har mött en bred internationell uppslutning – i dagsläget har ett femtiotal länder, inklusive Sverige och flertalet övriga EU-stater, erkänt Kosovo.

Utskottet konstaterar att de kosovanska myndigheterna har upprättat strukturer och institutioner för administrationen av de kosovoalbanska delarna av Kosovo. I de norra delarna av Kosovo, där den kosovoserbiska minoriteten har skapat egna parallella styrelsestrukturer, inklusive ett eget parlament i staden Mitrovica, saknas i allt väsentligt såväl rättsväsen som en fungerande internationell civil närvaro.

Säkerhetsläget i Kosovo är visserligen stabilt, men det finns fortsatt betydande risker för att våldsamma incidenter ska utbryta mellan olika befolkningsgrupper. De nationella säkerhetsstrukturerna med bistånd av Eulex kommer därför inte att i närtid förmå att på egen hand ge befolkningen i Kosovo garantier för säkerhet och trygghet.

Till dess att Kosovo självt kan upprätthålla rättsstatens principer är det nödvändigt att det internationella samfundet fullgör sina uppgifter i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 1244 (1999).

Utskottet noterar avslutningsvis att den svenska Europarådsdelegationen under 2008 tog initiativ till en aktuell debatt om Kosovo. Det politiska utskottet har därefter utsett riksdagens tidigare talman, riksdagsledamot Björn von Sydow, till rapportör om mänskliga rättigheter och demokrati i Kosovo. I uppdraget ingår att övervaka att Kosovos invånare omfattas av det demokratiska systemets olika komponenter.

Med vad utskottet anfört om situationen i Kosovo får motion 2007/08:U340 (s) yrkandena 1–3 anses vara besvarad. I enlighet med detta kan den avstyrkas av riksdagen.

När det gäller *EU:s relationer till Kuba* vill utskottet inledningsvis hänvisa till EU:s gemensamma ståndpunkt om Kuba. Målsättningen med ståndpunkten, som tillkom 1996 och årligen har varit föremål för en översyn, är att i dialog med alla sektorer i det kubanska samhället uppmuntra en övergång till pluralistisk demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna, liksom en återhämtning och förbättring av det kubanska folkets levnadsförhållanden (rådsdokument 96/697/CFSP).

År 2003 beslutade EU:s ministerråd om politiska sanktioner gentemot Kuba som svar på den kubanska regimens fängslande av oppositionella. Sanktionerna suspenderades av EU:s ministerråd i januari 2005 och hävdes i juni 2008 för att möjliggöra en politisk dialog med syfte att främja demokrati och mänskliga rättigheter i Kuba.

Det tjeckiska ordförandeskapet i EU har aviserat ett möte på ministernivå mellan EU:s trojkaländer och Kuba den 11 maj 2009. Utskottet har inhämtat att en utvärdering av EU:s politiska dialog med Kuba kommer att genomföras i juni 2009. EU:s relationer till Kuba är således en pågående process som utskottet har anledning att följa. Regeringen har i bilaterala kontakter med kubanska myndigheter och inom EU understrukit betydelsen av konkreta resultat vad gäller respekten för mänskliga rättigheter och utvecklingen mot demokrati. I detta arbete har regeringen utskottets stöd.

Med vad utskottet anfört kan motion 2008/09:U312 (kd) avstyrkas.

Såvitt avser motionsledes framförda synpunkter om *S:ta Katarina kyrka i S:t Petersburg* får utskottet hänvisa till tidigare ställningstaganden, senast i yttrande 2007/08:UU1y till konstitutionsutskottet.

Utskottet anförde då att ett kultur- och informationscentrum skulle kunna fungera som en ytterligare brobyggare mellan Sverige och Ryssland. Avsikten har hela tiden varit att den svenska församlingen i Sankt Petersburg ska kunna använda en del av byggnaden samtidigt som ett informations- och kulturcentrum inrättas i den andra delen. Utskottet anförde också att församlingen i dag har förutsättningar att bedriva verksamhet i kyrkan. Vidare konstaterades det att inrättandet av ett centrum förutsätter en överenskommelse med dels ryska myndigheter, dels S:ta Katarina församling.

Utskottet har inhämtat att regeringen fortlöpande för en dialog med ryska myndigheter på såväl federal nivå i Moskva som med lokala myndigheter i S:t Petersburg om villkoren för inrättandet av ett kulturcenter. Regeringen för också samtal med församlingen i S:ta Katarina kyrka om en överenskommelse angående utnyttjandet av lokalerna i kyrkan. Utskottet avstyrker motion 2008/09:U320 (kd).

I en motion krävs att regeringen inom EU verkar för en *långsiktig strategi för ett demokratiskt Vitryssland*.

Inledningsvis framhåller utskottet att den svenska regeringens och EU:s politik avseende Vitryssland syftar till att stärka respekten för demokrati och mänskliga rättigheter samt marknadsekonomi i landet.

EU:s ministerråd fattade 2004 beslut om att införa restriktiva åtgärder i form av viseringsförbud mot vissa tjänstemän i Vitryssland. Detta innebär att de personer som omfattas förhindras att resa in i eller igenom EU-medlemsstaternas territorium. De personer som omfattas av reserestriktionerna framgår av EU:s gemensamma ståndpunkt 2006/276/GUSP (senast ändrad genom den gemensamma ståndpunkten 2008/844/GUSP). Vissa undantag kan medges, t.ex. för deltagande i internationella konferenser anordnade av FN. I maj 2006 beslutade EU:s ministerråd att även frysa tillgångarna för ett antal tjänstemän i Vitryssland. De personer som omfattas av restriktionerna framgår av förteckningen i bilaga I till rådets förordning (EG) 765/2006 (senast ändrad genom rådets förordning (EG) nr 646/2008 av den 8 juli 2008).

Europeiska unionen beslutade i november 2008 att förlänga reserestriktionerna med ett år men att samtidigt suspendera deras tillämplighet gentemot vissa delar av det vitryska ledarskapet, däribland president Aleksandr Lukasjenko, under sex månader. De ekonomiska sanktionerna bibehölls. Beslutet fattades för att underlätta EU:s dialog med Vitryssland och uppmuntra till framsteg. I mars 2009 beslutades att man återigen skulle förlänga reserestriktionerna med ett år samtidigt som tillämpligheten suspenderas under nio månader för vissa delar av det vitryska ledarskapet. EU följer noga utvecklingen i Vitryssland och har möjlighet att återinföra de restriktiva åtgärderna om det skulle bedömas vara lämpligt. En ny, ordinarie översyn i frågan kommer att ske under slutet av 2009.

Utskottet noterar att det östliga partnerskapet (KOM(2008) 823) syftar till att förstärka och fördjupa EU:s relationer med EU:s sex östliga grannländer, bl.a. Vitryssland. På annat håll i detta betänkande behandlar utskottet det östliga partnerskapet mer utförligt.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört kan motion 2008/09:U327 (*fp*) avstyrkas.

Utskottet noterar att regeringen i skrivelsens avsnitt 8.8.1 om krigsmateriel nämner att allmänna rådet i december 2008 antog *EU:s uppförandekod för vapenexport* som en gemensam ståndpunkt. Utskottet har nära följt denna fråga, bl.a. genom föredragningar och i betänkanden (2005/06:UU10, 2005/06:UU12 och 2007/08:UU7).

Den 8 juni 1998 antog Europeiska unionens råd (ministerrådet) EU:s uppförandekod för vapenexport. För export av produkter med dubbla användningsområden gäller sedan 2000 en gemensam europeisk lagstiftning i

samtliga EU-länder: rådets förordning (EG) nr 1334/2000 om upprättande av en gemenskapsordning för kontroll av export av produkter och teknik med dubbla användningsområden².

Som framgick av regeringens skrivelse 2007/08:114 Strategisk exportkontroll 2007 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden, vilken behandlades av utskottet i betänkande 2007/08:UU7 Strategisk exportkontroll 2007, gjordes under 2004 och första delen av 2005 ett arbete för att uppdatera och modernisera texten. Sverige deltog aktivt i detta arbete. Av regeringens skrivelse framgick vidare följande:

Förslaget till ny text innehåller en rad förtydliganden och, i vissa fall, skärpningar av särskilt tillämpningsbestämmelserna. Till exempel föreslås att koden ska förklaras tillämplig på tillstånd för vapenförmedling och på alla typer av överföringar av krigsmateriel, alltså även om överföringarna sker i form av licensavtal, transit eller i form av dokument eller t.ex. ritningar som skickas över Internet. Vad gäller själva kriterierna finns bland annat förslag till införande av ny text gällande hänsynstagande till ett mottagarlands respekt för internationell humanitär rätt. Den reviderade texten antogs av Coreper den 30 juni 2005. Det råder enighet om att anta uppförandekoden som gemensam ståndpunkt enligt EU-fördraget, men tidpunkten för antagande är ännu inte fastställd. Sverige har verkat för att koden ska antas som gemensam ståndpunkt så snart som möjligt.

Utskottet noterar att konstitutionsutskottet, enligt Regeringsformens 12 kap. 1 §, emottagit en anmälan där anmälaren önskar att konstitutionsutskottet granskar den process som föregick rådsbeslutet i december 2008 och särskilt huruvida regeringen brustit i sin skyldighet att samråda med riksdagen. Konstitutionsutskottet kommer i betänkande 2008/09:KU20 att behandla denna anmälan.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det inte ankommer på riksdagen att uttala sig i frågor om enskilda medlemsstaters konstitutionella förhållanden såvitt dessa står i överensstämmelse med internationella överenskomelser om de mänskliga rättigheterna. Något ställningstagande av riksdagen om rösträttsreglerna i Danmark och *utlandsdanskars möjligheter att få rösta i kommande folketingsval* är således inte att vänta, även om reglerna i Sverige skiljer sig från de danska. Motion 2008/09:U298 (m) avstyrks.

Ekonomiska och finansiella frågor samt EU:s budgetöversyn

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelsen för översynen av EU:s budget (s. 25–27).

² EGT L 159, 30.6.2000, s. 1.

Regeringen anser att det finns behov av att modernisera EU:s budget. Genom översynen skapas förutsättningar för en budgetreform och omprioriteringar av de gemensamma utgifterna. Regeringen har i juni 2008 meddelat kommissionen sin syn på hur EU-budgeten ska förändras för att unionen ska vara rustad för att möta såväl nuvarande som framtida utmaningar och behov. Den svenska regeringen har deltagit aktivt i översynsdebatten både i Europa och på nationell nivå.

Kommissionen kommer att presentera en rapport om en översyn av EU:s budget under 2009. Rapporten har sin grund i den överenskommelse om EU:s långtidsbudget som Europaparlamentet, rådet och kommissionen slöt i maj 2006.

Det är regeringens uppfattning att budgetöversynen bör leda till en djupgående reform av EU:s budgetram och utgiftsstruktur samt till en omprioritering av utgifterna. EU:s utgifter och finansiella åtaganden bör grunda sig på subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning. Andra centrala utgångspunkter är budgetrestriktivitet och samstämmighet mellan olika politikområden.

Motionerna

I *partimotion 2008/09: MJ459 yrkande 30* anser Vänsterpartiet att det i EU:s budget ska inrättas en särskild budgetpost för klimatbistånd.

I *kommittémotion 2008/09: U14 yrkande 1* uttrycker Socialdemokraterna sina mål för arbetsmarknaden. Socialdemokraterna anser att den svenska regeringen måste verka för att nödvändiga förändringar av den svenska lagstiftningen ska göras för att säkra den svenska avtalsmodellen. Vidare måste regeringen agera mer aktivt inom EU för att utveckla EU:s inre arbetsmarknad på ett sätt som leder till ökat välbefinnande, ökad trygghet och ordning och reda på arbetsmarknaden samt till att gällande avtal och regler i ett land tillämpas för alla som verkar där. Socialdemokraterna anser även att frågan om kvinnors möjlighet att verka på arbetsmarknaden på samma villkor som män bör belysas.

Socialdemokraterna anser i *kommittémotion 2008/09: U14 yrkande 2* att regeringen bör agera aktivare inom EU för att få ett fungerande bankgarantiprogram och i *yrkande 3* att regeringen bör återkomma till riksdagen med en kompletterande redogörelse för verksamheten inom EU när det gäller bankgarantierna.

Socialdemokraterna lyfter också upp tre frågor på skatteområdet. I *kommittémotion 2008/09: U14 yrkande 10* begär Socialdemokraterna att samtliga stater inom EU ska omfattas av sparanddirektivets informationsplikt och att direktivet även ska gälla för juridiska personer. I *yrkande 11* menar Socialdemokraterna att regeringen måste driva den nordiska ståndpunkten om begränsningar av införselkvoterna. Vidare anser Socialdemokraterna att

det behövs en hög gemensam minimiskatt på alkohol i EU. I *yrkande 12* anser Socialdemokraterna att Sverige inte behöver reducera mervärdesskattesatserna på fler områden.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet konstaterar att regeringen i skrivelsen redovisar arbetet inom EU med anledning av den finansiella turbulensen. Som framgår av de kompletterande uppgifter som utskottet redovisat ovan har regeringen varit aktiv inom EU i syfte att det ska ske en översyn på europeisk nivå av de åtgärder som vidtagits.

När det gäller garantiprogrammet erinrar finansutskottet om att EU:s regelverk styr nivån på avgifterna. Den nivå som Riksgälden har satt på avgifterna är således anpassad till EU:s regler, och bestämmelserna tillåter inte lägre avgifter. Regeringen uppges inom EU driva frågan om behovet av en översyn av de riktlinjer för prissättning av statliga garantier som tagits fram av ECB. Samtidigt som flera banker mot bakgrund av nivån på avgifterna har bedömt att de inte ska vara med i garantiprogrammet kan finansutskottet konstatera att de statliga stabilitetsåtgärderna har varit viktiga både för finanssektorn och för allmänheten. Finansinspektionen har i sin rapport om effekterna av de statliga stabilitetsåtgärderna (daterad den 30 mars 2009) dragit slutsatsen att bankernas upplåningskostnader har sjunkit. Därmed har utlåningsräntorna till både hushåll och företag kunnat sänkas mer än vad som annars hade varit fallet.

Som framgår av Finansinspektionens rapport kan bankerna utanför garantiprogrammet i allt större utsträckning undvika den ökade kostnaden för likviditet som uppstått genom att förkorta löptiden på sin finansiering. Enligt Finansinspektionens bedömning skapas detta utrymme delvis genom bankernas möjlighet att utnyttja garantiprogrammet om de skulle behöva det. Därmed har bankerna utanför garantiprogrammet indirekt dragit nytta av programmets fördelar utan att betala för dem.

Finansutskottet uppger att regeringen har aviserat att den kommer att presentera en proposition där det föreslås att den obligatoriska stabilitetsavgift som aviserades under hösten ska införas, i syfte att förstärka stabilitetsfonden och värna skattebetalarnas intresse. Enligt förslaget betalas halv avgift för 2009 och 2010.

Finansutskottet uppger vidare att regeringen avser att under 2011 återkomma med ett förslag på hur avgiftssystemet kan slås ihop med insättningsgarantisystemet och en enda och riskdifferentierad avgift tas ut. De institut som deltar i det statliga garantiprogrammet för medelfristig upplåning kommer att mot stabilitetsavgiften få avräkna hälften av vad de under året har betalat i garantiavgift. Det kommer således att bli mer attraktivt att delta i garantiprogrammet.

Finansutskottet erinrar vidare om behandlingen av regeringens proposition om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16). Av propositionen framgick att åtgärderna bl.a. skulle ses mot bakgrund av de gemensamma och koordinerade insatser som följde i spåren av Europeiska rådets slutsatser från oktober 2008. Riksdagen gav i samband med behandlingen av propositionen som sin mening regeringen till känna vad finansutskottet anförde om information till riksdagen. Finansutskottet ansåg att det var av stor vikt att finansutskottet och riksdagen skulle få fortlöpande och utförlig information om de åtgärder som vidtas med stöd i den lagstiftning som riksdagen beslutade om. Med anledning av detta tillkännagivande kommer regeringen att informera riksdagen om stabilitetsavgift för banker m.m. i propositionen. Propositionen är aviserad till maj 2009.

Finansutskottet finner mot bakgrund av det anförda inte skäl till att riksdagen ska vidta någon åtgärd med anledning av motionen. Motionen bör således avstyrkas.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet uppger att riksdagen nyligen har behandlat liknande motionsyrkanden som de som nu är aktuella och har då på skatteutskottets förslag avslagit dessa. Ett motionsyrkande motsvarande yrkande 9 i motion 2008/09:U14 avslogs av riksdagen den 1 april 2009 (bet. 2008/09:SkU22). Motionsyrkanden med önskemål om ändringar i sparandedirektivets utformning i olika hänseenden behandlades dels i det nämnda ärendet, dels i ett annat ärende under våren (bet. 2008/09:SkU23). Då avslogs ett förslag till ett tillkännagivande liknande yrkande 10 i motion U14. Skatteutskottet konstaterade att det arbete som redan pågår för att komma till rätta med skattefusk och för att förbättra sparandedirektivet medförde att det inte fanns någon anledning att rikta tillkännagivanden till regeringen i hithörande frågor.

Beträffande den fråga om reducerade mervärdesskattesatser som tas upp i motionens yrkande 11 konstaterade skatteutskottet i ett annat nyligen behandlat betänkande (bet. 2008/09:SkU26) att den framtida utformningen av skattesatsstrukturen och den diskussion som förs inom ramen för EU-samarbetet övervägs av regeringen. Skatteutskottet såg därför inte någon anledning att för närvarande rikta ett tillkännagivande till regeringen om en förändring av mervärdesskattesatsstrukturen, inklusive införande av nya områden med reducerad skattesats eller ändrade gränsdragningar, och avstyrkte följaktligen motionsyrkandena med sådana förslag. Riksdagen följde skatteutskottet i ett beslut den 19 mars 2009.

Ekofinrådet har nyligen nått en politisk överenskommelse om att medlemsstaterna bör ha möjlighet att permanent tillämpa reducerade mervärdesskattesatser på vissa tjänster. Skatteutskottet konstaterar i sitt yttrande till

utrikesutskottet att regeringen i skrivelsen uttryckt sig positivt om möjligheten till utökad användning av reducerad skattesats i tjänstesektorn eftersom detta kan ha positiva effekter på sysselsättningen. Skatteutskottet instämmer i regeringens uppfattning.

Motionsyrkanden om alkoholbeskattningen som motsvarar motion 2008/09:U14 yrkande 12 avslogs av riksdagen den 25 mars 2009 (bet. 2008/09:SkU24). Det arbete som redan bedrivs från Sveriges sida inom EU vad gäller införelskvoterna och minimiskattesatser för alkoholvaror medförde enligt skatteutskottets uppfattning att det inte var nödvändigt med ett tillkännagivande till regeringen i dessa frågor.

Skatteutskottet hänvisar till riksdagens nyligen fattade beslut om de frågor som tagits upp i den förevarande motion U14 yrkandena 9–12. Som framgår av skatteutskottets ovannämnda betänkanden är arbetet med att bekämpa ekonomisk brottslighet och skattefusk liksom att upprätthålla en restriktiv alkoholpolitik och ett väl fungerande mervärdesskattesystem redan en mycket viktig del i det arbete som regeringen bedriver inom EU och kommer att fortsätta att bedriva under det svenska ordförandeskapet.

Dessa frågor är och kommer även i fortsättningen att vara framträdande också i skatteutskottets fortlöpande kontakter med Finansdepartementet i EU-relaterade skattefrågor. Skatteutskottet finner inte skäl för att riksdagen ska besluta om tillkännagivanden med uttalanden till regeringen i enlighet med de nu väckta motionsyrkandena.

Skatteutskottet föreslår därför att utrikesutskottet avstyrker dessa yrkanden.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden framför att det genom samrådet i EU-nämnden under den ekonomiska krisens höst kunde klarläggas att den svenska linjen i en rad frågor av grundläggande betydelse vilade på bred parlamentarisk grund. Det gäller sådant som vikten av att hålla fast vid klimatmålen trots den ekonomiska krisen, att prioritera målet om hållbara offentliga finanser i medlemsstaterna, att inte låta den ekonomiska krisen föranleda stora ingrepp i EU:s fastställda budgetram liksom att kraftfullt motverka de protektionistiska reflexer som krisen utlöser.

Utskottets överväganden

Motionsvis har framförts krav på regeringen att bl.a. verka för *förändringar av svensk lagstiftning så att den svenska avtalsmodellen säkras* och att agera inom EU för att utveckla EU:s inre arbetsmarknad på ett sätt som leder till ökat välförhållande, ökad trygghet samt ordning och reda på arbetsmarknaden där gällande avtal och regler i ett land tillämpas för alla som verkar där.

Utskottet konstaterar att dessa krav är identiska eller i hög grad överensstämmande med sådana som utskottet behandlat tidigare detta riksmöte i samband med behandlingen av regeringens proposition 2007/08:168 Lissabonfördraget. Mot denna bakgrund, och med förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande (2005/06:RS3), finner utskottet anledning att hänvisa till det av riksdagen godkända betänkandet 2007/08:UU8 (rskr. 2007/08:64).

Utskottet avstyrker motion 2008/09:U14 (s) yrkande 1.

När det gäller *verksamheten inom EU rörande bankgarantiprogram* har finansutskottet i sitt yttrande lyft fram att regeringen varit aktiv inom EU i syfte att det ska ske en översyn på europeisk nivå av de åtgärder som vidtagits.

När det specifikt gäller garantiprogrammet erinrar finansutskottet om att EU:s regelverk styr nivån på avgifterna. Den nivå som Riksgälden har satt på avgifterna är således anpassad till EU:s regler, och bestämmelserna tillåter inte lägre avgifter. Regeringen uppges inom EU driva frågan om behovet av en översyn av de riktlinjer för prissättning av statliga garantier som tagits fram av ECB. Samtidigt som flera banker, mot bakgrund av nivån på avgifterna, har bedömt att de inte ska vara med i garantiprogrammet konstaterar finansutskottet att de statliga stabilitetsåtgärderna har varit viktiga både för finanssektorn och för allmänheten. Bankerna utanför garantiprogrammet kan i allt större utsträckning undvika den ökade kostnaden för likviditet som uppstått genom att förkorta löptiden på sin finansiering. Bankerna utanför garantiprogrammet har indirekt dragit nytta av programets fördelar utan att betala för dem.

Finansutskottet uppger att regeringen har aviserat att den kommer att presentera en proposition där det föreslås att den obligatoriska stabilitetsavgift som aviserades under hösten ska införas, i syfte att förstärka stabilitetsfonden och värna skattebetalarnas intresse. Enligt förslaget betalas halv avgift för 2009 och 2010.

Finansutskottet uppger vidare att regeringen avser att under 2011 återkomma med ett förslag på hur avgiftssystemet kan slås ihop med insättningsgarantisystemet och en enda och riskdifferentierad avgift tas ut. De institut som deltar i det statliga garantiprogrammet för medelfristig upplåning kommer att mot stabilitetsavgiften få avräkna hälften av vad de under året har betalat i garantiavgift. Det kommer således att bli mer attraktivt att delta i garantiprogrammet.

Finansutskottet erinrar vidare om behandlingen av regeringens proposition om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16). Av propositionen framgick att åtgärderna bl.a. skulle ses mot bakgrund av de gemensamma och koordinerade insatser som följde i spåren av Europeiska rådets slutsatser från oktober 2008.

Riksdagen gav i samband med behandlingen av propositionen som sin mening regeringen till känna vad finansutskottet anförde om information till riksdagen. Finansutskottet ansåg att det var av stor vikt att finansutskottet och riksdagen skulle få fortlöpande och utförlig information om de åtgärder som vidtas med stöd i den lagstiftning som riksdagen beslutade om. Med anledning av detta tillkännagivande kommer regeringen att informera riksdagen om stabilitetsavgift för banker m.m. i propositionen. Propositionen är aviserad till maj 2009.

Utrikesutskottet gör inget annat ställningstagande än finansutskottet. Motion 2008/09:U14 (s) yrkandena 2 och 3 kan avstyrkas.

Förslaget om att i EU:s budget inrätta en *budgetpost för klimatbistånd* berör den av riksdagen redan behandlade frågan om EU:s budgetöversyn.

Kommissionen presenterade i september 2007 meddelandet "Budgetreform för ett Europa i förändring" (SEK(2007) 1188) för en samrådsprocess i EU på nationell, regional och lokal nivå. Samrådet pågick fram till den 15 juni 2008, sedan kommissionen förlängt samrådsprocessen. Riksdagen fattade den 10 april beslut om finansutskottets utlåtande 2007/08:FiU14, till vilket utrikesutskottet yttrat sig (yttr. 2007/08:UU2y). 1 juni 2008 meddelade även regeringen sin uppfattning till kommissionen om hur EU:s budget bör förändras.

I utlåtande 2007/08:FiU14 framförde finansutskottet uppfattningen att det behövs genomgripande omprioriteringar av EU-budgetens utgifter och att förändringarna ska göras utan att budgetens samlade utgifter ökar.

Finansutskottet förespråkade en kraftig minskning av EU-budgetens utgifter för jordbrukspolitiken och underströk att den särskilda översynen av jordbrukspolitiken, den s.k. hälsokontrollen, inte får innebära att möjligheterna att reformera jordbrukspolitiken och minska dess omfattning begränsas.

Även regionalpolitiken behöver reformeras i fråga om både utformning och omfattning. Unionens regionalpolitiska insatser bör koncentreras till de länder inom EU som har klart lägre välståndsnivå än genomsnittet. Nyttan av regionalpolitiskt stöd till EU:s rikare länder kan i hög grad ifrågasättas.

Flera områden, anförde finansutskottet vidare, behöver få högre prioritet för att möta dagens och framtidens politiska och ekonomiska utmaningar. Det behövs ökade satsningar på konkurrenskraft, forskning och utveckling, strategiska investeringar i infrastrukturprojekt och utbytesprogram på utbildningsområdet.

De rättsliga frågorna såsom grov gränsöverskridande brottslighet, människohandel, narkotikasmuggling och terrorism behöver också förstärkta resurser. Om EU vill spela en ledande roll globalt måste man också vara beredd att kunna agera för att bidra till demokrati och mänskliga rättigheter. Detta kräver också ökade insatser. Finansutskottet ville särskilt under-

stryka att miljö- och klimatfrågorna samt insatser för forskning och utveckling bör ges ökad prioritet. Inom dessa båda områden finns tydliga motiv för insatser på EU-nivå.

Resultatet av samrådet ska utgöra underlag för en vitbok som kommissionen avser att presentera. Därefter kommer rådet och Europaparlamentet att ta ställning till budgetöversynen. I kommissionens årliga politiska strategi för 2010 (KOM(2009) 73), om vilken utrikesutskottet återkommer i utlåtande 2008/09:UU17, erinrar kommissionen om presentationen av budgetöversynen 2009. Utrikesutskottet anser att det är viktigt att budgetöversynen prioriteras och får reellt genomslag i EU:s budgetpolitik. Utskottet noterar att EU:s budgetöversyn äger fortsatt aktualitet under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009. Frågan om en särskild budgetpost för klimatbistånd kan i det sammanhanget komma att övervägas. Utrikesutskottet finner dock inte skäl att nu föreslå ett tillkännagivande från riksdagen. Därmed kan *yrkande 30* i motion 2008/09: MJ459 (v) avstyrkas.

Andra motionsförslag gäller *sparandedirektivets informationsplikt, begränsningar i införselkvoterna för alkohol samt mervärdesskattesatser och en gemensam minimiskatt på alkohol i EU*. Utrikesutskottet instämmer i vad skatteutskottet i dessa delar anfört. I konsekvens med detta avstyrks motion 2008/09: U14 (s) *yrkandena 10–12*.

Den gemensamma marknaden och EU:s handelspolitik

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s gemensamma handelspolitik (s. 42–46).

I skrivelsen uppges att målet med Sveriges handelspolitik är att främja frihandel samt att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima spelregler för internationell handel och investeringar. Detta främjar såväl Sveriges export, import och investeringar som utvecklingsländernas möjligheter att delta i världshandeln och dra nytta av globaliseringens fördelar.

Sverige verkar för att detta synsätt ska få genomslag i EU:s gemensamma handelspolitik både i världshandelsorganisationen WTO och i andra forum, inklusive de bilaterala och regionala handels- och associeringsavtalen. Syftet är att skapa förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i Sverige, övriga EU och omvärlden.

Motionerna

Vänsterpartiet anser, enligt *kommittémotion 2008/09: N210 yrkande 4*, att Sverige ska arbeta för en förstärkt jämställdhetskompetens inom EU:s generaldirektorat för handel.

I *kommittémotion 2008/09:A216 yrkande 1* anser Vänsterpartiet att Sverige inom EU bör driva att en femte frihet – rätten för fackföreningarna att verka över gränserna – tillkommer inom EU:s inre marknad.

Vänsterpartiet framhåller, i *kommittémotion 2008/09:U257 yrkande 1*, att Sverige ska verka inom EU för att associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen främjar utveckling och fattigdomsbekämpning. I *yrkande 4* anser Vänsterpartiet att associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen även bör utformas så att de inte undergräver matsuveräniteten i de berörda länderna. Vidare begär Vänsterpartiet att Singaporefrågorna exkluderas från ovannämnda associeringsavtal (*yrkande 6*) samt att Sverige inom EU verkar för att avtalen villkoras med att länderna ratificerar ILO:s åtta kärnkonventioner (*yrkande 8*). Vänsterpartiet förespråkar vidare, i *yrkande 2*, att Sverige bör verka inom EU för att associeringsavtalen ska analyseras dels utifrån hur de påverkar möjligheterna att uppnå millenniemålen i de berörda länderna, dels utifrån FN:s deklARATION om ursprungsfolkens rättigheter (*yrkande 3*). Vidare begär Vänsterpartiet i *kommittémotionen* att Sverige inom EU ska arbeta för att associeringsavtalen inkluderar en analys av hur avtalen förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (*yrkande 7*) och tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen (*yrkande 12*). Sverige bör också verka för att de immaterialrättsliga frågorna lyfts ur de fortsatta förhandlingarna (*yrkande 5*). I *yrkandena 9–11* begär Vänsterpartiet att Sverige inom EU ska verka för att ett associeringsavtal med Colombia villkoras med att de grova och omfattande övergreppen på fackföreningsaktivister upphör. Vänsterpartiet poängterar även vikten av att de fortsatta förhandlingarna om associeringsavtalen sker på spanska. Sverige ska även verka för att förhandlingarna öppnas för deltagande från sociala rörelser i Europa och Latinamerika.

I *kommittémotion 2008/09:U313 yrkande 4* begär Miljöpartiet att Sverige ska verka för att EU förändrar sin förhandlingsstrategi. Miljöpartiet anser att en ny förhandlingsstrategi som sätter respekt för motpartens problem och utvecklingsstrategier i första rummet, skulle kunna leda till avtal som har en reell positiv inverkan på u-ländernas utveckling.

I den *enskilda motionen 2008/09:U288 (kd) yrkande 1* begärs att Sverige verkar för att EU inte ingår några handelsavtal utan att först ha genomfört oberoende hållbarhets- och utvecklingsanalyser (sustainability impact assessments) som tydliggör effekterna för fattiga människor eller använder bistånd som påtryckningsmedel i handelsförhandlingar (*yrkande 3*). Vidare, i *yrkande 4*, anser motionären att Sverige bör verka för att de handelsavtal som EU ingår ska innehålla tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen utifrån objektiva utvecklingskriterier.

Utskottets överväganden

EU:s inre marknad utgörs av de s.k. *fyra friheterna*. De är fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer mellan medlemsländerna. Den inre marknaden trädde i kraft i januari 1993. Förutom de 27 EU-länderna ingår även Norge, Liechtenstein och Island i samarbetet genom det s.k. EES-avtalet. Målet om den fria rörligheten fanns redan i EG-fördraget 1957, men arbetet med att förverkliga den inre marknaden kom inte i gång förrän i mitten av 1980-talet. Den 20 november 2008 beslutade riksdagen att godkänna regeringens proposition om att godkänna Lissabonfördraget (prop. 2008/09:168, bet. 2008/09:8, rskr. 2008/09:64). Motionsförslaget om att inom EU driva frågan om att tillföra en femte frihet – rätten för fackföreningarna att verka över gränserna – inom EU:s inre marknad har inte utskottets stöd. Utskottet konstaterar att Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna blir en del av Lissabonfördraget om detta träder i kraft. Stadgan innehåller viktiga sociala rättigheter, inklusive fackliga rättigheter, vilka därigenom stärks inom EU och blir mer synliga. De grundläggande rättigheterna är bl.a. förhandlingsrätten och rätten till kollektiva åtgärder, rätten till information och samråd inom företaget och rätten till skydd mot uppsägning utan saklig grund. Motion 2008/09:A216 (v) *yrkande 1* bör avstyrkas.

I en motion framförs krav på en förstärkt *jämställdhetskompetens inom EU:s generaldirektorat för handel*³. Utskottet vill med anledning härav framhålla att Sveriges övergripande hållning är att framhålla vikten av jämställdhetsintegrering, så också inom handelspolitiken. Utskottet kan t.ex. konstatera att UD:s handelspolitiska enhet 2004 genomförde ett inventeringsarbete där jämställdhetsaspekter av olika handelsfrågor analyserades. Kommerskollegium presenterade 2005, på uppdrag av regeringen, en studie om genus- och jämställdhetsaspekter i regionala och bilaterala frihandels- och associationsavtal. Jämställdhet är en del av hållbar utveckling som utgör en komponent i såväl WTO som i regionala avtal.

Utskottet noterar att EU är en av de få grupperingar och aktörer i världen som genomför hållbarhetsanalyser av sina avtal även om analysinstrumenten skulle kunna förfinas när det gäller kriterierna för jämställdhetseffekter. Såvitt utskottet inhämtat genomför EU-kommissionen hållbarhetsanalyser vid samtliga handelsavtal som EU förhandlar såväl multilateralt som regionalt och bilateralt. EU-kommissionen, och dess generaldirektorat för handel, har arbetat med att integrera hållbar utveckling i handelsförhandlingar sedan 1999. Sverige stöder EU-kommissionens arbete på detta område.

³ Europeiska kommissionen är indelad i generaldirektorat med ansvar för olika ämnesområden. Under varje generaldirektorat finns kommittéer med representanter för medlemsländerna och en representant för kommissionen som ordförande. Kommittéerna ska bistå och övervaka kommissionen i genomförandet av EU:s lagstiftning. Det finns olika typer av kommittéer med olika grader av inflytande över det praktiska genomförandet i medlemsländerna. Genomförandekommittéerna kallas med ett gemensamt namn för kommittologin.

Med vad utskottet i denna del anfört kan motion 2008/09:N210 (v) yrkande 4 besvaras. Därmed bör den avstyrkas.

Som utskottet i många andra sammanhang varit inne på, senast i betänkande 2008/09:UU13, har handel stor betydelse för utvecklingen i fattigare delar av världen. Det är något som också har uppmärksammats i ett flertal motioner. Motionsledes har uppmärksamhet lagts vid associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen och hur dessa ska främja utveckling och fattigdomsbekämpning. Framförda krav är till sitt principiella innehåll identiska eller i hög grad överensstämmande med sådana som utskottet behandlat under det senaste eller innevarande riksmötet i samband med förslag om EPA-frågorna och de s.k. Singapore-frågorna. Utskottet kan mot denna bakgrund, och med hänvisning till de av riksdagen godkända betänkandena 2007/08:UU5 (rskr. 2007/08:252), 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176) respektive 2008/09:UU13, behandla frågor om associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen med förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande (2005/06:RS3). Såvitt gäller motionsledes framförda krav om att Sverige inom EU ska verka för att ett associeringsavtal med Colombia villkoras med att de grova och omfattande övergreppen på fackföreningsaktivister upphör framhåller utskottet att respekten för de mänskliga rättigheterna är en prioriterad fråga inom Sveriges och EU:s samlade utrikes- och handelspolitik. Utskottet noterar att Sverige och EU verkar för att en klausul om mänskliga rättigheter ska ingå i samarbetsavtal av nu aktuellt slag. När det gäller förhandlingarna konstaterar utskottet att tolkning alltid finns mellan engelska och spanska. Förhandlingstexten är dock på engelska även om det i förhandlingarna med länderna i Centralamerika och de andinska länderna också förekommit förhandlingstexter på spanska.

Motionerna 2008/09:U257 (v) yrkandena 1–12 och 2008/09:U313 (mp) yrkande 4 kan mot denna bakgrund avstyrkas.

Motionsledes har framförts krav om att *bistånd inte får användas som påtryckningsmedel i handelsförhandlingar*.

Utskottet delar motionärens uppfattning att EU inte ska använda utvecklingsbiståndet som påtryckningsmedel i handelsförhandlingar. Parisdeklarationens principer om effektivt bistånd samt mottagarländernas ägarskap är centrala element i allt EU:s utvecklingssamarbete. Det handelsrelaterade biståndet utgör en viktig komponent i utvecklingsländernas förmåga att kunna dra nytta av de handelsavtal de ingår.

Utskottet menar att utvecklingsländer inte bara behöver utökat marknadstillträde, de behöver även öka sin kapacitet för att tillvarata de nya möjligheter som ges av internationella handelsavtal. Det är därför viktigt att EU också har ett effektivt handelsrelaterat bistånd för att främja denna kapacitet. Biståndet kan röra allt från stöd till förhandlingar eller förenkling av tullprocedurer till att förstärka länders förmåga att leva upp till internatio-

nella standarder och föreskrifter. Förbättrad infrastruktur, som tillgång till hamnar liksom utveckling av produktionskapacitet, är andra centrala områden. Samtidigt kan en utfästelse om bistånd göra det möjligt för ett land att över huvud taget kunna anse sig göra ett visst åtagande i en förhandling.

I motioner har ställts krav om att *EU inte ingår handelsavtal utan att först ha genomfört oberoende hållbarhets- och utvecklingsanalyser* och att handelsavtal som EU ingår ska innehålla tydliga *bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen utifrån objektiva utvecklingskriterier*.

Utskottet konstaterar att UD regelbundet uppdrar åt Kommerskollegium att genomföra analyser av frihandelsavtal. Analyserna tar hänsyn både till den svenska industrins intressen och till utvecklingskonsekvenser av avtalen. Slutsatserna ligger till grund för Sveriges ställningstagande under hela förhandlingsprocessen.

EU-kommissionen gör s.k. Trade Sustainability Impacts (SIA) of FTA. Dessa ska vara slutförda innan avtalen ingås. Arbetet med en SIA inleds direkt när förhandlingarna startar. Genom SIA utreds ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser för både EU och det land eller den region som förhandlingen avser. Ofta görs utredningen i samarbete med andra aktörer. Utskottet kan instämma i det önskvärda i att dessa rapporter föreligger innan förhandlingarna inleds, men menar att inte är vare sig praktiskt eller politiskt möjligt.

Som framgått ovan stöder utskottet, och regeringen, EU:s ambition att hållbar utveckling (ekonomisk, social och miljömässig) ska vara ett övergripande mål för båda parter i handelsförhandlingar. Alla avtal ställer också krav på löpande formella kontakter mellan parterna för uppföljning och utvärdering. Utskottet kan dela motionärens uppfattning om det önskvärda i mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering som utgår från objektiva utvecklingskriterier men är samtidigt av uppfattningen att det inte finns några fastställda meningsfulla, användbara och gemensamt överenskomna objektiva utvecklingskriterier för uppföljning av sådana frihandelsavtal.

Med detta övervägande anser utskottet att motion *2008/09:U288 (kd) yrkandena 1 och 4* är besvarad. Den avstyrks av utskottet.

Bekämpning av terrorism m.m.

Skrivelsen

I regeringens skrivelse anges att kommissionen i november 2007 presenterade ett förslag till ändringar av *rambeslutet om bekämpande av terrorism*. Rambeslutet innebär huvudsakligen att definitioner av offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering för terroriststyften respektive utbildning för ter-

roristsyften införs i 2002 års rambeslut tillsammans med en förpliktelse för medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att dessa handlingar ska betraktas som brott med anknytning till terroristverksamhet.

Vidare anför regeringen att innebörden är att bestämmelserna i 2002 års rambeslut om påföljder, ansvar för juridiska personer, domsrätt och åtal ska gälla även för de nya brottstyperna, men att rambeslutet, till följd av ett uttryckligt undantag, inte innebär något krav på åtgärder som står i strid med den särskilda reglering för straffrättsligt ansvar som följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. I skrivelsen anges därtill att Europaparlamentet har yttrat sig och att utkastet till rambeslut godkändes av riksdagen samt att rambeslutet (2008/919/RIF) antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 28 november 2008 och ska vara genomfört senast den 9 december 2010.

Ett förslag till *rambeslut om bekämpande av rasism och främlingsfientlighet* lades fram av kommissionen i november 2001 i vilket bestämmelser om vilka rasistiska och främlingsfientliga handlingar som ska vara straffbara föreslås. Vidare föreslås bestämmelser om påföljder och om rasistiska och främlingsfientliga motiv till andra brott. Förslaget innehåller också regler om ansvar och påföljder för juridiska personer samt domsrätt m.m. I skrivelsen anges att rambeslutet (2008/913/RIF) antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 28 november 2008 och ska vara genomfört senast den 28 november 2010.

I regeringens skrivelse anges att rådet under det franska ordförandeskapet antog slutsatser om åtgärder för att förstärka samarbetet för att *bekämpa IT-relaterad brottslighet*. Slutsatserna var allmänt hållna, och för att gå vidare med konkreta åtgärder krävs nya förslag från kommissionen eller medlemsstaterna. Bland åtgärderna finns förslag om en europeisk avtalsmodell för samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter och privata operatörer samt att Europol ska ta fram en gemensam EU-plattform mot IT-brottslighet. Syftet med plattformen är att medlemsstaterna ska rapportera in Internetrelaterad brottslighet till den europeiska plattformen så att pågående utredningar i olika medlemsstater kan kopplas samman.

Konstitutionsutskottets yttrande

När det gäller *rambeslutet om bekämpning av terrorism* framhåller konstitutionsutskottet vikten av att i sammanhanget värna tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Konstitutionsutskottet noterar med tillfredsställelse det uttryckliga undantaget som innebär att rambeslutets bestämmelser inte ställer krav på åtgärder som står i strid med den särskilda reglering för straffrättsligt ansvar som följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Konstitutionsutskottet noterar, såvitt avser *rambeslutet om rasism och främlingsfientlighet*, att regeringen, i enlighet med vad konstitutionsutskottet tidigare uttalat som sin uppfattning, säkerställt att rambeslutet inte går utöver gällande begränsningar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

När det gäller *kampen mot IT-brottslighet* framhåller konstitutionsutskottet att regeringen i det fortsatta arbetet bör betona att åtgärderna i kampen mot IT-brottsligheten ska vara proportionerliga, rättsäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter. Konstitutionsutskottet förutsätter även att det fortsatta arbetet bedrivs med en inriktning som inte på sikt urholkar svenska tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principer.

Utskottets överväganden

Inledningsvis vill utskottet konstatera att EU under de senaste åren lagt ökad kraft på arbetet mot terrorismen. Utskottet anser, som framförts tidigare (bet. 2006/07:UU10), att EU är den viktigaste organisationen för att lösa problem som är gemensamma för Europa. Ett EU som är öppet, effektivt och dynamiskt ligger i Sveriges intresse. Enligt utskottets mening är det viktigt att Sverige är en aktiv och konstruktiv part i samarbetet. Det är också viktigt att ansträngningar görs för att förankra den förda politiken.

I sitt tidigare betänkande 2005/06:UU9 redovisade utskottet för riksdagen en samlad uppfattning i frågor om internationell terrorism. Utskottet har också i yttrande 2007/08:UU3y till justitieutskottet på ett mer sammanhållet sätt redovisat sina uppfattningar om kampen mot terrorismen.

Det bör framhållas att utskottet åtskilliga gånger uttalat att kampen mot terrorismen måste ske med beaktande av demokratins, de mänskliga fri- och rättigheternas samt rättsstatens principer (se t.ex. bet. 2005/06:UU9).

I övrigt instämmer utskottet i gjorda ställningstaganden av konstitutionsutskottet i fråga om *bekämpning av terrorism, rambeslutet om rasism och främlingsfientlighet samt kampen mot IT-brottslighet*.

Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för jämställdhet och arbetet mot diskriminering (s. 130–133).

I skrivelsen uppges att Sverige aktivt arbetar för att främja jämställdhet inom alla politikområden och stärka jämställdhetsintegreringen såväl i rådets arbete som i genomförandet av EU:s större processer och program. I 18-månadersprogrammet har Frankrike, Tjeckien och Sverige särskilt lyft

fram betydelsen av jämställdhet för ekonomisk tillväxt och sysselsättning och insatser som bidrar till kvinnors och mäns möjligheter till eget arbete och ekonomisk självständighet.

Regeringen säger sig arbeta för en gemensam miniminivå avseende skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund. Sverige har under året aktivt agerat för att kommissionen skulle presentera ett brett direktiv mot diskriminering.

Enligt regeringens skrivelse har två områden som ingår i kommissionens färdplan för jämställdhet 2006–2010 och i den europeiska jämställdhetspakten prioriterats under året, dels att förena arbete, familje- och privatliv, dels att bekämpa stereotypa könsmonster. Att bekämpa stereotypa könsmonster var temat vid det informella mötet för jämställdhetsministrarna i januari i Slovenien. Ordförandeskapet föreslog slutsatser om att eliminera könsstereotypa mönster i samhället.

I skrivelsen redovisas kommissionens förslag (KOM(2008) 426 slutlig) till direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Enligt skrivelsen är förslaget ett led i kommissionens arbete, att motverka diskriminering utanför arbetslivet. Det gemenskapsrättsliga skyddet mot diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung är än så länge mer långtgående än motsvarande skydd för diskrimineringsgrunderna religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder och sexuell läggning.

Regeringen framhåller att Sverige har välkomnat kommissionens förslag i stort. Sveriges övergripande handlingslinje är att verka för ett antagande av ett EG-direktiv som säkerställer samma nivå avseende skydd mot diskriminering för var och en av de diskrimineringsgrunder som omfattas av direktivet.

Motionerna

I *partimotion 2008/09:Fö204 yrkande 2* begär Vänsterpartiet att Sverige ska verka för att EU upprättar handlingsplaner för implementering av FN:s resolutioner 1325 och 1820.

I en *enskild motion, 2008/09:U202 (s)*, argumenterar motionären för att EU-organet European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions ska ta fler initiativ till ökad jämställdhet.

I den *enskilda motionen 2008/09:U235 (s) yrkande 1* betonar motionären vikten av att tillsätta en direktör för det europeiska jämställdhetsinstitutet. I *yrkande 2* kräver motionären att Sverige verkar för att utnämna en svensk kandidat till tjänsten som direktör för det europeiska jämställdhetsinstitutet. Motionären anför i *yrkande 3* att den allmänna kännedomen i Sverige om det europeiska jämställdhetsinstitutet måste förbättras.

Motionären lyfter, i den *enskilda motionen 2008/09:U266 (s)*, fram vikten av att Europeiska jämställdhetsinstitutet i Vilnius skapar goda förutsättningar för feministiska analysmetoder. Ett resultatriktat arbetssätt är en förutsättning för framgång i jämställdhetsarbetet. Sveriges regering bör ta till vara möjligheten att påverka utformningen av Europeiska jämställdhetsinstitutet i Vilnius arbete. Vidare anser motionären att regeringens ambitioner och prioriteringar bör förankras i riksdagen.

I de *enskilda motionerna 2008/09:U242 (s)* och *2008/09:U314 (mp)* föreslår motionärerna hur Sverige ska driva arbetet med frågan om kvinnor, fred och säkerhet inom EU och gentemot dess medlemsländer.

Flera av de nya medlemsländerna har inte accepterat EU:s officiella synsätt att motverka diskriminering av HBT-personer. Motionärerna anser därför i *yrkande 28* i den *enskilda motionen 2008/09:U323 (fp)* att Sverige bör agera inom EU för att framtida satsningar mot diskriminering på ett bättre sätt beaktar sådan diskriminering. Särskilt viktigt är det att beakta de stora behov som finns i EU:s nya medlemsländer.

I den *enskilda motionen 2008/09:U343 (s)* *yrkande 1* framhåller motionärerna att även transpersoner måste inkluderas i EU:s lagstiftning om diskriminering inom arbetslivet. När EU nu ser över sitt diskrimineringsregelverk är det därför av största vikt att transpersoner inkluderas i diskrimineringsförbudet på arbetsmarknaden. Motionärerna poängterar i *yrkande 2* att EU:s regelverk för samkönade par när det gäller den fria rörligheten för arbetstagare måste ses över.

I den *enskilda motionen 2008/09:U360 (kd)* *yrkande 5* anser motionärerna att Sverige bör verka för att EU tar ett större ansvar för att implementera resolution 1325.

Utskottets överväganden

Inledningsvis konstaterar utskottet att *FN:s resolutioner 1325 och 1820* normalt får stor uppmärksamhet i såväl utskottets egna betänkanden som i sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkanden, vilket visar på riksdagens starka stöd för dessa resolutioner. FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet, 1612 (2005) om barn i väpnade konflikter och 1820 (2008) om sexuellt våld i väpnade konflikter utgör självklara beståndsdelar i det freds- och säkerhetsfrämjande arbete som Europeiska unionen bedriver.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna *yrkande 2, 2008/09:U242 (s), 2008/09:U314 (mp), 2008/09:U360 (kd) yrkande 5* samt *2008/09:Fö204 (v)*.

EU har inrättat ett europeiskt jämställdhetsinstitut med säte i Litauen. Institutet ska stödja EU:s institutioner och medlemsländer i syfte att bekämpa könsdiskriminering och främja jämställdhet på alla områden. Institutet ska

sprida information om forskning och metoder. Det ska samarbeta nära med andra EU-organ och med organisationer på nationell, europeisk och internationell nivå.

Likartade frågeställningar som de som nu aktualiseras motionsledes behandlade utskottet utförligt i betänkande 2007/08:UU10. Bland annat togs frågan om tillsättandet av en direktör för Europeiska jämställdhetsinstitutet upp. Utskottet konstaterar att beslut, med stöd av bl.a. Sverige, fattats om att tillsätta Virginija Langbakk som direktör. Enligt utskottets mening finns det anledning att förmoda att det kan ta viss tid tills övriga rekryteringar har genomförts och verksamheten kommit i gång. Att nu överväga eventuella informationsinsatser i Sverige förefaller därför vara en fråga som är något tidigt väckt. Utskottet konstaterar att EU-upplysningen vid Sveriges riksdag har riksdagens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU, det svenska medlemskapet och EU-arbetet i riksdagen. På EU-upplysningens webbplats går att finna information om EU:s jämställdhetsarbete och om det europeiska jämställdhetsinstitutet.

Med vad utskottet anfört kan motionerna 2008/09:U235 (s) yrkandena 1–3 och 2008/09:266 (s) avstyrkas.

Frågor om *diskriminering av homo- och bisexuella samt transpersoner* uppmärksammas i olika motioner.

Frågor om EU:s arbete mot diskriminering av HBT-personer och hur Sverige verkar inom EU för att säkerställa deras rättigheter i unionen har tidigare behandlats av utskottet. Utskottet har, t.ex. i betänkande 2007/08:UU10, konstaterat att det i ca 70 länder i världen råder förbud mot homosexuella relationer och att HBT-personer i dessa och andra länder utsätts för olika former av diskriminering, förföljelse och våld.

Utskottet förutsätter att regeringen inom EU och i andra internationella forum aktivt arbetar för att utöka skyddet mot diskriminering. Sverige måste också bilateralt fortsätta att uppmana regeringar och parlament att förhindra diskriminering och att arbeta för en attitydförändring gentemot homo- och bisexuella samt transpersoner.

Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet står i strid med den grundläggande principen om alla människors lika värde och rättigheter. Sexuell läggning upptas inte uttryckligen bland diskrimineringsgrunderna i FN:s konventioner. De kommittéer som granskar efterlevnaden av FN:s två centrala konventioner för mänskliga rättigheter har dock slagit fast att diskrimineringsförbudet i dessa även omfattar sexuell läggning, i likhet med vad Europadomstolen slagit fast vad gäller diskrimineringsförbudet i Europakonventionens artikel 14.

Med stöd av artikel 13 i EG-fördraget presenterade kommissionen i juli 2008 ett förslag till direktiv med förbud mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Syftet är att motverka diskriminering utanför arbetslivet genom att säkerställa samma nivå av skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund.

Utskottet har inhämtat att regeringen har verkat för ett brett direktiv mot diskriminering och välkomnar därför kommissionens förslag i stort. Utskottet anser att det är angeläget att i EU säkerställa en gemensam miniminivå avseende skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund. Ett gemenskapsrättsligt skydd mot diskriminering har positiv effekt på den fria rörligheten. Regeringens övergripande handlingslinje är därför att verka för ett antagande av ett EG-direktiv som säkerställer samma nivå avseende skydd mot diskriminering för var och en av de diskrimineringsgrunder som omfattas av direktivet. Utskottet noterar att en politisk överenskommelse kan komma att nås under Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd i höst.

Utskottet noterar att personer som har könsöverskridande identitet eller uttryck (s.k. transpersoner) omfattas av ett skydd mot diskriminering i den svenska diskrimineringslagen (2008:567). Denna diskrimineringsgrund omfattas dock inte av artikel 13 i EG-fördraget.

I sammanhanget noterar utskottet samtidigt att Sverige kommer att arrangera en EU-konferens (Equality Summit) om arbetet mot diskriminering. Konferensen är initierad av och genomförs i samarbete med Europeiska kommissionen.

Det är utskottets uppfattning att principen om icke-diskriminering inte enbart ska drivas nationellt utan även i olika internationella sammanhang. Utskottet välkomnar att Sverige uppmärksammar frågan om diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet inom FN, Europarådet, OSSE och i andra internationella forum. Sverige verkar för att diskriminering mot HBT-personer uppmärksammas som kränkningar av mänskliga rättigheter. Regeringen tar också upp dessa problem i en kontinuerlig bilateral dialog med regeringarna i de länder där det förekommer diskriminering och andra MR-kränkningar. Här spelar Sveriges utvecklingssamarbete en viktig roll för att bidra till att påverka HBT-personers villkor och möjligheter att åtnjuta de mänskliga rättigheterna.

Utskottet noterar att ett sextiotal länder i december 2008 presenterade en deklARATION i FN:s generalförsamling som uppmanar FN:s medlemsstater att avkriminalisera sexuella kontakter mellan vuxna personer av samma kön samt stärka skyddet mot diskriminering av homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT). Utskottet välkomnar detta steg för att uppmärksamma HBT-personers rättigheter.

När det gäller motionsförslag om att ta initiativ till en världskonferens är utskottets bedömning att detta i dagsläget inte skulle vinna internationellt gehör. Värre, och kanske mer avgörande, är att det motstånd som man skulle möta skulle kunna försvåra ansträngningarna att uppnå resultat när det gäller det som verkligen är angeläget, nämligen att förmå staterna att efterleva de tydliga åtaganden om icke-diskriminering som de redan har gjort.

Det krävs ett strategiskt och långsiktigt arbete för att försöka påverka och lägga grunden för full respekt för de mänskliga rättigheterna. Regeringen kommer att fortsätta att driva dessa frågor i FN, i Europarådet, i OSSE och som ett led i våra bilaterala relationer med andra länder.

Utskottet förutsätter att regeringen fortlöpande överväger vad som ytterligare kan göras för att bidra till att HBT-personers rättigheter respekteras världen över.

Såvitt särskilt avser synpunkter som framförts i motioner om att nya medlemsländer i EU inte har accepterat EU:s officiella synsätt när det gäller att motverka diskriminering av HBT-personer får utskottet hänvisa till identiska eller i hög grad överensstämmande sådana som utskottet behandlade under det senaste riksmötet. Utskottet kan mot denna bakgrund, och med hänvisning till de av riksdagen godkända betänkandena 2006/07:UU10 (rskr. 2006/07:196) och 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176), behandla dessa frågor med förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande (2005/06:RS3).

Sammantaget innebär det ovan anförda att motionerna 2008/09:U323 (*fp*) yrkande 28 och 2008/09:U343 (*s*) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

I en motion argumenteras för att *EU-organet European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Dublinfonden)* ska ta fler initiativ till ökad jämställdhet.

Utskottet konstaterar att Dublinfonden för kvinnors möjlighet att förena arbete med familj syftar till att bidra till planering och förverkligande av bättre levnads- och arbetsvillkor genom åtgärder för att öka och sprida kunskap som kan främja denna utveckling.

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en väsentlig aspekt på levnads- och arbetsvillkoren. Enligt EG-fördraget ska dessutom EU i all sin verksamhet syfta till att undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och att främja jämställdhet mellan dem.

Det är utskottets uppfattning att fonden i sin verksamhet har integrerat ett jämställdhetsperspektiv. Fonden har med åren byggt upp en värdefull kunskap kring områden som är av betydelse för EU:s och medlemsländernas arbete med att skapa bättre förutsättningar för både kvinnor och män att delta i arbetslivet. Frågor som ett familjevänligt arbetsliv, balans i arbetslivet och utformning och behov av barnomsorg har fokuserats och kommer

även fortsättningsvis att vara viktiga områden i fondens verksamhet enligt fondens arbetsprogram. Bland annat planeras årligen för två jämförande analytiska studier och två goda exempelstudier inom områdena.

Såväl medlemsstaternas regeringar som arbetsmarknadens parter på nationell nivå är representerade i Dublinfondens styrelse. Regeringens inflytande utövas genom denna representation.

När det gäller frågan om att förena arbete och familj har utskottet inhämtat att regeringen stöder de aktiviteter som pågår på EU-nivå för utbyte av erfarenheter och goda exempel på nationell politik som skapar bättre möjligheter för kvinnor och män att förena arbete med familjeliv. Sådant arbete bedrivs bl.a. inom ramen för Europeiska familjealliansen som administreras av kommissionen.

Vidare bör framhållas att Sverige, under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd, kommer att vara värd för en konferens i november där bl.a. dessa frågor avses komma att diskuteras.

Utskottet anser att motion *2008/09:U202 (s)* bör avstyrkas.

Miljö- och jordbrukspolitik

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för frågor kring jordbruk och miljö (s. 202–209 respektive s. 220–237).

Enligt skrivelsen är målsättningen för Sveriges jordbrukspolitik en avreglerad och marknadsorienterad jordbrukssektor styrd av konsumenters efterfrågan. Sverige har även den långsiktiga målsättningen att kraftigt minska utgifterna för jordbrukspolitiken, inklusive en utfasning av nuvarande direktstöd.

Vad avser miljön har klimatförändringarna återigen stått i fokus under året, både i EU:s interna lagstiftningsarbete och i internationella förhandlingar. En överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet nåddes i december om klimat- och energipaketet för att genomföra EU:s åtaganden om utsläppsminskningar. Vidare antogs ett arbetsprogram för klimatförhandlingarna under 2009 vid partsmötet i Polen.

Regeringen för i skrivelet fram att regering under 2008 har arbetat för ett balanserat och flexibelt klimat- och energipaket som främjar ett effektivt genomförande av EU:s åtaganden och svarar mot de förväntningar som omvärlden ställer på EU att visa ledarskap i de globala förhandlingarna.

Motionerna

I *partimotion 2008/09:U322 yrkande 14* begär Miljöpartiet att Sverige inom EU ska verka för att exportsubventioner för jordbruksprodukter avvecklas helt och att interna stöd minskas drastiskt så att jordbrukare i utvecklingsländer inte tvingas konkurrera med subventionerade produkter från EU.

Socialdemokraterna anser, i *kommittémotion 2008/09:U14 yrkande 5* att Sverige måste vara pådrivande i EU:s arbete på miljöområdet.

I en *enskild motion, 2008/09:MJ228 (mp) yrkande 1*, anser motionären att vikten av en minskad global köttkonsumtion bör uppmärksammas i internationella forum, t.ex. genom en FN-konferens.

EU-nämndens yttrande

Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken fördes under hösten 2008 den s.k. hälsokontrollen i hamn. Hanteringen av denna fråga präglades, enligt EU-nämnden, av tidigt inledda och intensiva löpande kontakter om den svenska ståndpunkten mellan regeringen och miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden inför förhandlingstillfällena vid ministerrådets möten. Jordbruksministern kunde gå in i den avslutande förhandlingen vid rådsmötet den 18–20 november med EU-nämndens enhälliga stöd för viktiga svenska krav som marknadsanpassning och möjligheten för jordbrukare i olika länder att konkurrera på lika villkor. Enligt EU-nämndens mening var hanteringen av frågan om ”hälsokontrollen” ett exempel på en väl fungerande förankring av regeringens ståndpunkter i riksdagens olika organ som också bidrog till att stärka regeringens förhandlingsarbete.

EU-nämnden uppmärksammar i sitt yttrande även det s.k. skolfruktsprogrammet, vilket gav upphov till ingående diskussioner i såväl miljö- och jordbruksutskottet som EU-nämnden, inte minst om taktiska och strategiska överväganden. Jordbruksministern fick tillfälle att redovisa sin syn på hur förhandlingen i en fråga där grundinställningen är negativ ska drivas för att nå ett så positivt förhandlingsresultat som möjligt och undvika risker för att skada andra samtidigt pågående förhandlingar. Även om det fanns olika meningar i EU-nämnden om huruvida Sverige slutligt borde rösta för förhandlingsresultatet, är det nämndens uppfattning att det relativt positiva resultatet av förhandlingarna är ett ytterligare exempel på värdet av en välfungerande förankring i riksdagen.

Utskottets överväganden

Utskottet vill inledningsvis instämma i motionsledes framförda synpunkter om vikten av att Sverige som medlemsstat måste vara pådrivande i *EU:s arbete på miljöområdet*.

Utskottet delar regeringens övergripande målsättning att ett stärkt EU-samarbete på miljöområdet bidrar till att hantera de stora miljöproblemen både inom EU och globalt på ett effektivt sätt och att säkerställa en hållbar utveckling. Utskottet välkomnar att EU:s miljöministrar vid rådmötet i mars 2009 enades om åtgärder som världens industriländer bör ta på sig inom ramen för de internationella klimatförhandlingarna.

Det är utskottets uppfattning att EU fortsatt måste ta en ledande roll i de globala klimatförhandlingarna. Sverige har, genom sitt ordförandeskap i EU:s ministerråd i höst, en särskilt viktig roll i detta arbete. Med detta får motion 2008/09:U14 (s) yrkande 5 anses vara besvarad på ett sätt som gör att riksdagen bör avstyrka densamma.

Utskottet har nyligen besvarat motionsförslag om *exportsubventioner för jordbruksprodukter*, senast i det av riksdagen godkända betänkandet 2008/09:UU13. Utskottet framhöll att regeringen verkar för att den pågående översynen av EU:s jordbrukspolitik och budget leder till en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en marknadsorienterad riktning. Utskottet stöder regeringens aktiva arbete för att så ska ske. Utrikesutskottet har också i ett yttrande till finansutskottet över EU:s budgetöversyn (2007/08:UU2y) anförts att reformer av jordbrukspolitiken måste vägledas av avreglering och marknadsanpassning, hänsyn till konsument- och miljöskydd samt utfasning av direktstöd och avskaffande av exportsubventioner. Utskottet anförde vidare att marknadsstöd, inklusive exportbidrag, bidrar till att upprätthålla höga priser och ger inlåsnings effekter som kan påverka produktionen negativt vad gäller miljö och konkurrens mot tredjeland. Utgifterna för den gemensamma jordbrukspolitiken som andel av EU:s totala budget kan, mot bakgrund av det ovanstående, minskas kraftigt.

Utskottet vill samtidigt markera vikten av att Sverige, liksom tidigare, aktivt verkar för att landsbygds- och jordbruksutveckling prioriteras i arbetet för fattigdomsbekämpning. Syftet måste vara att stimulera en ökad produktion, hållbar livsmedelsförsörjning och hållbar ekonomisk utveckling i samarbetsländerna. Utskottet betonar vidare betydelsen av en ökad export av jordbruksprodukter till OECD-länderna samt ökade möjligheter för utvecklingsländerna att handla med varandra.

Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2008/09:U322 (mp)yrkande 14 bör avstyrkas.

Utskottet konstaterar att *den globala köttkonsumtionens klimatpåverkan* har uppmärksamats i debatten om klimatförändringarna. Utskottet har inhämtat att regeringen på olika sätt medverkar i internationella sammanhang där frågan lyfts fram. Regeringen var t.ex. representerad vid ett seminarium i juni 2008 om boskapssektorns bidrag till växthusgaser. Seminariet anordnades av Sveriges lantbruksuniversitet i samarbete med FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO (The Food and Agriculture Organization of the United Nations). En reglering av omfattningen av köttkonsumtionen i

Sverige, EU eller globalt i syfte att minska densamma är inte en åtgärd som har utskottets stöd. Med detta avstyrker utskottet motion 2008/09: MJ228 (mp) yrkande 1.

Migrations- och socialpolitik

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelsen för frågor kring migration och socialpolitik (s. 110–111 samt s. 134–140).

Enligt skrivelsen verkar Sverige för att genom ett fördjupat europeiskt samarbete säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen värnar asylrätten, underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter.

Regeringen uppges eftersträva ett fördjupat samarbete inom asylområdet och anser att en rad viktiga steg redan har tagits på vägen mot det gemensamma europeiska asylsystemet. Regeringen välkomnar, enligt skrivelsen, kommissionens strategiska plan för asylpolitiken. Sverige vill se ett rättssäkert och öppet system som värnar möjligheten att söka asyl och där varje asylansökan prövas individuellt.

I skrivelsen lyfter regeringen fram kommissionens tio övergripande principer som ska vara vägledande för den framtida gemensamma invandringspolitiken. Principerna grupperas under rubrikerna Välstånd, Solidaritet och Säkerhet och är avsedda att fungera som en övergripande ram för kommande åtgärder på migrationsområdet, både på nationell nivå och på EU-nivå.

Under avsnittet Folkhälsa redogör regeringen för sin syn. Regeringen anser att folkhälsoområdet huvudsakligen hör till nationell sakkännedom, men samarbete inom EU är nödvändigt för en förbättrad folkhälsa. Enligt skrivelsen prioriterar Sverige EU-frågor relaterade till gränsöverskridande hälsoproblem, bl.a. alkoholrelaterade hälsoproblem och smittsamma sjukdomar. Sverige verkar särskilt för en mer restriktiv syn på alkohol inom EU.

I juni antogs rådsslutsatser om EU:s hälsostrategi. Hälsostrategin reviderades med anledning av bl.a. utvidgningen av EU och de utmaningar som en åldrande befolkning innebär samt de hot mot hälsan som kan uppkomma av t.ex. pandemier.

Inom hälso- och sjukvårdsområdet finns flera olika sakfrågor som hanteras på gemenskapsnivå och som på olika sätt påverkar Sverige. Regeringen lyfter i skrivelsen fram frågor kring kampen mot cancer, patientrörlighetsdirektivet samt högnivågruppen om hälso- och sjukvård som viktiga områden för medlemsstaterna att samarbeta och utbyta erfarenheter kring.

Motionerna

Socialdemokraterna begär i *kommittémotion 2008/09:U14 yrkande 7* att regeringen i EU aktivt ska driva frågan om att EU:s regelförenklingsarbete ska omfatta även de direktiv som rör hälso- och sjukvården och att krav ska ställas på proportionalitet mellan administrativt merarbete och nytta.

I *kommittémotion 2008/09:U14 yrkande 8* anför Socialdemokraterna att Sverige bör initiera en utvärdering av EG-direktivens effekter i sjukvården.

Socialdemokraterna anser i *kommittémotion 2008/09:U14 yrkande 13* att det är av stor vikt att Sverige är pådrivande för att harmoniseringen av Europeiska unionens flyktingpolitik ska leda till ett mer rättssäkert och mer öppet system som värnar asylrätten och inte riskerar att leda till ett mer slutet Europa. Vidare anser Socialdemokraterna att asyl- och flyktingpolitiken i Europa bör bygga på höga normer och bidra till en generös, rättssäker och solidarisk flyktingpolitik inom EU.

Socialutskottets yttrande

I sitt yttrande framför socialutskottet att hälso- och sjukvården påverkas av en rad olika EU-bestämmelser av såväl generell som specifik karaktär. Exempel på generella EU-regler som påverkar denna och andra verksamheter är regler avseende arbetstider, arbetsmiljö, avfallshantering, upphandling, statligt stöd, skydd mot diskriminering och ömsesidigt erkännande av examina m.m. Till detta kommer specifika regler som rör vårdområdet, t.ex. vävnadsdirektivet och bloddirektivet samt det ännu inte beslutade s.k. läkemedelspaketet, patientrörlighetsdirektivet och direktivet om organ donation och transplantation.

Socialutskottet konstaterar att det inom EU pågår ett brett regelförenklingsarbete inom olika områden. Till exempel står regelförenkling på EU:s dagordning inom ramen för Lissabonstrategin. Det är av stor vikt att medlemsstaterna och alla EU-institutioner deltar i detta arbete. Socialutskottet har erfarit att den svenska regeringen aktivt arbetar för att regelförenklingsarbetet inom EU ska förbättras och omfatta än fler områden – t.ex. hälso- och sjukvården.

Socialutskottet anser det vara viktigt att Sverige tidigt i lagstiftningsprocessen anger en ambition att begränsa de mål som respektive reglering gäller i fråga om i omfång och komplexitet både för att förhindra onödiga kostnader och för att göra regleringarna effektiva.

Socialutskottet konstaterar vidare att alla initiativ som presenteras på hälso- och sjukvårdens område redan i dag utvärderas innan de presenteras. Detta görs utifrån flera aspekter, bl.a. utifrån effektivitet och kostnad. Alla förslag genomgår också kommissionens interna konsekvensanalysprocess.

Socialutskottet utgår från att den svenska regeringen även fortsättningsvis kommer att arbeta för regelförenkling inom EU och förstärka arbetet med konsekvensanalyser, inte minst på hälso- och sjukvårdens område.

Utskottets överväganden

Inledningsvis vill utskottet framhålla att varje land självt bestämmer över sin hälso- och sjukvård. Målet med EU:s folkhälsoarbete är att komplettera medlemsländernas arbete. Centrala verktyg i EU:s folkhälsoarbete är dess hälsostrategi och hälsoprogram som finansierar stora delar av insatserna på området.

I motioner har *EU:s regelförenklingsarbete* uppmärksamrats. Det har begärts att detta ska omfatta även de direktiv som rör hälso- och sjukvårdens och att krav ska ställas på proportionalitet mellan administrativt merarbete och nytta. Önskemål har också framförts om en *utvärdering av EG-direktivens effekter i sjukvården*.

Utrikesutskottet instämmer i vad socialutskottet anfört i sitt yttrande. Motionerna 2008/09:U14 (s) yrkande 7 och 8 avstyrks i konsekvens med detta.

Utskottet noterar att socialförsäkringsutskottet nyligen, i det av riksdagen beslutade betänkande 2008/09:SfU8 (rskr. 2008/09:218), tagit upp frågeställningar som berörs motionsledes om *harmoniseringen av Europeiska unionens flyktingpolitik*.

Socialförsäkringsutskottet vidhöll i detta betänkande tidigare gjorda ställningstaganden och framhöll att ett framtida gemensamt asylsystem måste vara humant, rättssäkert och effektivt, med individuell prövning av varje asylansökan på nationell nivå. Socialförsäkringsutskottet konstaterade också att det s.k. Stockholmsprogrammet kommer att förhandlas under den svenska ordförandeskapsperioden. Socialförsäkringsutskottet anförde vidare att Sverige kommer att fortsatt verka för en asyl- och migrationspolitik inom EU som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och ta aktiv del i arbetet för det gemensamma europeiska asylsystemet.

Utrikesutskottet har inte anledning att göra något annat ställningstagande. Motion 2008/09:U14 (s) yrkande 13 bör i konsekvens med detta avstyrkas.

Institutionernas verksamhet

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för institutionernas verksamhet (s. 249–260).

Regeringen anser, enligt skrivelsen, att EU måste företrädas av moderna, effektiva, öppna och medborgarorienterade institutioner. Sverige fortsatte under året att verka för ökad öppenhet och insyn i EU:s institutioner samt för minskade administrationskostnader.

Av skrivelsen framgår vidare att Regeringskansliet har utökat sin beställning av tolkning på svenska i ministerrådet i syfte att upprätthålla en viss kapacitet i rådet att tolka till och från svenska samt att förbereda inför Sveriges ordförandeskap i ministerrådet hösten 2009, då behovet av tolkning av svenska kan förväntas öka.

Regeringen noterar även att kommissionen tillsammans med EIB har tagit fram ett omfattande åtgärds paket inom energi- och klimatområdet. Satsningen innefattar åtgärder för energieffektivisering i den kommunala sektorn, miljöanpassning av fossil energianvändning och insatser relaterade till transportsektorn.

Vid behandlingen av de enskilda utlämnandeärenden som rådet beslutar i har Sverige, enligt skrivelsen, agerat för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av bestämmelserna i förordningen (1049/2001) om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). Vidare har regeringen under 2008 fortsatt att hålla en konsekvent linje i de diskussioner av mer principiell natur som tidigare förts i rådet, bl.a. i frågan om hur sekretessbestämmelsen till skydd för rättslig rådgivning ska tolkas, och röstat emot majoriteten samt begärt att röstresultatet ska offentliggöras i de fall Sverige har en avvikande rättslig uppfattning.

Motionerna

I *kommittémotion 2008/09:U14 yrkande 6* anser Socialdemokraterna att det bör utarbetas en policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att det administrativa merarbetet begränsas och står i proportion till nyttan.

I *kommittémotion 2008/09:U349 yrkande 63* ställer Socialdemokraterna krav på en ökad öppenhet och insyn inom EU.

I den *enskilda motionen 2008/09:U264 (s)* begär motionärerna en ökad demokratisk insyn i Europeiska unionens arbetsgrupper.

I den *enskilda motionen 2008/09:U317 (s)* menar motionären att Sverige bör agera för en etablering av ett europeiskt migrationspolitiskt stödkontor i Sverige.

I den *enskilda motionen 2008/09:U326 (s)* anser motionärerna att Sverige bör verka för att en särskild barnkommissionär inrättas i EU.

I den *enskilda motionen 2008/09:U361 (m)* argumenterar motionären för att skattebetalarnas pengar måste användas återhållsamt bl.a. genom att endast ha ett säte för Europaparlamentet.

Enligt den *enskilda motionen 2008/09:U323 (fp) yrkande 29* förekommer det fortfarande diskriminerande bestämmelser för personal inom EU:s olika organ och andra organisationer på europeisk eller global nivå. Motionärerna anser att Sverige har ett ansvar att agera för likabehandling oavsett sexuell läggning.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet erinrar i sitt yttrande om att riksdagen inom ramen för sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete har möjlighet att belysa konsekvenser av regler som beslutats på EU-nivå – likaväl som konsekvenserna av andra regler.

Konstitutionsutskottet hänvisar också till ett tidigare uttalande i yttrande 2003/04:KU4y, vari konstitutionsutskottet noterade dels att det inom EU bedrivs ett fortsatt arbete med regelkvaliteten, dels att riksdagsledamöter har möjlighet att, på samma sätt som i fråga om nationella regler, motionsvis begära att regeringen ska verka för förändringar.

Konstitutionsutskottet noterar också att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram ett cirkulär även för genomförande av direktiv.

När det gäller översynen av öppenhetsförordningen m.m. erinrar konstitutionsutskottet om dels utlåtande 2006/07:KU23, dels genomförd och protokollförd överläggning med regeringen i enlighet med riksdagsordningen 10 kap. 3 §. Konstitutionsutskottet konstaterade att det fanns stöd för regeringens ståndpunkt och framhöll vikten av att regeringen inför de fortsatta förhandlingarna om öppenhetsförordningen kraftfullt driver frågor om ökad offentlighet, öppenhet och insyn i syfte att förstärka en ökad transparens inom EU samt att förbättra allmänhetens tillgång till handlingar från Europeiska unionens institutioner (jfr 2 § i konstitutionsutskottets protokoll 2008/09:4).

Konstitutionsutskottet förutsätter att regeringens fortsatta arbete med reformering av öppenhetsförordningen syftar till att förstärka en ökad transparens i EU och säkerställa allmänhetens tillgång till handlingar från Europeiska unionens institutioner.

EU-nämndens yttrande

Nämnden uttrycker sitt starka stöd för regeringens arbete när det gäller öppenhet och insyn samt erinrar om att riksdagens stöd för regeringens linje i frågan om en översyn av öppenhetsförordningen under året framgick vid överläggning i konstitutionsutskottet liksom i EU-nämnden. Det kan också framhållas att företrädare för EU-nämnden under 2008 agerade till stöd för denna hållning inom ramen för det parlamentariska samarbetet inom Cosac, konferensen för Europaparlamentet och de nationella parlamentens EU-organ.

Utskottets överväganden

Flera motioner berör institutionernas verksamhet, vilken regleras i EU:s fördrag.

Vid sitt möte i Lissabon den 13 december 2007 undertecknade stats- och regeringscheferna i EU:s 27 medlemsstater Lissabonfördraget som ändrar nuvarande fördrag inom EU.

Genom Lissabonfördraget regleras hur EU:s framtida kommission ska vara organiserad. Från den 1 november 2014 gäller nya regler om kommissionens sammansättning. Av fördraget framgår också att det ankommer på kommissionens ordförande att ange riktlinjer för kommissionens uppgifter och besluta om kommissionens interna organisation.

Eftersom inte samtliga signatärstater ännu har ratificerat Lissabonfördraget har detta följaktligen inte trätt i kraft, och de nuvarande fördragen fortsätter att gälla. Lissabonfördraget träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter det att det sista ratifikationsinstrumentet har deponerats.

Den 20 november 2008 beslutade riksdagen att godkänna regeringens proposition om att godkänna Lissabonfördraget (prop. 2008/09:168, bet. 2008/09:8, rskr. 2008/09:64).

Utskottet konstaterar, i likhet med statsrådet Göran Hägglunds svar på skriftlig fråga 2008/09:240, att barnets rättigheter genom Lissabonfördraget får en rättslig grund. Vidare pågår ett aktivt arbete med EU:s strategi för barn, vilken är avsedd att utmyнна i olika åtgärder. Förslaget om att inom EU-kommissionen inrätta en särskild *barnkommissionär* har tidigare varit föremål för behandling i utrikesutskottet utan att erhålla riksdagens stöd (bet. 2007/08:UU10, rskr. 2007/08:176). Motion 2008/09:U326 (s) avstyrks.

När det gäller motionsvis uppmärksammade frågor om ökad *öppenhet och insyn inom EU* konstaterar utskottet att dessa är betydelsefulla. De krav som har framförts motionsledes är dock identiska eller i hög grad överensstämmande med sådana som utskottet behandlade under det senaste riksmötet. Utskottet kan mot denna bakgrund, och med hänvisning till de av riksdagen godkända betänkandena 2006/07:UU10 (rskr. 2006/07:196) och 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176), behandla frågor om öppenhet och insyn inom EU med förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande (2005/06:RS3).

När det gäller EU:s öppenhetsförordning (KOM(2008) 229) konstaterar utskottet att denna varit föremål för behandling i Regeringskansliets fakta-promemoria 2007/08:FPM117 och i konstitutionsutskottet.

Utskottet konstaterar mot bakgrund av ovanstående redogörelse, och i likhet med konstitutionsutskottet och EU-nämnden, att det inom Sveriges riksdag råder stor enighet om betydelsen av öppenhet och insyn inom EU.

Utskottet utgår därför från att regeringen fortsätter att driva frågor om ökad öppenhet och insyn inom EU. Därmed anser utskottet att motion 2008/09:U349 (s) yrkande 63 kan avstyrkas.

Motionsledes framförda krav när det gäller diskriminerande bestämmelser för personal inom EU:s olika organ och andra organisationer på europeisk eller global nivå samt om Europaparlamentets säte är också identiska eller i hög grad överensstämmande med sådana som utskottet behandlade under det senaste eller innevarande riksmötet. Utskottet kan mot denna bakgrund, och med hänvisning till de av riksdagen godkända betänkandena 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176) respektive 2008/09:UU8 (rskr. 2008/09:64), behandla dessa motionsförslag med förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande (2005/06:RS3).

Motionerna 2008/09:U323 (fp) yrkande 29 och 2008/09:U361 (m) avstyrks.

Utrikesutskottet delar konstitutionsutskottets bedömning av motionsledes framförda synpunkter om en *policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att det administrativa merarbetet begränsas och står i proportion till nyttan*.

Som framgår av regeringens skrivelse presenterade kommissionen i januari 2009 sin andra strategiska översyn av regelförenklingsarbetet inom EU (jfr fakta-PM 2007/08:FPM83). Den belyser hur långt arbetet har kommit med bl.a. mätningar av företagens administrativa kostnader, förenkling av befintliga regler och minskning av företagens administrativa bördor samt användningen av konsekvensbedömningar. Översynen visar, enligt regeringen, att arbetet med kommissionens förenklings- och åtgärdsprogram fortgår enligt planerna.

I likhet med konstitutionsutskottet anser utrikesutskottet att förslaget i motion 2008/09:U14 (s) yrkande 6 kan avstyrkas.

Med anledning av förslaget i en motion om *placering av ett europeiskt migrationspolitiskt stödkontor i Sverige* noterar utskottet att Europeiska rådet i sina slutsatser från juni 2008 gjort hänvisningar till tidigare slutsatser från december 2003 med innebörden att unionen vid fördelningen av sätena för gemenskapens myndigheter⁴ som ska inrättas i framtiden ger prioritet åt medlemsstater som nyligen anslutit sig. Sätena för framtida myndigheter bör i första hand inrättas i de medlemsstater som anslöt sig till unionen 2004 eller senare, och medlemsstater som inte redan är värdländer för en EU-myndighet bör prioriteras på lämpligt sätt. Sverige är, sedan 2005, säte för det europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC, The European Centre of Disease Prevention and Control). Ledamöter från utrikesutskottet och socialutskottet genomförde i

⁴ T.ex. gemenskapsbyråer. En gemenskapsbyrå är ett EG-rättsligt styrt organ som är separat juridisk person utanför gemenskapsinstitutionerna (rådet, parlamentet, kommissionen osv.). Den har inrättats genom en rättsakt inom sekundärlagstiftningen för att utföra en viss uppgift som kan vara av teknisk, vetenskaplig eller verkställande natur inom EU:s "första pelare".

mars 2008 ett studiebesök vid ECDC. Utrikesutskottet bedömer i nuläget att det är utsiktslöst och omotiverat att, såsom görs gällande motionsledes, agera för en etablering av ett europeiskt migrationspolitiskt stödkontor i Sverige. Socialförsäkringsutskottet har nyligen gjort ett likartat ställningstagande (bet. 2008/09:SfU8). Motionen 2008/09:U317 (s) avstyrks.

I detta sammanhang väljer utskottet även att uppmärksamma att riksdagsstyrelsen i juni 2008 beslutade att tillkalla en utredare med uppdrag att utarbeta ett förslag om riksdagens hantering av subsidiaritetskontrollen och andra frågor enligt Lissabonfördraget. Vid fullgörandet av utredningsuppdraget har utredaren biträtts av en av riksdagsdirektören tillsatt expertgrupp. Utredaren, som har haft elva sammanträden med experterna, har stämt av sitt förslag med partigruppernas särskilda företrädare vid ett sammanträde i mars 2009 och har nyligen lämnat en rapport till riksdagsstyrelsen.

Förberedelser inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd hösten 2009

Skrivelsen

I skrivelsen redovisar regeringen förberedelserna inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd hösten 2009 (s. 258–260).

Regeringen redovisar i skrivelsen för förberedelsearbetet inför ordförandeskapet i EU.

I skrivelsen uppges att statsministern är ansvarig för regeringens arbete inför och under ordförandeskapet och att EU-ministern hanterar samordningen av förberedelsearbetet.

Förutom det ansvarar enskilda departement för verksamheten inom sina respektive områden. Dessutom deltar, enligt regeringen, även EU-representationen i Bryssel, berörda myndigheter och ambassader i förberedelsearbetet. Enligt skrivelsen för företrädare för regeringen en dialog med riksdagen samt de politiska partierna och representanter för näringsliv, frivilligorganisationer m.fl. Regeringen avser, enligt skrivelsen, att återkomma till riksdagen med en redovisning av erfarenheterna från ordförandeskapet i EU.

Enligt skrivelsen har regeringen under 2008 inrättat ett särskilt mötessekretariat, Sekretariatet för EU-möten i Sverige 2009 (SES-09), liksom ett särskilt kommunikationssekretariat, Sekretariatet för kommunikation EU 2009 (KOM-09).

Under 2008 har arbetet med frågor som mötesverksamheten, kommunikationsfrågorna och kompetensutvecklingen varit intensivt.

Motionerna

I *kommittémotion 2008/09:U14 yrkande 9* anser Socialdemokraterna att regeringen ska göra ekobrott och skattebrott till en viktig punkt på agendan under Sveriges ordförandeskap i EU 2009.

Vänsterpartiet ger i *partimotion 2008/09:U221* förslag på svenska prioriteringar under ordförandeskapet. Vänsterpartiet anser att Sverige – inför och under sitt ordförandeskap i EU – representerar såväl den svenska EU-kritiska som EU-positiva befolkningen. Regeringen bör inbjuda EU-kritiska organisationer till dialog (*yrkande 1*). Sverige bör också ta fram en handlingsplan för ett feministiskt ordförandeskap och ta initiativ till ett handlingsprogram för decentralisering av det rättsliga samarbetet och för en översyn av rättssäkerheten och hänsynen till personlig integritet i redan fattade beslut inom ramen för det rättsliga samarbetet (*yrkandena 2 och 4*). Sverige bör i EU även uppmärksamma, försvara och informera om den svenska kollektivavtalsmodellen (*yrkande 3*). Enligt *yrkande 5* bör Sverige initiera en diskussion om hur man kan skapa lagliga vägar att söka asyl inom EU.

Enligt *yrkandena 6–8* bör Sverige under sitt ordförandeskap i EU informera om och sprida den svenska lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster som en modell för att minska prostitutionen och människohandeln för sexuella ändamål. Vidare bör regeringen prioritera kvinnors rätt till säkra och lagliga aborter, sexualupplysning och preventivmedel samt HBT-personers rättigheter.

Vidare anser Vänsterpartiet i *yrkande 9* att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör prioritera frågan om alkoholens påverkan på folkhälsan. I *yrkande 10* framhåller Vänsterpartiet att Sverige bör uppmärksamma problemet med köttkonsumtionens påverkan på miljön och klimatet samt anordna en konferens under ordförandeskapet med uppgift att diskutera åtgärder för en minskad köttkonsumtion inom EU. Vänsterpartiet anför i *yrkande 11* att Sverige under sitt ordförandeskap bör aktualisera hela problematiken med för svaga torskbestånd och verka för ett uppehåll, moratorium, för det storskaliga torskfisket i Östersjön, Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön till dess att livskraftiga bestånd har återuppstått.

Vidare anser Vänsterpartiet i *yrkande 13* att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör ta fram en handlingsplan för EU med syfte att implementera FN:s resolution 1325. Samma krav ställs även i *partimotion 2008/09:U322 (mp) yrkande 27*.

Enligt *partimotion 2008/09:U221 (v) yrkande 14* bör Sverige under sitt ordförandeskap i EU ta initiativ till en konferens och fredsprocess mellan Turkiet och kurdiska företrädare.

I *partimotion 2008/09:U322 yrkande 7* anser Miljöpartiet att Sverige bör lyfta fram frågan om rätten till hälsa, inklusive rätten till sexuell och reproduktiv hälsa, under det svenska ordförandeskapet. Miljöpartiet anser även att Sverige bör göra kampen mot den globala fattigdomen och uppfyllandet av millenniemålen till en prioriterad fråga (*yrkande 40*).

Socialdemokraterna anser i *kommittémotion 2008/09:U349 yrkande 67* att Sverige bör prioritera ett hållbart, tryggt och solidariskt Europa under ordförandeskapet.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju277 (s) yrkande 3* framhåller motionären att Sverige bör lyfta fram kopplingen mellan människohandel och prostitution.

I den *enskilda motionen 2008/09:U232 (s) yrkande 1* betonar motionären behovet av att prioritera SRHR-frågorna under det svenska EU-ordförandeskapet 2009. I *yrkande 2* begär motionären att Sverige verkar för att Europeiska ministerrådet antar starka rådsslutsatser på temat ICPD + 15.

I den *enskilda motionen 2008/09:U232 (s) yrkande 3* anser motionären att frågor om SRHR bör rymmas under regeringens biståndsprioritering om mänskliga rättigheter och demokrati inför ordförandeskapet. Därför ska Sverige under sitt EU-ordförandeskap 2009 verka för att ministerrådet antar starka rådsslutsatser inför ICPD + 15 (International Conference on Population and Development) samt uppmärksammar 15-årsjubileet av ICPD med en internationell konferens.

Enligt den *enskilda motionen 2008/09:U233 (s)* anser motionären att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör lyfta fram kvinnors och funktionshindrades situation ytterligare. Att svenska ideella organisationers rapporter översätts till andra språk skulle vara ett både betydelsefullt och konstruktivt bidrag till såväl det europeiska som det internationella arbetet för att stärka kvinnors rättigheter och för att driva de funktionshindrade kvinnornas situation under ordförandeskapet samt förstärka organisationernas eget arbete.

Enligt den *enskilda motionen 2008/09:Ju398 (fp) yrkande 7* bör frågan om kriminalisering av sexköp lyftas fram under Sveriges ordförandeskap i EU.

Motionären bakom den *enskilda motionen 2008/09:U339 (kd)* anser att Sverige under ordförandeskapet i EU 2009 bör verka för att Europaparlamentet får ett enda säte.

I den *enskilda motionen 2008/09:U360 (kd) yrkande 13* framhåller motionärerna betydelsen av att Sverige under sitt ordförandeskap i EU 2009 lyfter fram FN:s resolution 1325.

EU-nämndens yttrande

I sitt yttrande noterar EU-nämnden regeringens redovisning av förberedelserna för EU-ordförandeskapet hösten 2009. Nämnden uppger att regeringen samrådde med EU-nämnden om 18-månadersprogrammet inför antagandet av rådet i juni och informerade nämndens beredningsgrupp om förberedelsearbetet i övrigt. Nämnden framhåller vikten av att regeringens agerande som ordförande förankras i riksdagen och emotser ett fortsatt samråd med regeringen under ordförandeskapet.

Utskottets överväganden

Ett stort antal motioner har väckts med anledning av *Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd* andra halvåret i år.

Sveriges ordförandeskap följer på det innevarande tjeckiska ordförandeskapet (första halvåret 2009) och det närmast föregående franska ordförandeskapet (andra halvåret 2008). Närmast efter Sverige övertas ordförandeskapet av Spanien.

Den viktigaste uppgiften för ordförandelandet är att leda och organisera arbetet i ministerrådet. Det förberedande arbetet sker i Coreper och i ministerrådets cirka 160 kommittéer och arbetsgrupper. Under ett ordförandeskap hålls ungefär 3 000 möten i dessa grupper. Ordförandelandet leder även arbetet i dessa grupper.

Det är ordförandelandets uppgift att sköta ministerrådets kontakter med EU:s övriga institutioner. Detta innebär att ordförandelandet representerar de andra medlemsländerna gentemot Europaparlamentet, kommissionen och de andra institutionerna. För det svenska ordförandeskapet innebär det t.ex. ett besök av den avgående kommissionen i Stockholm i juli och ett eventuellt besök av den nya kommissionen senare under hösten.

I början av ett ordförandeskap presenterar ordförandelandet sitt arbetsprogram i Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Ordförandelandet sköter även förhandlingar med Europaparlamentet när ny lagstiftning ska beslutas. Representanter för den svenska regeringen kommer också att delta i Europaparlamentets frågestunder.

Ordföranden samarbetar dessutom med kommissionen i vissa frågor. Detta gäller exempelvis inför förhandlingar om internationella handelsavtal. Ordförandeskapet företräder EU vid möten med länder utanför EU och i internationella organisationer. I detta arbete medverkar vanligtvis även rådets generalsekreterare Javier Solana. Under det svenska ordförandeskapet har det aviserats ett toppmöte mellan EU och Brasilien och ett toppmöte mellan EU och Ryssland.

Utskottet konstaterar att ordförandeskapet till stor del handlar om att föra existerande frågor framåt. Frågorna på rådsmötena är vanligtvis relaterade till tidigare beslut, kommissionsförslag och gjorda prioriteringar. Med

ordförandeskapet följer också oförutsedda händelser. Det kan t.ex. röra sig om kriser i omvärlden som kräver ett snabbt agerande från EU:s medlemsstater.

Ministerrådet beslutade i september 2006 att de tre aktuella ordförandeskapen under varje 18-månadersperiod ska förbereda ett gemensamt program för arbetet i ministerrådet. Frankrike, Tjeckien och Sverige har, som ovan framgått, ordförandeskapen efter varandra och bildar en trio under 18 månader, mellan den 1 juli 2008 och den 31 december 2009. Tillsammans har de tre länderna tagit fram ett arbetsprogram för denna period. Det s.k. 18-månadersprogrammet innehåller de frågor som länderna planerar att arbeta med under de tre ordförandeskapen, men även långsiktiga mål för de tre ordförandeskap som kommer efter.

Kring 18-månadersprogrammet har utrikesutskottet hållit två överläggningar enligt riksdagsordningens 10 kap. 3 § med statsrådet Cecilia Malmström (27/11 2007) respektive statssekreterare Håkan Jonsson (15/5 2007). Utskottet konstaterade vid överläggningarna att det fanns stöd för regeringens utgångspunkter för det fortsatta arbetet med 18-månadersprogrammet och för de av regeringen redovisade fem övergripande temana för det svenska ordförandeskapet. Utskottet noterade vidare att statsrådet Malmström informerat om 18-månadersprogrammet i kammaren i januari 2008 (prot. 2007/08:57). Utskottet följde även processen med 18-månadersprogrammet genom de föredragningar som utskottet regelmässigt, i enlighet med riksdagsordningen 4 kap. 11 §, får av kabinettsssekreteraren, inför ministerrådet för yttre förbindelser. Programmet blev även föremål för samråd i EU-nämnden inför det formella beslutet i rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser i juni 2008. 18-månadersprogrammet antogs av ministerrådet den 30 juni 2008.

Av 18-månadersprogrammet framgår att de långsiktiga målen handlar om bl.a. Lissabonfördraget, EU:s ekonomi, EU:s jordbrukspolitik, utvidgningen och klimatförändringarna. Centrala frågor som tas upp under 18-månadersperioden blir, i konsekvens med dessa långsiktiga mål, Lissabonfördraget, budgetöversynen, Östersjöstrategin och översynen av jordbrukspolitiken m.fl.

Utskottet menar att ett medvetet och strategiskt ansvarstagande för Europas stora framtidsfrågor är centralt för ett framgångsrikt ordförandeskap. Det handlar bl.a. om samarbetet på klimat- och energiområdet, på det rättsliga området och inrikesområdet, i miljö- och tillväxtfrågor inkl. Lissabonstrategin samt EU:s långtidsbudget. Utskottet stöder regeringens arbete för ett fortsatt utvidgat EU och ett EU som främjar fred, frihet och en hållbar utveckling på det globala planet. Utskottet anser att EU bör koncentrera sig på färre och genuint gränsöverskridande frågor. Arbetet för en europeisk union som är öppen och väl förankrad hos EU:s medborgare har också utskottets stöd.

Vidare har utskottet inhämtat att regeringen har ambitionen att genomföra ett effektivt, öppet och resultatriktat ordförandeskap i hela Europas intresse. Regeringen ska driva EU:s gemensamma sakfrågor och de svenska prioriterade frågorna framåt. Regeringen ska stärka Sveriges roll i EU, tjäna EU:s intressen och stärka EU:s roll som global aktör.

Den svenska regeringen tar fram ett eget arbetsprogram för de sex månader som Sverige håller i ordförandeklubban under tiden från den 1 juli till den 31 december 2009. Där kommer Sveriges prioriterade frågor att finnas med. Utskottet vill framhålla att den agenda som kommer att gälla under det svenska ordförandeskapet med naturlighet följer av det redan beslutade 18-månadersprogrammet. Vidare påverkas agendan av tidigare ordförandeskap och av frågor som blir aktuella under just den perioden. I så måtto finns det inte stora möjligheter att påverka agendan, menar utskottet. Utskottet går därför inte i detalj in på de olika specifika förslag till prioriteringar som motionsledes framförts. Det stora flertalet av dessa är både viktiga och balanserade men får samtidigt anses vara omhändertagna av det 18-månadersprogram som beslutats av EU:s ministerråd för allmänna frågor. Flertalet frågor omfattas av de svenska prioriteringarna inför arbetet med 18-månadersprogrammet.

Utskottet konstaterar att EU och omvärlden befinner sig i en global ekonomisk och finansiell kris. Det gemensamma och samordnade agerande som behövs inom EU för att främja en återhämtning av ekonomin, en återgång till hållbara offentliga finanser och ökad sysselsättning kommer att påverka det svenska ordförandeskapet i EU. Under det svenska ordförandeskapet kommer även klimatfrågan att stå i fokus genom förhandlingarna i Köpenhamn om ett nytt internationellt klimatavtal.

Utskottet vill framhålla att beredskap måste finnas för att Sverige som ordförande ska kunna ta sig an frågor som är aktuella under hösten i ljuset av den händelseutveckling som då äger rum i Europa och internationellt. Av naturliga skäl kan inte hela det kommande politiska panoramat överblickas så här före ordförandeskapets inledning.

Statsrådet Cecilia Malmström har nyligen i riksdagens kammare (prot. 2008/09:83) redovisat den svenska regeringens avsikt att återkomma och diskutera ordförandeskapet med riksdagen. Arbetsprogrammet för den svenska ordförandeskapsperioden kommer att offentliggöras av regeringen i juni. Utskottet välkomnar regeringens avsikt att återkomma till riksdagen om det svenska ordförandeskapsprogrammet och har inhämtat att kammaren i denna del kommer att få information från regeringen.

Utskottet vill sammanfattningsvis i denna del framhålla att beredningen av det svenska ordförandeskapsprogrammet och andra frågor i anslutning till ordförandeskapet således är en process som väl kan hanteras inom ramen för etablerade och ordinarie strukturer för information och samråd mellan riksdag och regering i EU-frågor.

Utskottet noterar att regeringen, i samband med arbetet med 18-månadersprogrammet, redovisat fem övergripande teman för det svenska ordförandeskapet den 1 juli–31 december 2009:

1. Klimat, energi och miljö
2. Jobb, tillväxt och konkurrenskraft
3. Ett tryggare och öppnare Europa
4. Östersjöstrategin och relationerna med närområdet
5. EU som global aktör och fortsatt utvidgning

Dessa prioriterade områden har utskottets stöd.

Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma riksdagens roll under ordförandeskapet. I samband med tidigare EU-ordförandeskap har ordförandelandets parlament, förutom att bjuda in till möten för EU-utskott (Cosacmöten), även bjudit in till möten för fackutskotten i de nationella parlamenten i EU:s medlemsstater och ansökar- och kandidatländer. Normalt har det varit fråga om ordförandemöten och inte möten för hela utskott eller delegationer. Ett av syftena med dessa möten har varit att ge parlamentariker från nationella parlament tillfälle till fördjupning kring EU-frågor som är aktuella inom ett utskotts beredningsområde samt att diskutera och utbyta erfarenheter med kollegor från andra nationella parlament. Ledamöters deltagande i internationella processer skapar därtill möjlighet för ledamöterna att i internationella sammanhang dels skapa opinion för svenska synsätt, dels i direkt kontakt med sina väljare spegla opinioner i omvärlden och i det sammanhanget skapa ökad internationell förståelse. Utskottet konstaterar att Riksdagskommittén (2005/06:RS3) betonade vikten av ett fördjupat samarbete mellan de nationella parlamentens fackutskott, t.ex. inom närområdet och inom EU.

För vissa utskottskonstellationer har en praxis utvecklats som innebär att utskottsordförandena träffas under varje ordförandeskap. Det gäller t.ex. utskottsordförandena i utrikesutskotten (dvs. Cofacc⁵ och dess motsvarighet för biståndsutskotten, Codac⁶). Periodiciteten för andra utskottskonstellationer varierar. För ordförandeskap som infaller under hösten arrangeras, förutom Cosac, vanligtvis fyra–fem utskottsmöten.

I riksdagen har planeringen inför ordförandeskapet initierats. Riksdagen kommer under hösten 2009 att stå värd för flera konferenser. Dessutom väntas riksdagen tillsammans med Europaparlamentet arrangera en eller ett par konferenser med de andra EU-ländernas parlament i Bryssel.

Den största konferensen i riksdagen är Cosac i oktober med omkring 300 deltagare.

⁵ Conference of Chairmen/Chairpersons of the Foreign Affairs Committees of the Parliaments of the Member States of the European Union, the European Parliament and the Parliaments of the Applicant States.

⁶ Conference of Chairmen/Chairpersons of the Development and International Cooperation Committees of the Member States of the European Union and of the European Parliament.

Vidare har ordförandena i riksdagens finans-, justitie- och försvarsutskott samt miljö- och jordbruksutskott bjudit in till möten i riksdagen under hösten. Utrikesutskottets ordförande har inbjudit till möte i Visby. Dagordningarna vid mötena kommer att utgå från regeringens prioriteringar för ordförandeskapet.

Sammantaget innebär det ovan anförda att motionerna 2008/09:U14 (s) yrkande 9, 2008/09:U221 (v) yrkandena 1–11, 13 och 14, 2008/09:U232 (s) yrkandena 1 och 2, 2008/09:U233 (s), 2008/09:U322 (mp) yrkandena 7, 27 och 40, 2008/09:U339 (kd), 2008/09:U349 (s) yrkande 67, 2008/09:U360 (kd) yrkande 13, 2008/09:Ju277 (s) yrkande 3 och 2008/09:Ju398 (fp) yrkande 7 avstyrks.

Skrivelsens utformning

Skrivelsen

Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen och varje år lämna en skrivelse till riksdagen med en berättelse om verksamheten i Europeiska unionen. Skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2008 behandlar samtliga samarbetsområden inom EU. I bilagor till skrivelsen finns information om mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt samt pågående överträdelseärenden. Där återfinns också information om beslut i ministerrådet under 2008 som Sverige inte stött.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden uttrycker uppskattning över skrivelsen och anser att denna ger en bred översikt över det gångna årets verksamhet i EU. EU-nämnden anför också att riksdagens arbete med EU-frågorna under 2008 präglades av det fortsatta genomförandet av den reform som trädde i kraft den 1 januari 2007.

I övrigt noterar EU-nämnden att det korta övergripande avsnittet i skrivelsens inledning kompletteras av referenser till riksdagskontakter (samråd, överläggningar och information) i övriga delar av skrivelsen. Dessa referenser präglas, enligt EU-nämnden, av en viss brist på enhetlighet och stringens i terminologin. Ibland saknas referenser också helt och hållet. EU-nämnden inser problemen med att få fullständig konsekvens i en produkt med många bidragsgivare, men skulle välkomna en mer genomförd ordning och en något fylligare övergripande genomgång.

EU-nämnden uppmärksammar också språkfrågan. Som nämnden framhållit i tidigare yttranden är det mycket angeläget att relevant beslutsunderlag föreligger på svenska. Att dokument ibland har funnits tillgängliga endast

på engelska har inte hindrat att samråd ändå kunnat genomföras på ett tillfredsställande sätt, men nämnden framhåller i sitt yttrande att samråd på grundval av beslutsdokument på andra främmande språk inte är ägnade att ge ett godtagbart resultat.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att skrivelse 2008/09:85, vilken är lagstadgad enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen, i sin nuvarande utformning återspeglar verksamheten i Europeiska unionen under 2008. Enligt utskottet utgör skrivelsen en värdefull återrapportering av verksamheten inom EU under året som varit. Tillsammans med skriftliga återrapporter till riksdagen från rådsmöten och information i riksdagens kammare av statsministern efter Europeiska rådets möten, fyller skrivelsen en viktig funktion i riksdagens kontrollmakt men har också ett stort värde för den offentliga debatten och möjligheterna att i efterhand följa hur olika frågor har behandlats inom EU. I detta sammanhang är det av värde att det för olika sakfrågor redovisas när och på vilket sätt riksdagen har varit involverad.

Skrivelsens omfattning har varierat över tid. Utskottet vill betona att skrivelsen, sett mot bakgrund av den fortlöpande återrapportering som sker från ministerrådsmöten, har ett gediget omfång, täcker många frågor och ger en god bild av EU-samarbetet.

I detta sammanhang vill utskottet uppehålla sig något vid den del av skrivelsen som redovisar information om mål av svenskt intresse och pågående överträdelseärenden (bilagorna 1 och 2 i skr. 2008/09:85).

Utskottet vill erinra om det tillkännagivande som riksdagen gjorde i samband med betänkande 1998/99:UU10 (rskr. 1998/99:241). Utrikesutskottet hänvisade i denna del till vad EU-nämnden och konstitutionsutskottet anfört i yttranden till utrikesutskottet om behovet av en redovisning i regeringens skrivelse av dels överträdelseärenden, dels viktiga mål, förutom de svenska, i EG-domstolen där Sverige har yttrat sig samt viktigare domar från förstainstansrätten. På dessa punkter föreslog utrikesutskottet ett tillkännagivande och uppmanade därmed regeringen att i kommande skrivelser lämna en mer utförlig redovisning.

Information om mål av svenskt intresse och pågående överträdelseärenden återfinns numera på regeringens webbplats⁷. På webbplatsen finns information om mål vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt i vilka den svenska regeringen är eller har varit part eller intervenient eller – i fråga om mål om förhandsavgöranden – de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig. Händelser i målen redovisas med början 2009. Om förstainstansrätten eller domstolen har meddelat dom i målet läggs en länk till avgörandet från EG-domstolens webbplats. Samma sak gäller för generaladvokaternas förslag till avgöranden.

⁷ Se <http://regeringen.se/sb/d/11145/a/118542>.

På webbplatsen redovisas också överträdelseärenden. En av kommissionens uppgifter är att säkerställa att bestämmelserna i den primära och sekundära gemenskapsrätten följs (artikel 211 EG). För att kommissionen ska kunna fullgöra denna uppgift på ett effektivt sätt har den i EG-fördraget getts möjlighet att föra fördragsbrottstalan mot medlemsstaterna i EU (artiklarna 226–228 EG).

En privatperson som anser att en medlemsstats lagstiftning inte stämmer överens med EG-rätten kan också klaga hos kommissionen, som då är skyldig att utreda klagomålet. Om kommissionen anser att klagomålet är välgrundat kan kommissionen inleda ett överträdelseförfarande mot medlemsstaten i fråga, vilket kan leda till att talan väcks om fördragsbrott mot medlemsstaten vid EG-domstolen.

Ett överträdelseförfarande föregås normalt av ett informellt förfarande. Kommissionen för diskussioner med berörda ministrar och myndigheter i medlemsstaten för att ringa in problemet och förhoppningsvis kunna nå en lösning på det. Uppnås ingen lösning kan kommissionen besluta att inleda det formella förfarandet (artikel 226 EG). Kommissionen anordnar även seminarier och möten för att undvika överträdelser av EG-rätten.

En sammanställning av överträdelseärenden och mål överlämnas av Regeringskansliet till EU-nämnden en gång om året. Senast en sådan sammanställning överlämnades till EU-nämnden var i maj 2008 respektive i mars 2009.

Utskottet finner att den hittills lämnade informationen om mål av svenskt intresse och pågående överträdelseärenden är av stort värde och förutsätter, med hänvisning till riksdagens tidigare gjorda ställningstagande med anledning av betänkande 1998/99:UU10 (rskr. 1998/99:241), att sådan information även framdeles framgår av regeringens årliga skrivelse till riksdagen. Därigenom ges också förutsättningar för en tillfredsställande arkivmässig hantering av informationen.

Med vad utskottet anfört i detta betänkande föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 till handlingarna.

Som framgått tidigare i detta betänkande (i avsnittet ”Redogörelse för ärendet”) har utskottet vidare att behandla regeringens skrivelse 2006/07:85 (avsnitt 4) i den del som rörde Reflektionsperioden och det konstitutionella fördraget.

Den 20 november 2008 beslutade riksdagen att godkänna proposition 2007/08:168 Lissabonfördraget och därmed också godkänna Lissabonfördraget. Med anledning av att skrivelse 2006/07:85, avsnitt 4 i den del som ännu inte behandlats, därmed får anses vara politiskt omhändertagen föreslår utskottet att regeringens skrivelse 2006/07:85, avsnitt 4 i den del som ännu inte behandlats, läggs till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. EU:s säkerhetsstrategi, punkt 3 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U247 och 2008/09:Fö204 yrkande 3 och avslår motion 2008/09:U241.

Ställningstagande

År 2003 antogs den europeiska säkerhetsstrategin. Inför den revision av strategin som Europeiska rådet har genomfört lämnade Vänsterpartiet och Miljöpartiet, under allmänna motionstiden 2008, förslag på viktiga säkerhetspolitiska frågor som behövde uppmärksammas. Beslut med anledning av revisionen togs vid Europeiska rådet i december 2008. I det nu aktuella betänkandet behandlas Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag.

Vänsterpartiets och Miljöpartiets uppfattning har, i samband med revisionen, varit att det mest grundläggande är att det säkerhetskoncept som tillämpas i strategin tydliggörs. Det bör vara människor och människors behov som sätts i centrum. Säkerhetsstrategin bör explicit erkänna att europeiska medborgare inte är säkra förrän alla människor är det, oavsett vilken region de bor i eller vilket kön de har. Det civila samhällets roll i säkerhetsarbetet bör lyftas fram genom att man bekräftar vikten av det civila samhället som grund för legitima och demokratiska styren. Samarbetet och dialogen med civila organisationer bör utökas. Expertisen hos organisationer i det civila samhället, särskilt kvinnoorganisationer, bör erkännas och behovet av dialog, koordinering och samarbete med dem uttryckas.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser vidare att frågan om kvinnors säkerhet måste lyftas fram i EU. Brist på makt, inflytande och rörelsefrihet, brist på sexuell och reproduktiv hälsa och sexuell och reproduktiva rättigheter samt mäns våld mot kvinnor är viktiga säkerhetsfrågor både nationellt och internationellt.

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet" som handlar om att stärka kvinnors rättigheter och deltagande i fredsprocesser. För att understryka de förödande effekterna av genusrelaterat våld i konflikter antogs resolution 1820 i juni 2008. I den krävs att sexuellt våld upphör i konflikter och sexuellt våld erkänns som en typ av handling som bidrar till att konflikter förstärks och att fredsprocesser hejdas.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att EU:s säkerhetsstrategi borde hänvisa till förslagen i FN:s resolution 1325 och FN:s resolution 1820 och innehålla en politisk förpliktelse att leva upp till dessa.

2. Militärt samarbete inom EU, punkt 4 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fö204 yrkande 1.

Ställningstagande

Det pågår en militär upprustning i EU och Sverige är med och bidrar. Unionens säkerhetsstrategi "Ett säkert Europa i en bättre värld" handlar om hur EU ska försvara sin säkerhet och främja sina värderingar. Strategin fokuserar på militära lösningar på kriser och konflikter, och målsättningen är att medlemsländerna ska få en så enhetlig och likriktad försvars- och utrikespolitik som möjligt. Vänsterpartiet och Miljöpartiet värnar om en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik, och därför anser vi att Sverige ska avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU.

3. Civil fredskår inom EU, punkt 5 (mp)

av Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U322 yrkande 26.

Ställningstagande

Allt fler delar uppfattningen att de största hoten mot säkerheten i världen inte kan lösas med militära medel. Försvarsberedningens rapport Säkerhet i samverkan 2007 slår fast att miljöpåverkan och klimatförändringar utgör

de största hoten mot den globala säkerheten. Konsekvensen av detta måste bli att en stor del av de resurser som tidigare lades på det militära försvaret bör omfördelas för att åstadkomma maximalt resultat. Försvarsmaktens huvuduppgift bör vara att kunna agera fredsfrämjande i samband med internationella FN-insatser. Men svenska insatser i konflikthärddar internationellt ska dessutom i första hand inriktas på åtgärder som förebygger väpnade konflikter.

En del av detta "early warning system" skulle, enligt Miljöpartiet, kunna vara inrättandet av en europeisk civil fredskår, bestående av en beredskapsstyrka av freds- och utvecklingsarbetare. En europeisk civil fredskår ska kunna skickas till områden där det finns tecken på att en konflikt kan komma att utvecklas till väpnade strider. Behovet av en sådan kapacitet är skriande.

4. Anpassningsfrågor i EU:s biståndsarbete, punkt 6 (mp)

av Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fö289 yrkandena 63 och 65.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att Sverige bör verka för en översyn av EU:s samtliga rättsakter så att de dels inte hindrar anpassningsåtgärder, dels, där så är möjligt, främjar sådana åtgärder. Vidare bör Sverige verka för att EU fortsatt är aktivt i de internationella förhandlingarna kring anpassningsfrågor, för att genomföra anpassningsprojekt som också ger nytta för unionens grannländer och för att klimat och anpassning ges en framskjuten plats i EU:s biståndsarbete.

5. Budgetpost för klimatbistånd i EU:s budget, punkt 7 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ459 yrkande 30.

Ställningstagande

Vi anser att klimatdimensionen är central i utvecklingspolitiken. Framför allt gäller detta stöd till ekonomisk utveckling, exempelvis teknikutveckling och energi- och naturresursanvändning. Vi anser att det är positivt och viktigt att det utvecklas klimatbistånd, bistånd med fokus på att möta och förebygga klimatförändringar i utvecklingsländer. Men för oss är det avgörande att dessa satsningar är additionella, med andra ord sker utöver redan utlovade biståndsmedel. Vi ser med oro på, och tar starkt avstånd från, den utveckling som sker då budgeterade biståndspengar används till klimatåtgärder i utvecklingsländer. Det är att dubbelt straffa människor i dessa länder då biståndspengar härmed undantas från andra viktiga områden som bl.a. utbildning och hälso- och sjukvårdsinsatser för att gå till de förödande klimatkonsekvenser som främst västvärlden orsakat. Vi förespråkar ett mer renodlat stöd för klimatbistånd som går utöver den rådande biståndsramen. Vi uppmanar regeringen att verka för att det i EU:s budget inrättas en enskild budgetpost utanför biståndssatsningarna för klimatbistånd.

6. Bankgarantiprogram, punkt 9 (s)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U14 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Europa befinner sig mitt i en djup ekonomisk kris. Arbetslösheten ökar och många medlemsländer drabbats nu mycket hårt av finanskrisens konsekvenser.

Flera rapporterar om stora ekonomiska underskott och fallande BNP-utveckling. Ungdomarna drabbas särskilt hårt när krisen tilltar. Sverige har i dag den näst högsta arbetslösheten bland unga i hela Europa, och den siffran bara växer. Läget är mycket allvarligt.

Hösten 2008 ter sig, i historiskt perspektiv, som en av de mest turbulenta perioderna någonsin. Beslut om insatser fattades i hopp om att mildra den ekonomiska krisens effekter. Trots detta ser vi fortfarande ingen ljusning och botten verkar ännu inte vara nådd.

Höstens ekonomiska utveckling har tydliggjort vikten av det gemensamma europeiska samarbetet. I osäkra tider ställs än högre krav på väl fungerande system för de finansiella institutionerna och de finansiella marknaderna. Stabilitets- och tillväxtpakten är oerhört viktig för att unionen ska arbeta för stabila och sunda offentliga finanser.

Som en konsekvens av situationen på den internationella finansmarknaden tog EU:s finansministrar under hösten ett initiativ för att gemensamt stärka Europas finansiella system. Ett resultat av detta initiativ blev den bankgaranti som under hösten infördes även här i Sverige. På mycket kort tid beslutade riksdagen om införande av en bankgaranti för att få den finansiella sektorn att fungera igen.

Men trots storslagen retorik från den svenska regeringen har fortfarande ytterst få av de svenska bankerna gått med i garantiprogrammet. I årsboken nämns bankgarantin över huvud taget inte alls. Detta ser vi som mycket anmärkningsvärt. En sådan redovisning borde självklart ha funnits med i skrivelsen. Vi anser att riksdagen, genom ett tillkännagivande, bör uppmana regeringen att under innevarande riksmöte återkomma till riksdagen med en redovisning av denna verksamhet inom EU och av hur regeringen har agerat.

Dessutom ställer vi oss frågande till regeringens hanterande av garantin och saknar att regeringen inte arbetat mer aktivt i EU för att sänka avgifterna i bankgarantin. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att agera aktivare inom EU för att få ett fungerande bankgaranti-program.

7. Bankgaranti-program, punkt 9 – motiveringen (v)

av Hans Linde (v).

Ställningstagande

Den finansiella turbulensen visar att det krävs reglering av finansmarknaderna. Än en gång faller världens finanscentrum samman. Människor förlorar sina arbeten, sin inkomst och sina pensionsbesparingar i land efter land, på grund av beslut fattade i styrelser de aldrig fått vara med och tillsätta.

Finansmarknaderna är internationella, och regleringen av de svenska marknaderna sker i stor utsträckning på EU-nivå. Det krävs således kraftfulla åtgärder på EU-nivå för att komma till rätta med frågorna. Det finns gott om frågor som söker svar: Vilka uppgifter är det finanssektorn ska fylla? Hur hantera den girighet som i dag är inbyggd i systemet? På vilka punkter ser vi problem? Vad bottnar de problemen i, och hur kan de lösas? Kan vi hitta sätt att ge bankerna bättre incitament? Går det att hitta regleringar som de inte kan ta sig runt? Sverige bör ta initiativ till diskussioner och åtgärder kring detta på EU-nivå.

Det är inte hållbart att staten passivt ska täcka finansbolagens förluster en gång till, utan att samtidigt ta en diskussion om hur vi kan undvika att hamna här igen. Ska staten, och i förlängningen skattebetalarna, verkligen behöva räkna med att gång på gång behöva gå in med miljarder för att rädda bank- och finanssektorn?

Vänsterpartiet föreslår att det tillsätts en kommission som kan ta fram förslag på hur vi kan forma en ny finanssektor, där de inneboende riskerna åtminstone är färre än i dag. I en sådan kommission bör det finnas deltagare från såväl de politiska partierna som den akademiska forskningen och arbetsmarknadens parter. Eftersom finansfrågorna är reglerade inte minst på EU-nivå krävs förslag som tar sikte på EU:s regelverk.

Så länge finanssektorn domineras av ägare som bara ser till sin egen, kort-siktiga vinst kommer det att vara svårt att få den stabil. När girigheten är institutionaliserad så är problemen genomgripande. Då räcker det inte med att hävda att det behövs en etisk diskussion som regeringens företrädare gör. Frågan om statligt ägande behöver komma upp på bordet; staten har helt andra möjligheter än privata investerare att se långsiktigt och ta helhetsansvar. Den tryggheten behövs inför framtiden – det borde historien och dagens kris ha lärt oss.

Frågorna kräver aktiva åtgärder inom EU och globalt. De internationella reglerna måste medge att enskilda länder kan införa minimiregler mot viss handel med värdepapper. Europas och världens invånare ska inte behöva drabbas av spekulations- och kasinoekonomins effekter.

När det gäller den aktuella motionen delar jag uppfattningen att det är mycket anmärkningsvärt att bankgarantin inte alls nämns i årsboken. Som framgått ovan borde regeringen agera aktivt inom EU för att få till stånd bättre spelregler för de finansiella marknaderna. Regeringen bör agera aktivare inom EU för att få till stånd ett fungerande bankgaranti-program som skyddar samhällets intressen utan att gynna enskilda institut.

8. Vissa aktuella skattefrågor inom EU, punkt 10 (s, v)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v) och Carin Runeson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U14 yrkandena 10–12 och avslår motion 2008/09:U361.

Ställningstagande

Skattesystemets huvuduppgift är att utgöra grunden för en uthållig finansiering av den gemensamma välfärden, både den offentliga sektorn och socialförsäkringarna. Skattesystemet ska vara enkelt och likformigt. Skattefusk ska bekämpas, men kontrollbehoven måste vägas mot målet att minska den administrativa bördan för främst företagen.

De EU-relaterade skattefrågor som motionsledes har tagits upp måste, enligt vår mening, ägnas ett mycket stort intresse i det fortsatta arbetet. Det gäller att verka kraftfullt inom EU för att bekämpa ekonomisk brottslighet och skattefusk, för att genomföra ändringar i sparandedirektivet och för att reducerade mervärdesskattesatser inte ska införas inom tjänstesektorn. När det gäller alkoholinförselein anser vi att regeringen än kraftfullare måste driva den nordiska ståndpunkten om begränsningar av införselkvoterna. Det behövs också en hög gemensam minimiskatt på alkohol i EU, inte minst mot bakgrund av alkoholkonsumtionens negativa sociala effekter.

9. EU:s exportsubventioner för jordbruksprodukter, punkt 11 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U322 yrkande 14.

Ställningstagande

Sverige måste inom EU verka för att exportsubventioner för jordbruksprodukter avvecklas helt och att interna stöd minskas drastiskt så att jordbrukare i utvecklingsländer inte tvingas konkurrera med subventionerade produkter från EU.

10. Fackföreningarna och EU:s inre marknad, punkt 12 (v)

av Hans Linde (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:A216 yrkande 1.

Ställningstagande

Trots att det sedan länge finns internationella regelverk som ständigt revideras vet vi att många stater och företag bryter mot ILO:s konventioner, även då staterna valt att ratificera desamma. För oss som tror på internationell solidaritet rymmer dock globaliseringen stora möjligheter. Med en globalt erkänd rätt till internationella sympatiåtgärder skulle löntagare Jordan runt kunna sätta press på arbetsgivare att uppfylla kravet om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Detta skulle exempelvis ge facken i Sverige möjlighet att vidta sympatiåtgärder till stöd för de arbetstagare som utsätts för kränkningar av sina mänskliga rättigheter i arbetslivet, varhelst i världen detta sker.

Vänsterpartiet anser att Sverige inom EU bör driva kravet om rätt till sympatiåtgärder över gränserna i Europa. Precis som svenska LO anser vi att de fyra friheterna inom EU:s inre marknad, fri rörlighet för personer, varor, tjänster och kapital, inte räcker för att åstadkomma rättvisa villkor för löntagarna i Europa. Sverige bör därför inom EU driva att en femte frihet tillkommer – rätten för fackföreningarna att verka över gränserna.

11. EU:s förhandlingar med utvecklingsländer, punkt 13 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U288 yrkandena 1, 3 och 4 samt 2008/09:U313 yrkande 4.

Ställningstagande

Handel är avgörande för att bekämpa fattigdomen i världen. De internationella och bilaterala handelsavtal som EU ingår har därför stor betydelse för världens fattiga. Tyvärr har ojämlika styrkeförhållanden och de rika ländernas kortsiktiga egenintressen ofta präglat förhandlingarna, vilket lett till avtal som inte gynnar de fattigas intressen.

Vi anser att Sverige ska verka för att EU inte ingår handelsavtal utan att först ha genomfört oberoende hållbarhets- och utvecklingsanalyser (sustainability impact assessments) som tydliggör effekterna för fattiga människor.

Vidare bör Sverige verka för att EU inte använder bistånd som påtryckningsmedel i handelsförhandlingar. Handelsavtal som EU ingår ska också innehålla tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen utifrån objektiva utvecklingskriterier.

Avslutningsvis anser vi att handelsavtal inte får ingås under sådana förutsättningar att deras konsekvenser inte kan överskådas.

12. Associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen, punkt 14 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U257 yrkandena 1–12.

Ställningstagande

Under hösten 2007 inleddes förhandlingarna om ett associeringsavtal mellan EU och Centralamerika (Costa Rica, Guatemala, Honduras, Nicaragua, El Salvador), respektive den Andinska gemenskapen (Colombia, Peru, Bolivia och Ecuador).

Associeringsavtal är de mest långtgående avtal som EU sluter med länder eller grupper av länder. Avtalet vilar på tre ben: politisk dialog, utvecklingssamarbete och handel. Relationerna mellan EU och Latinamerika sträcker sig långt tillbaka. Sverige är inget undantag. Vårt långvariga utvecklingssamarbete med länder som Bolivia, Nicaragua och Guatemala, årtionden av solidaritetsarbete med Latinamerika och det stora antal latinamerikaner som bor i Sverige har gett vårt land många och viktiga kopplingar till de berörda länderna. Sverige har därför en god möjlighet att spela en avgörande roll i relationerna mellan Latinamerika och EU.

Avtalen har mötts av kritik och protester från enskilda regeringar, men framför allt från sociala rörelser och det civila samhället både i Latinamerika och i Europa.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att Sverige ska verka inom EU för att associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen främjar utveckling och fattigdomsbekämpning. Vidare måste associeringsavtalen utformas så att de inte undergräver matsuveräniteten i de berörda länderna. Singaporefrågorna bör exkluderas från ovannämnda associeringsavtal. Vidare bör Sverige inom EU verka för att avtalen villkoras med att länderna ratificerar ILO:s åtta kärnkonventioner. Vi förespråkar vidare att Sverige, inom EU, bör verka för att associeringsavtalen analyseras dels utifrån hur de påverkar möjligheterna att uppnå millenniemålen i de berörda länderna, dels utifrån FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter. Vi anser också att Sverige inom EU ska arbeta för att associeringsavtalen inkluderar en analys av hur avtalen förhåller sig till konventionen

om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen. Sverige bör också verka för att de immaterialrättsliga frågorna lyfts ur de fortsatta förhandlingarna. När det gäller ett associeringsavtal med Colombia bör Sverige, inom EU, verka för att detta villkoras med att de grova och omfattande övergreppen på fackföreningsaktivister upphör. Vänsterpartiet och Miljöpartiet poängterar även vikten av att de fortsatta förhandlingarna om associeringsavtalen sker på spanska. Sverige ska även verka för att förhandlingarna öppnas upp för deltagande från sociala rörelser i Europa och Latinamerika.

13. Jämställdhetskompetens i EU:s generaldirektorat för handel, punkt 15 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:N210 yrkande 4.

Ställningstagande

Om Sverige ska föra en handelspolitik som bidrar till ökad jämställdhet mellan män och kvinnor och som synliggör handelns konsekvenser för maktrelationerna mellan män och kvinnor krävs politisk vilja, men också resurser och kunskap.

Både inom EU:s generaldirektorat för handelsfrågor och på Utrikesdepartementets enheter för internationell handelspolitik respektive främjande av EU:s inre marknad krävs kunskap och resurser för att man ska kunna inkludera jämställdhetsfrågorna i arbetet. Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att dessa resurser saknas. På EU:s generaldirektorat för handel finns enligt uppgifter två tjänstemän som arbetar med ”gender mainstreaming”, ett arbete man inte sett mycket effekter av. Sverige bör därför, inom EU, arbeta för en förstärkt jämställdhetskompetens inom EU:s generaldirektorat för handel.

14. Personal inom EU:s organ m.m., punkt 17 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U323 yrkande 29.

Ställningstagande

Europeiska unionens olika organ är en stor arbetsgivare. Fortfarande förekommer regler som särbehandlar homo- och bisexuella negativt när det gäller anhörigförmåner och andra familjerelaterade bestämmelser. Här har Sverige ett ansvar att agera för likabehandling oavsett sexuell läggning. Motsvarande gäller givetvis också i andra internationella organ på europeisk eller global nivå.

15. Handlingsplaner för implementering av FN:s resolutioner 1325 och 1820 m.m., punkt 18 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U314 och 2008/09:Fö204 yrkande 2 och avslår motionerna 2008/09:U242 och 2008/09:U360 yrkande 5.

Ställningstagande

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser det angeläget att frågan om kvinnors säkerhet lyfts fram i EU. Brist på makt, inflytande och rörelsefrihet, brist på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt mäns våld mot kvinnor är viktiga säkerhetsfrågor både nationellt och internationellt.

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet" som handlar om att stärka kvinnors rättigheter och deltagande i fredsprocesser. För att vidare understryka de förödande effekterna av genusrelaterat våld i konflikter antogs resolution 1820 i juni 2008. I den krävs att sexuellt våld upphör i konflikter och att sexuellt våld erkänns som en typ av handling som bidrar till att konflikter förstärks och att fredsprocesser hejdas.

Vi anser att Sverige ska vara drivande i implementeringen av resolution 1325 inom EU-systemet och bland EU:s medlemsländer. Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att Sverige ska verka för att EU upprättar handlingsplaner för implementering av FN:s resolutioner 1325 och 1820. Dessa ska omfatta både EU-kommissionen och rådet. Vidare bör EU utveckla en struktur för att säkerställa det civila samhällets, särskilt kvinnoorganisationernas, i arbetet för att implementera resolution 1325.

16. Samkönade par inom EU m.m., punkt 19 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U343 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

EU:s regelverk vad gäller diskriminering inom arbetslivet inkluderar i dag inte transpersoner. I EU:s översyn av diskrimineringsregelverket är det av största vikt att transpersoner inkluderas i diskrimineringsförbudet på arbetsmarknaden. Det saknas dock regler om diskriminering inom EU:s regelverk i övrigt. Inom de flesta områden där EU har beslutskompetens är det svårt att finna något HBT-perspektiv. Det finns dock på områden där EU har ett visst inflytande, såsom arbetsmarknad, kultur och socialpolitik. Men när det gäller den fria rörligheten för arbetstagare kan problem uppstå. Ett exempel är om ett samkönat par som ingått partnerskap eller äktenskap och som på grund av att den ena partnern fått jobb flyttar till ett annat EU-land som inte infört registrerat partnerskap eller könsneutralt äktenskap. Då måste den som inte fått något arbete lämna landet efter tre månader och flytta hem igen. Om inte den arbetslöse partnern flyttar upphör möjligheten för båda att vistas i det nya EU-landet och att erhålla ersättning från socialförsäkringen. Detta är oacceptabelt och borde ändras.

17. Miljö- och jordbrukspolitik, punkt 20 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U14 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är bra att EU-kommissionen nu ställer konkreta krav när det gäller utsläppsnivåerna, men både EU och Sverige kan bättre. Även om Sveriges krav är bland de tuffaste ligger ambitionsnivån ändå under den som vi har slagit fast.

Ett viktigt verktyg för att förbättra miljön är att minska transporterens negativa miljöpåverkan. Sverige bör verka aktivt för ett effektivare tågtransportnät inom EU. De nationella järnvägssystemen måste bli kompatibla och lagstiftningen synkroniseras. Då först – och parallellt med EU-kommissionens strävan att öka andelen förnybar energi – har tågtrafiken en chans att bli ett realistiskt transportalternativ inom EU. I fråga om flyget har regeringen nu föreslagit att flygtrafiken ska omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter. Det är också vår linje, men vi anser att flyget ska ha en egen marknadsplats, en s.k. egen bubbla, för att utsläppshandeln ska ha effekt.

Regeringen Reinfeldts krav på lägre ambitioner för Sverige riskerar nu att förstöra vår trovärdighet i de internationella förhandlingarna. Detta kommer att göra det mycket svårt för Sverige att som EU-ordförande leda världen till ett nytt klimatavtal 2009. Den som ställer sig sist i ledet kan inte leda.

18. Migrationspolitik, punkt 22 (s)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U14 yrkande 13.

Ställningstagande

Inom Europiska unionen genomförs nu en rad åtgärder för en harmoniserad migrationspolitik. Det är i grunden en riktig utveckling där Sverige varit pådrivande för en human flyktingpolitik, men för de människor som kommer till Europa och söker asyl är det viktigt att de får samma behandling, samma rättigheter och samma skyldigheter oavsett till vilket land de kommer.

De gränsövervakningssystem, Frontex, som bl.a. byggs upp vid Europas södra gräns pekar på en oroande utveckling. Frontex har starkt ifrågasatts av många internationella organisationer utifrån rapporter om att rätten till asyl inte värnas. Vi socialdemokrater anser därför att Frontex bör utvärderas.

Vi anser att det är bra att skapa fler lagliga vägar, men när det gäller blåkortet måste diskussionen om vilka villkor som gäller vara väldigt tydligt. Det ska vara lika villkor för lika arbete, och även om regeringen faktiskt lyckats få med kollektivavtal i direktivet står det i skrivelse 2008/09:85 på s. 115, första stycket, sista meningen: ”Regeringen arbetar för att skapa ett flexibelt och effektivt system för arbetskraftsinvandring där principen om

likabehandling i så stor utsträckning som möjligt är av stor vikt när det gäller tillgång till rättigheter för arbetstagare från tredje land.” Det kan vi socialdemokrater inte tycka är bra nog; ordning och reda på arbetsmarknaden och lika villkor för lika arbete måste gälla.

Inom EU bereds nu en lagstiftning som kraftfullt markerar mot de arbetsgivare som på felaktiga grunder anställer och utnyttjar invandrad arbetskraft. Den svenska regeringens hållning i frågan har varit avvaktande med hänvisning till nationell lagstiftning. Men Sverige måste erkänna att den nationella lagstiftningen inte har kunnat klara ut de missförhållanden som också finns inom den egna nationen. Regeringen bör därför aktivt verka för att den lagstiftning som föreslås inom EU mot arbetsgivare som illegalt anställer arbetskraft och som kränker, diskriminerar och försvårar konkurrenssituationen kan lagföras på ett mer effektivt sätt.

19. Migrationspolitik, punkt 22 – motiveringen (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Ställningstagande

Vänsterpartiet och Miljöpartiet är mycket kritiskt till harmoniseringen av asyl- och invandringspolitiken inom EU. Den utveckling som hittills skett av politiken inom detta område – med transportörsansvar, Frontexstyrkor, visumtvång och Dublinbestämmelser – har i praktiken stoppat alla lagliga vägar till Europa och förvägrar i dag människor rätten att söka asyl. Den förda politiken innebär att människor tvingas i händerna på människosmugglare och tvingas riskera livet för att försöka ta sig hit. En ökad överstatlighet inom detta område riskerar att medföra en ännu mer restriktiv politik, en ökad militarisering vid EU:s yttre gränser och en urholkning av asylrätten.

Det som i stället måste göras är att skapa lagliga vägar att söka asyl i EU. Detta görs bl.a. genom att ett system med s.k. asylviseringar införs, så att det görs möjligt för asylsökande att söka uppehållstillstånd vid svensk beskickning utomlands. Vidare bör Dublinförordningen upphävas med innebörden att de nuvarande bestämmelserna ersätts av principen att den asylsökande själv ska välja asyländ. Vi anser vidare att Frontex verksamhet måste avvecklas, att transportörsansvaret måste slopas och att samtliga gemensamma insatser inom asyl- och invandringsområdet som sker inom ramen för EU-samarbetet ska göras med respekt för asylrätten.

20. Socialpolitik, punkt 23 (s, v)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v) och Carin Runeson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U14 yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Hälso- och sjukvården är en nationell angelägenhet där varje medlemsstat ansvarar för sina egna sjukvårdssystem och för att medborgarna får tillgång till bra vård. Det är naturligt att ansvaret för hälso- och sjukvården är nationellt, och vi vill att det ska förbli så. Samtidigt finns det naturligtvis många områden där det är bra med ett närmare samarbete mellan sjukvården i de olika medlemsstaterna och områden där gemensamma regler för t.ex. patientsäkerhet är viktigt för att underlätta just samarbete och gränsöverskridande vård.

Vi föreslår att det utarbetas en policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att det administrativa merarbetet begränsas och står i proportion till nyttan. Regeringen bör enligt vår mening aktivt driva frågan om att EU:s regelförenklingsarbete ska omfatta även de direktiv som rör hälso- och sjukvården och om att krav ska ställas på proportionalitet mellan administrativt merarbete och nytta.

EG-direktiv inom sjukvården är en relativt ny företeelse, och det finns därför anledning att utvärdera effekterna av dessa för sjukvårdens vardag, administration och ekonomi. Vi föreslår därför slutligen att regeringen initierar en sådan utvärdering för att få underlag för att rätt hantera införlivandet av framtida direktiv.

21. Införlivning av nya direktiv, punkt 24 (s, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U14 yrkande 6.

Ställningstagande

För att underlätta diverse verksamheter i hela EU med gemensamma krav på säkerhet och ansvar kan det vara motiverat med gemensamma EU-regler. Vi anser emellertid att det finns en uppenbar risk för att nya EG-direktiv, när de genomförs i svensk lagstiftning, kommer att innebära administrativt merarbete. Vi menar att nya EG-direktiv alltid bör bedömas utifrån hur mycket administrativt merarbete och krångel de orsakar i förhållande till den nytta och det värde de tillför. Mot bakgrund av detta föreslår vi att det utarbetas en policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att administrativt merarbete begränsas och står i proportion till nyttan.

Vi anser att riksdagen ska tillkännage för regeringen om behovet av att utarbeta en policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att administrativt merarbete begränsas och står i proportion till nyttan.

22. Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, punkt 26 (v)

av Hans Linde (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U221 yrkandena 1–11, 13 och 14, 2008/09:U232 yrkandena 1 och 2 samt 2008/09:U322 yrkandena 7 och 40 samt avslår motionerna 2008/09:Ju277 yrkande 3, 2008/09:Ju379 yrkande 33, 2008/09:Ju398 yrkande 7, 2008/09:U14 yrkande 9, 2008/09:U232 yrkande 3, 2008/09:U233, 2008/09:U322 yrkande 27, 2008/09:U339 och 2008/09:U360 yrkande 13.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att Sverige – inför och under sitt ordförandeskap i EU – representerar såväl den EU-kritiska som den EU-positiva svenska befolkningen. Regeringen bör därför inbjuda EU-kritiska organisationer till dialog. Sverige ska ta fram en handlingsplan för ett feministiskt ordförandeskap och ta initiativ till ett handlingsprogram för decentralisering av det rättsliga samarbetet och för en översyn av rättssäkerheten och hänsynen till personlig integritet i redan fattade beslut inom ramen för det rättsliga samarbetet. Sverige bör, enligt Vänsterpartiet, i EU även uppmärksamma, försvara och informera om den svenska kollektivavtalsmodellen. Vänsterpartiet anser vidare att Sverige bör initiera en diskussion om hur det inom EU kan skapas lagliga vägar att söka asyl.

Vänsterpartiet anser att frågor om rätten till hälsa, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR-frågorna), bör prioriteras under det svenska ordförandeskapet. Sverige bör också verka för att EU antar

starka rådsslutsatser på temat ICPD +15. Under sitt ordförandeskap i EU bör Sverige informera om och sprida den svenska lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster som en modell för att minska prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Vidare anser Vänsterpartiet att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör ta fram en handlingsplan för EU med syfte att implementera FN:s resolution 1325. Kravet om en handlingsplan för implementering av FN:s resolution 1325 har även framförts i reservation 15. Vidare bör regeringen prioritera kvinnors rätt till säkra och lagliga aborter, sexualupplysning och preventivmedel samt HBT-personers rättigheter. Vidare anser Vänsterpartiet att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör prioritera frågan om alkoholens påverkan på folkhälsan.

Miljö- och klimatfrågor är centrala inför det svenska ordförandeskapet. Vänsterpartiet anser att Sverige bör uppmärksamma problemet med köttkonsumtionens påverkan på miljön och klimatet samt anordna en konferens under ordförandeskapet med uppgift att diskutera åtgärder för en minskad köttkonsumtion inom EU. Vänsterpartiet är av uppfattningen att Sverige under sitt ordförandeskap bör aktualisera hela problematiken med för svaga torskbestånd och verka för ett uppehåll, moratorium, för det storskaliga torskfisket i Östersjön, Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön till dess att livskraftiga bestånd har återuppstått.

Vidare anser Vänsterpartiet att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör ta initiativ till en konferens och fredprocess mellan Turkiet och kurdiska företrädare.

Avslutningsvis anser Vänsterpartiet att regeringen bör göra kampen mot den globala fattigdomen och uppfyllandet av millenniemålen till en prioriterad fråga under det svenska EU-ordförandeskapet.

23. Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, punkt 26 (mp) av Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U221 yrkandena 1–6, 10, 11, 13 och 14 samt 2008/09:U322 yrkandena 7, 27 och 40 samt avslår motionerna 2008/09:Ju277 yrkande 3, 2008/09:Ju379 yrkande 33, 2008/09:Ju398 yrkande 7, 2008/09:U14 yrkande 9, 2008/09:U221 yrkandena 7–9, 2008/09:U232 yrkandena 1–3, 2008/09:U233, 2008/09:U339 och 2008/09:U360 yrkande 13.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att Sverige – inför och under sitt ordförandeskap i EU – representerar såväl den EU-kritiska som den EU-positiva svenska befolkningen. Regeringen bör därför inbjuda EU-kritiska organisationer till dialog. Sverige ska ta fram en handlingsplan för ett feministiskt ordförandeskap och ta initiativ till ett handlingsprogram för decentralisering av det rättsliga samarbetet och för en översyn av rättsäkerheten och hänsynen till personlig integritet i redan fattade beslut inom ramen för det rättsliga samarbetet. Sverige bör, enligt Miljöpartiet, i EU även uppmärksamma, försvara och informera om den svenska kollektivavtalsmodellen. Miljöpartiet anser vidare att Sverige bör initiera en diskussion om hur det inom EU kan skapas lagliga vägar att söka asyl.

Under sitt ordförandeskap i EU bör Sverige informera om och sprida den svenska lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster som en modell för att minska prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Vidare anser Miljöpartiet att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör ta fram en handlingsplan för EU med syfte att implementera FN:s resolution 1325. Kravet om en handlingsplan för implementering av FN:s resolution 1325 har även framförts i reservation 15.

Miljö- och klimatfrågor är centrala inför det svenska ordförandeskapet. Miljöpartiet anser att Sverige bör uppmärksamma problemet med köttkonsumtionens påverkan på miljön och klimatet samt anordna en konferens under ordförandeskapet med uppgift att diskutera åtgärder för en minskad köttkonsumtion inom EU. Miljöpartiet är av uppfattningen att Sverige under sitt ordförandeskap bör aktualisera hela problematiken med för svaga torskbestånd och verka för ett uppehåll, moratorium, för det storskaliga torskfisket i Östersjön, Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön till dess att livskraftiga bestånd har återuppstått.

Vidare anser Miljöpartiet att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör ta initiativ till en konferens och fredprocess mellan Turkiet och kurdiska företrädare.

Avslutningsvis anser Miljöpartiet att regeringen bör göra kampen mot den globala fattigdomen och uppfyllandet av millenniemålen till en prioriterad fråga under det svenska EU-ordförandeskapet.

Särskilda yttranden

1. EU:s utvidgning samt den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, punkt 1 (s)

Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s) anför:

EU har en viktig roll att spela i världen, och EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet. Grunden för den gemensamma utrikespolitiken är strävandet efter gemensamma ståndpunkter. Det här är naturligtvis inte alltid lätt. Ändå är det viktigt och värdefullt att hålla fast vid detta.

Vetorätten på utrikespolitikens område måste gälla även i fortsättningen. Ytterst bidrar den till att utveckla gemensamma ståndpunkter inom EU, och när EU väl kan agera enat innebär det en betydande styrka på den internationella scenen. Sverige ska naturligtvis i största möjliga mån eftersträva enighet inom EU, men går inte enighet att uppnå måste Sverige alltid vara berett att hävda sin uppfattning. Sverige har historiskt sett varit ett land som trots sin mindre storlek har spelat en stor roll i den internationella debatten. Genom att vi i dag agerar tillsammans med övriga EU-länder kan vår utrikespolitik få den tyngd som ett gemensamt EU-agerande ger.

Europeiska unionen har haft och har som sitt främsta syfte att omöjliggöra krig i Europa. Samtidigt som krig omöjliggjorts mellan medlemsländerna har den europeiska kontinenten inte besparats krig. Balkan har skakats av år av stridigheter, och nyligen har vi kunnat se väpnade strider i Kaukasus. Samtidigt finns i EU:s grannskap ett antal s.k. frusna konflikter, exempelvis Transnistrien och Nagorno-Karabach.

För att EU:s fredsskapande förmåga ska kunna bidra till målet om en europeisk kontinent utan krig måste processen att ta in nya medlemmar fortsätta. Alla europeiska länder som uppfyller kraven på medlemskap ska kunna bli EU-medlemmar.

EU måste på allvar investera resurser, tid och kraft i det östliga partnerskapet som arbetar för en integration av länder som Ukraina, Moldavien, Georgien, Vitryssland, Azerbajdzjan och Armenien. Samarbetet innebär konkret integration. Bland annat ska det leda till ökad rörlighet för människor mellan våra länder och tillväxt i handel.

Vi måste öka EU:s förmåga i det globala samarbetet så att unionen ska kunna vara en progressiv och säkerhetsskapande kraft, inte minst i Förenta nationerna.

EU:s snabbinsatsstyrkor där Sverige bidragit genom den nordiska stridsgruppen, NBG, har skapats för att avhjälpa kriser och humanitära nödlägen. Stridsgrupperna ska kunna sättas in i en konflikts inledningsfas och förberedas för en mer omfattande internationell insats eller i bästa fall med egen förmåga avstyra konflikten. Det finns dock anledning att se över hur användbar och kostnadseffektiv denna modell är. EU:s snabbinsatsstyrkor har hittills aldrig använts.

Unionen behöver mer av gemensamt uppträdande i viktiga utrikespolitiska situationer för att kunna påverka stormakternas agerande.

EU och dess medlemsstater är världens största biståndsgivare och detta har också en stark påverkan på vår omvärld. Genom olika samarbeten med de länder som finns i EU:s geografiska närområde kan EU arbeta för att skapa en utveckling som gör att skillnaden mellan innanför och utanför EU:s gräns blir lägre än i dag. Genom ett solidariskt handlande kan EU bidra inte bara till välstånd och utveckling inom EU utan också till välstånd och utveckling i hela världen.

2. Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd, punkt 26 (s)

Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s) anför:

Socialdemokraterna vill inför Sveriges ordförandeskap i EU hösten 2009 att Sverige prioriterar ett hållbart, tryggt och solidariskt Europa. Under ordförandeskapet våren 2001 drev den dåvarande s-regeringen aktivt en agenda för utvidgning, jobben och miljön. Sverige blev känt för sina tre tydliga E:n: Enlargement, Employment och Environment.

Socialdemokraterna anser att Sverige borde prioritera tre tydliga S – Sustainability, Security och Solidarity. Utgångspunkterna för det socialdemokratiska förslaget till prioriteringar för EU-ordförandeskapet 2009 har utvecklats i en rapport som överlämnats till utrikesutskottet våren 2008.

Ett hållbart Europa

Vi vill att medlemsländerna, inklusive Sverige, genom ambitiösa nationella åtaganden banar väg för en överenskommelse om ett nytt Kyotoavtal. Stora delar av världen måste ställa sig bakom och inkludera Indien, Kina, Brasilien och USA.

Vi vill att arbetet med ett sammanhållande klimatdirektiv inleds och att gemensam miniminivå för koldioxidskatt i EU införs.

Ett tryggt Europa

Jobben först. Vi vill att grunden läggs för en ny Lissabonstrategi från 2010 med målen full sysselsättning, jämställdhet mellan män och kvinnor, social rättvisa och stärkt respekt för arbetsrätt.

Vi vill att ekobrott bekämpas och att reglerna skärps för skattefusk inom EU.

Vi vill verka för ett direktiv för hälso- och sjukvården som säkerställer att medborgare kan få vård i ett annat EU-land och som garanterar patientsäkerheten och tillgänglighet för alla.

Vi vill att respekten för kollektivavtal och rätten till fackliga stridsåtgärder skärps.

Ett solidariskt Europa

Vi vill att Sverige ska skapa en extern Lissabonprocess som syftar till att EU:s politik gynnar global utveckling. Det kan t.ex. innehålla konkreta biståndsmål, rättvisare handelspolitik och slopade jordbrukssubventioner.

Sverige har under vår tid som EU-medlemmar varit pådrivande både för utvidgning och i debatten inom EU för en positiv inställning till utvidgning. Vi vill att Sverige ska fortsätta att driva på utvidgningen av EU.

En eventuell isländsk EU-medlemsansökan måste få ett starkt stöd av Sverige både som grannland, utvidgningsförespråkare och ordförandeland. Samma krav ska naturligtvis gälla för Island som för andra ansökarländer, men en ansökan måste få snabbast möjliga behandling.

Vi vill att ordförandeskapet ska lägga grunden för en överenskommelse 2010 om en solidarisk och generös gemensam asylpolitik och ett humant flyktingmottagande.

Sverige bör driva på för att EU:s engagemang för demokrati och utveckling i det östra grannskapet ska öka.

Förhållningssätt

Mot bakgrund av att ett ordförandeskap på många sätt är en nationell angelägenhet för det enskilda medlemslandet som har ansvaret vill Socialdemokraterna vara konstruktiva och stödjande under denna sexmånadersperiod.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2006/07:85

Regerings skrivelse 2006/07:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2006.

Skrivelse 2008/09:85

Regerings skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008.

Följdmotion med anledning av skrivelse 2008/09:85

2008/09:U14 av Urban Ahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobben.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör agera aktivare inom EU för att få ett fungerande bankgarantiprogram.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en kompletterande redogörelse för verksamheten inom EU rörande bankgarantierna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utrikespolitik.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utarbeta en policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att administrativt merarbete begränsas och står i proportion till nyttan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i EU aktivt ska driva frågan om att EU:s regelförenklingsarbete ska omfatta även de direktiv som rör hälso- och sjukvården och att krav ska ställas på proportionalitet mellan administrativt merarbete och nytta.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvärdering av EG-direktivens effekter i sjukvården.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra ekobrott och skattefusk till viktiga punkter på agendan under Sveriges halvår som ordförande i EU.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativ för att samtliga stater inom EU ska omfattas av sparandedirektivets informationsplikt och att direktivet även ska gälla för juridiska personer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om begränsningar av införselkvoterna; det behövs också en hög gemensam minimiskatt på alkohol i EU.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte behöver reducerade mervärdesskattesatser på fler områden.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om migration och asyl.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:U340 av Hillevi Larsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att få fram en ny resolution i FN:s säkerhetsråd om ett självständigt Kosovo samt för att undanröja risken att en sådan blockeras av ett ryskt veto.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU erkänner ett självständigt Kosovo med stöd i säkerhetsrådets nuvarande resolution 1244 för den händelse att säkerhetsrådet hindras av ett ryskt veto i sina ansträngningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka inom EU för att öka kosovanernas delaktighet under övergångstiden samt för att få fram tydliga villkor och riktmärken för att avsluta den internationella övervakningen av det självständiga Kosovo.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ju277 av Eva-Lena Jansson (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen, i samband med ordförandeskapet i EU, bör lyfta fram frågan om kopplingen mellan människohandel och prostitution.

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska göra ekobrott och skattebrott till en viktig punkt på vår agenda under Sveriges ordförandeskap i EU 2009.

2008/09:Ju398 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under ordförandeskapet i Europeiska unionen 2009 bör lyfta fram frågan om kriminalisering av sexköp.

2008/09:U202 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU-organet European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions ska ta fler initiativ till ökad jämställdhet.

2008/09:U221 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inför och under sitt ordförandeskap i EU tydligt representerar även den svenska EU-kritiska befolkningen och inbjuder EU-kritiska organisationer till dialog.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inför sitt ordförandeskap i EU ska ta fram en handlingsplan för ett feministiskt ordförandeskap.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör uppmärksamma, försvara och informera om den svenska kollektivavtalsmodellen i EU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU ska ta initiativ till ett handlingsprogram för decentralisering av det rättsliga samarbetet och för en översyn av rättssäkerheten och hänsynen till personlig integritet i redan fattade beslut inom ramen för det rättsliga samarbetet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen under det svenska ordförandeskapet i EU bör initiera en diskussion om hur lagliga vägar att söka asyl inom EU kan skapas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör driva frågan om att informera om och sprida den svenska lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster som en modell för att minska prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör prioritera kvinnors rätt till säkra och lagliga aborter samt sexualupplysning och preventivmedel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör prioritera frågan om HBT-personers rättigheter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör prioritera frågan om alkoholens påverkan på folkhälsan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU uppmärksammar problemet med köttkonsumtionens påverkan på miljön och klimatet och anordnar en konferens med uppgift att diskutera vägar för minskad köttkonsumtion inom EU.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör aktualisera hela problematiken med för svaga torskbestånd och verka för ett uppehåll, moratorium, för det storskaliga torskfisket i Östersjön, Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön till dess livskraftiga bestånd har återuppstått.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU bör ta fram en handlingsplan för EU med syfte att implementera FN:s resolution 1325.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt ordförandeskap i EU tar initiativ till en konferens och fredprocess mellan Turkiet och kurdiska företrädare.

2008/09:U232 av Carina Hägg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att prioritera SRHR-frågorna under det svenska EU-ordförandeskapet 2009.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under sitt EU-ordförandeskap 2009 bör verka för att europeiska ministerrådet antar starka rådsslutsatser på temat ICPD + 15.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör uppmärksamma jubileet av ICPD + 15 med en internationell konferens.

2008/09:U233 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översättning av ideella organisationers rapporter.

2008/09:U235 av Carina Hägg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att tillsätta en direktör för det europeiska jämställdhetsinstitutet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att utnämna en svensk kandidat till tjänsten som direktör för det europeiska jämställdhetsinstitutet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra den allmänna kännedomen i Sverige om det europeiska jämställdhetsinstitutet.

2008/09:U241 av Inger Jarl Beck och Åsa Lindestam (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vilka frågor Sverige bör driva i revisionen av Europeiska unionens säkerhetsstrategi.

2008/09:U242 av Inger Jarl Beck och Åsa Lindestam (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur Sverige ska driva arbetet med frågan om kvinnor, fred och säkerhet inom EU och gentemot dess medlemsländer.

2008/09:U245 av Anne Ludvigsson och Yilmaz Kerimo (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydliga krav på Turkiet för att möjliggöra EU-medlemskap.

2008/09:U247 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vilka frågor Sverige bör driva i revisionen av EU:s säkerhetsstrategi.

2008/09:U257 av Hans Linde m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka inom EU för att associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen ska främja utveckling och fattigdomsbekämpning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom EU för att associeringsavtalen ska analyseras utifrån hur de påverkar möjligheterna att uppnå millenniemålen i de berörda länderna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att associeringsavtalen analyseras utifrån FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta inom EU för att associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen utformas så att de inte undergräver matsuveräniteten i de berörda länderna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att de immaterialrättsliga frågorna lyfts ur de fortsatta förhandlingarna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska agera för att Singaporefrågorna exkluderas från associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska arbeta för att associeringsavtalen ska inkludera en analys av hur avtalen förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen villkoras med att länderna ratificerar ILO:s åtta kärnkonventioner.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att ett associeringsavtal med Colombia villkoras med att de grova och omfattande övergreppen på fackföreningsaktivister upphör.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att de fortsatta förhandlingarna om associeringsavtalen sker på spanska.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att förhandlingarna öppnas upp för deltagande från sociala rörelser i Europa och Latinamerika.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att associeringsavtalen inkluderar tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen.

2008/09:U264 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad demokratisk insyn i Europeiska unionens arbetsgrupper.

2008/09:U266 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Europeiska jämställdhetsinstitutet i Vilnius.

2008/09:U274 av Hans Wallmark (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om värdet av Turkiet som EU-medlemsstat och behovet av att bearbeta länder som Tyskland och Frankrike om den uppfattningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att redan under pågående EU-förhandlingar förmå Turkiet att ytterligare förbättra villkoren för landets minoriteter samt fri- och rättigheterna för alla dess medborgare.

2008/09:U288 av Rosita Runegrund (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inte ingår några handelsavtal utan att först ha genomfört oberoende hållbarhets- och utvecklingsanalyser (sustainability impact assessments) som tydliggör effekterna för fattiga människor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inte använder bistånd som påtryckningsmedel i handelsförhandlingar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de handelsavtal som EU ingår ska innehålla tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen utifrån objektiva utvecklingskriterier.

2008/09:U298 av Hans Wallmark (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sina kontakter med Danmark ska verka för utlandsdanskars möjligheter att få rösta i kommande folketingsval.

2008/09:U306 av Birgitta Sellén och Maria Kornevik Jakobsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydliga krav på Turkiet för att möjliggöra EU-medlemskap.

2008/09:U312 av Sven Gunnar Persson och Désirée Pethrus Engström (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om prioriterade frågor i utvärderingen av EU:s borttagna sanktioner mot Kuba.

2008/09:U313 av Lage Rahm m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU förändrar sin förhandlingsstrategi.

2008/09:U314 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur Sverige ska driva arbetet med frågan om kvinnor, fred och säkerhet inom EU och gentemot dess medlemsländer.

2008/09:U317 av Maria Stenberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om agerande för placering av ett europeiskt migrationspolitiskt stödkontor i Sverige.

2008/09:U320 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige låter Svenska kyrkan i S:t Petersburg bli en gudstjänstlokal igen och därmed ger upp sina ambitioner att i strid med rysk uppfattning inrätta ett kulturcentrum i lokalen.

2008/09:U322 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lyfta fram frågan om rätten till hälsa, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att exportsubventioner för jordbruksprodukter avvecklas helt och att interna stöd minskas drastiskt så att jordbrukare i utvecklingsländer inte tvingas konkurrera med subventionerade produkter från EU.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige och EU bör bygga upp en civil fredskår som kan verka konfliktförebyggande.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att Sverige under sitt ordförandeskap i EU 2009 verkar för att implementera FN:s resolution 1325 på alla nivåer.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör göra kampen mot den globala fattigdomen och uppfyllandet av millenniemålen till en prioriterad fråga under det svenska EU-ordförandeskapet.

2008/09:U323 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter i EU:s kandidatländer och ansökarländer.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s insatser mot diskriminering.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om diskriminerande bestämmelser för personal inom EU:s olika organ samt andra organisationer på europeisk eller global nivå.

2008/09:U326 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att en särskild barnkommissionär inrättas i EU.

2008/09:U327 av Cecilia Wigström i Göteborg och Karin Granbom Ellison (båda fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen i EU-kretsen bör arbeta för att skapa en långsiktig strategi för ett demokratiskt Vitryssland.

2008/09:U339 av Lennart Sacrédeus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under ordförandeskapet i EU 2009 bör verka för ett enda säte för Europaparlamentet i Bryssel med kompensation för Strasbourg.

2008/09:U343 av Börje Vestlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändring av diskrimineringsregelverket på EU-nivå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regelverk för samkönade par inom EU.

2008/09:U349 av Urban Ahlin m.fl. (s):

59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om grunden för EU-samarbetet.
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s grannskap.
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om området öster om EU.

62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om området söder om EU.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad öppenhet och insyn inom EU.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU som ett föredöme i det internationella samarbetet.
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU och en bättre värld.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges kommande ordförandeskap då vi bör prioritera ett hållbart, tryggt och solidariskt Europa.

2008/09:U360 av Rosita Runegrund och Désirée Pethrus Engström (båda kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU tar ett större ansvar för att implementera resolution 1325.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av att Sverige under sitt ordförandeskap i EU 2009 lyfter fram FN:s resolution 1325.

2008/09:U361 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hanteringen av skattemedel inom EU.

2008/09:Fö204 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU upprättar handlingsplaner för implementering av FN:s resolutioner 1325 och 1820.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerhetsstrategin bör hänvisa till förslagen i FN:s resolutioner 1325 och 1820 och uttala en politisk förpliktelse att leva upp till dessa förslag.

2008/09:Fö289 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp):

63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en översyn av samtliga EU:s rättsakter så att de dels inte hindrar anpassningsåtgärder, dels, där så är möjligt, främjar sådana åtgärder.

65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU fortsatt är aktivt i de internationella förhandlingarna kring anpassningsfrågor, för att genomföra anpassningsprojekt som också ger nytta för unionens grannländer och för att klimat och anpassning ges en framskjuten plats i EU:s biståndsarbete.

2008/09:MJ228 av Helena Leander (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma vikten av minskad global köttkonsumtion i internationella forum, exempelvis genom en FN-konferens.

2008/09:MJ459 av Lars Ohly m.fl. (v):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att det i EU:s budget inrättas en särskild budgetpost för klimatbistånd.

2008/09:N210 av Hans Linde m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för en förstärkt jämställdhetskompetens inom EU:s generaldirektorat för handel.

2008/09:A216 av Hans Linde m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör driva att en femte frihet – rätten för fackföreningarna att verka över gränserna – tillkommer inom EU:s inre marknad.

BILAGA 2

Konstitutionsutskottets yttrande
2008/09:KU5y

Verksamheten i Europeiska unionen 2008

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 2 april 2009 beslutat bereda konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2008/09:85 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 jämte motion, allt i de delar som berör konstitutionsutskottets beredningsområde. Konstitutionsutskottet yttrar sig dels över skrivelsen, dels över motionen 2008/09:U14 (s) yrkande 6 som väckts med anledning av skrivelsen.

Yttrandet innehåller en avvikande mening (s, mp).

Utskottets överväganden

Ärendet

I enlighet med 10 kap. 6 § regeringsformen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen.

Bestämmelsen i 10 kap. 1 § riksdagsordningen stadgar att regeringen fortlöpande ska informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen. Regeringen ska redovisa sitt agerande i Europeiska unionen för riksdagen och varje år lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen till riksdagen.

Regeringen överlämnade den 5 mars 2009 skrivelsen 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008. Skrivelsen hänvisades till utrikesutskottet för behandling.

Utrikesutskottet beslutade den 2 april 2009 att bereda bl.a. konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelsen 2008/09:85 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 jämte motion, allt i de delar som berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2008. Skrivelsen behandlar övergripande Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Skrivelsen inleds med ett övergripande avsnitt om samarbetet i den Europeiska unionen (EU) som ett svenskt och europeiskt intresse. Där uttalas bl.a. att grunden för regeringens Europapolitik är att Sverige ska vara en konstruktiv och drivande medlem av Europeiska unionen och arbeta aktivt för att skapa allianser och finna konstruktiva lösningar i viktiga frågor.

Skrivelsen behandlar bl.a. regeringens information till samt överläggningar och samråd med riksdagen och anger att hanteringen av faktapromemorior har behandlats i Regeringskansliets svarspromemorior till konstitutionsutskottets betänkande 2008/09:KU10.

Nedan redovisas frågor som aktualiserats i utskottet. Utöver de bedömningar som utskottet lämnar nedan gör utskottet, från de synpunkter utskottet har att beakta, ingen annan bedömning än den som återfinns i regeringens skrivelse och anser inte att skrivelsen i sig föranleder något uttalande av utskottet.

Rambeslutet om rasism och främlingsfientlighet

Regeringens skrivelse

Ett förslag till rambeslut om bekämpande av rasism och främlingsfientlighet lades fram av kommissionen i november 2001 i vilket bestämmelser om vilka rasistiska och främlingsfientliga handlingar som ska vara straffbara föreslås. Vidare föreslås bestämmelser om påföljder och om rasistiska och främlingsfientliga motiv till andra brott. Förslaget innehåller också regler om ansvar och påföljder för juridiska personer samt domsrätt m.m.

Enligt skrivelsen har samråd i ärendet skett med konstitutionsutskottet, justitieutskottet och EU-nämnden. Därtill anges att rambeslutet (2008/913/RIF) antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 28 november 2008 och ska vara genomfört senast den 28 november 2010.

Regeringens överläggning med konstitutionsutskottet

Under våren 2007 överlade regeringen med konstitutionsutskottet i enlighet med 10 kap. 3 § riksdagsordningen. Utskottet konstaterade att det fanns stöd för regeringens position inför de fortsatta förhandlingarna och underströk samtidigt sin tveksamhet för det fall förslaget till rambeslutet skulle leda till att urskuldande, förnekande eller förringande av exempelvis Förintelsen ska kunna lagföras som hets mot folkgrupp även om gärningen inte innebär hot eller missaktning (jfr 2 § i konstitutionsutskottets protokoll 2006/07:20).

Grundlagsundantaget

Enligt artikel 7.2 i rambeslutet¹ gäller att rambeslutet inte ska medföra krav på att medlemsstaterna ska vidta åtgärder som står i strid med grundläggande principer som rör föreningsfrihet och yttrandefrihet, särskilt tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier såsom följer av konstitutionella traditioner eller regler om rättigheter, ansvar och särskild rättegångsordning för pressen eller andra medier, när dessa regler hör samman med fastställande eller begränsning av ansvar.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen, i enlighet med vad utskottet tidigare uttalat som sin uppfattning, säkerställt att rambeslutet inte går utöver gällande begränsningar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

¹ EUT L 328, 6.12.2008, s. 55–58

Rambeslutet om bekämpning av terrorism

Regeringens skrivelse

I regeringens skrivelse anges att kommissionen i november 2007 presenterade ett förslag till ändring av rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism. Rambeslutet innebär huvudsakligen att definitioner av offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering för terroristis syften respektive utbildning för terroristis syften införs i 2002 års rambeslut tillsammans med en förpliktelse för medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att dessa handlingar ska betraktas som brott med anknytning till terroristverksamhet.

Vidare anför regeringen att innebörden är att bestämmelserna i 2002 års rambeslut om påföljder, ansvar för juridiska personer, domsrätt och åtal ska gälla även för de nya brottstyperna, men att rambeslutet, till följd av ett uttryckligt undantag, inte innebär något krav på åtgärder som står i strid med den särskilda reglering för straffrättsligt ansvar som följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

I skrivelsen anges därtill att Europaparlamentet har yttrat sig, att utkastet till rambeslut har godkänts av riksdagen samt att rambeslutet (2008/919/RIF) antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 28 november 2008 och ska vara genomfört senast den 9 december 2010.

Regeringens överläggning med konstitutionsutskottet

Under februari 2008 överlade regeringen, företrädd av justitieministern, med konstitutionsutskottet. Utskottet konstaterade efter genomförd överläggning att det fanns stöd för regeringens position inför de fortsatta förhandlingarna och framhöll vikten av att värna bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för att rambeslutet inte ska komma i konflikt med dessa (jfr 11 § i konstitutionsutskottets protokoll 2007/08:21).

Grundlagsundantaget

Enligt artikel 2 i rambeslutet² gäller att rambeslutet inte ska medföra krav på att medlemsstaterna ska vidta åtgärder som står i strid med grundläggande principer som rör yttrandefrihet, särskilt tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier såsom följer av konstitutionella traditioner eller regler om rättigheter, ansvar och särskild rättegångsordning för pressen eller andra medier, när dessa regler hör samman med fastställande eller begränsning av ansvar.

Utskottets bedömning

Utskottet har tidigare framhållit vikten av att i sammanhanget värna tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Utskottet noterar med tillfredsställelse det uttryckliga undantaget som innebär att rambeslutets

² EUT L 330, 9.12.2008, s. 21–23

bestämmelser inte ställer krav på åtgärder som står i strid med den särskilda reglering för straffrättsligt ansvar som följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Kampen mot IT-brottslighet

Regeringens skrivelse

I regeringens skrivelse anges att rådet under det franska ordförandeskapet antog slutsatser om åtgärder för att förstärka samarbetet för att bekämpa IT-relaterad brottslighet. Slutsatserna var allmänt hållna och för att gå vidare med konkreta åtgärder krävs nya förslag från kommissionen eller medlemsstaterna. Bland åtgärderna finns förslag om en europeisk avtalsmodell för samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter och privata operatörer samt förslag om att Europol ska ta fram en gemensam EU-plattform mot IT-brottslighet. Syftet med plattformen är att medlemsstaterna ska rapportera in Internetrelaterad brottslighet till den europeiska plattformen så att pågående utredningar i olika medlemsstater kan kopplas samman.

Regeringens information till konstitutionsutskottet

Vid sitt sammanträde den 10 mars 2009 informerades konstitutionsutskottet av Justitiedepartementets tjänstemän i aktuella EU-ärenden. Som underlag inför informationen förelåg bl.a. en rådspromemoria (daterad den 17 november 2008) i vilken den svenska ståndpunkten till utkastet till rådets slutsatser om en samordnad arbetsstrategi och konkreta åtgärder i kampen mot IT-brottslighet redogjordes enligt följande:

Sverige kan godkänna förslaget till rådsslutsatser. Sverige anser att det är viktigt att de brottsbekämpande myndigheterna samarbetar även när det gäller brottslighet på Internet. Internet får inte vara en skyddad zon för brottslighet. De föreslagna slutsatserna innehåller förslag på åtgärder där EU bör gå vidare och är samtidigt relativt allmänt hållna. Det är välkommet eftersom den nationella lagstiftningen i vissa frågor skiljer sig åt mellan medlemsstaterna. Sverige kommer i det fortsatta arbetet fortsätta att betona att åtgärderna ska vara proportionerliga, rätts-säkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter.

Under Justitiedepartementets information noterades dels att rådsslutsatserna är av icke-bindande karaktär, dels att eventuella framtida instrument som kan komma att presenteras med anledning av dessa slutsatser skulle kunna medföra kostnader, beroende på hur instrumenten utformas.

I slutsatserna föreslås kommissionen samordna åtgärder (på både kort och medellång sikt) och inkludera dem i det kommande femårsprogrammet för insatser inom området för rättsliga och inrikes frågor. Åtgärderna på kort sikt är bl.a. att dels skapa en EU-plattform till vilken medlemsstaterna rapporterar brott på Internet, dels ta fram en europeisk avtalsmodell för samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter och privata operatörer, dels ta fram en gemensam beskrivning av id-bedrägeri på Internet. Åtgärder på medellång sikt är bl.a. att utbyta goda exempel på åtgärder för att

blockera och/eller stänga barnpornografiska sidor i samtliga medlemsstater. Operatörer ska uppmanas att vidta sådana åtgärder. En svart lista över operatörer och sidor bör tas fram med hjälp av den europeiska plattformen för brott på Internet. Andra åtgärder på medellång sikt är dels att underlätta fjärrsökning i de medlemsstater där det är möjligt enligt nationell lagstiftning, dels att ta fram statistik om IT-brottslighet.

Under Justitiedepartementets information till utskottet berördes bl.a. aspekter av slutsatserna som gällde fjärrsökning, finansiering av brottsförebyggande och brottsbekämpande projekt samt svartlistning av operatörer.

Vad gäller svartlistning informerade Justitiedepartementet dels om ett EU-samarbete för en gemensam blockering av webbplatser med barnpornografiskt material, dels om ett nordiskt samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter mot barnpornografiska webbplatser, inom ramen för vilket de nordiska länderna har tagit fram en i stora delar gemensam lista över webbplatser som operatörer eller leverantörer blockerar. Huruvida medlemsstaterna inom ramen för den planerade EU-plattformen även kommer att diskutera frågan om en gemensam svart lista liknande den som tagits fram av de nordiska länderna är, enligt Justitiedepartementet, inte fastställt.

Utskottets bedömning

Utskottet vill som sin uppfattning framhålla att regeringen i det fortsatta arbetet bör betona att åtgärderna i kampen mot IT-brottsligheten ska vara proportionerliga, rättssäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter. Utskottet förutsätter även att det fortsatta arbetet bedrivs med en inriktning som inte på sikt urholkar svenska tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principer.

Översyn av öppenhetsförordningen m.m.

Regeringens skrivelse

Sedan den 3 december 2001 tillämnar Europaparlamentet, rådet och kommissionen förordningen (1049/2001) om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). I regeringens skrivelse nämns bl.a. att Sverige alltsedan antagandet av de nya reglerna har agerat för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av bestämmelserna i förordningen vid behandlingen av de enskilda utlämnandeärendena som rådet beslutar i. Sverige har under 2008 fortsatt att hålla en konsekvent linje i de diskussioner av mer principiell natur som tidigare förts i rådet, bl.a. i frågan om hur sekretessbestämmelsen till skydd för rättslig rådgivning ska tolkas, och röstar emot majoriteten samt begär att röstresultatet ska offentliggöras i de fall vi har en avvikande rättslig uppfattning. Den tendens mot en kontinuerligt utökad handlingsoffentlighet som varit tydlig under senare år börjar nu mattas av. Detta ska emellertid ses mot bakgrund av de resultat som har uppnåtts i detta hänseende, dvs. att handlingsoffentligheten inom EU numera har en

väsentligt större omfattning än vad som var fallet vid öppenhetsförordningens införande. Många handlingar som tidigare var hemliga är numera t.o.m. direkt sökbara på Internet.

I skrivelsen anges att en översyn av öppenhetsförordningen har inletts genom att kommissionen den 30 april 2008 lade fram ett förslag till ändringar i förordningen. Regeringen anser att förslaget innehåller vissa positiva inslag, men att andra delar i förslaget bör omarbetas om det uttalade syftet att öka öppenheten ska uppnås. Det övergripande målet för Sverige i de kommande förhandlingarna är enligt regeringen att översynen ska innebära ökad öppenhet i allmänhet och att allmänheten ska ges tillgång till ytterligare handlingar från institutionerna.

Regeringen anger att alla mål vid EG-domstolen och dess förstainstansrätt med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas kontinuerligt. I skrivelsen anges att Sverige under 2008 dels har fortsatt att agera i de mål där Sverige har intervenerat sedan tidigare, dels har intervenerat i fyra mål vid förstainstansrätten, varav ett av målen sedermera har återkallats (jfr skr. 2008/09:85 s. 255).

I skrivelsen anges därtill att EG-domstolen den 1 juli 2008 meddelat dom i ett av de mål som Sverige agerat i (C-39/05 P och C-52/05 P, *Sverige och Maurizio Turco mot rådet*). Målet avsåg frågan om sekretess till skydd för juridisk rådgivning i rättstjänstens yttranden och domen innebar en stor framgång för Sverige. I enlighet med Sveriges talan i målet ogiltigförklarade domstolen rådets beslut att sekretessbelägga det aktuella yttrandet. Domstolen slog vidare fast att allmänintresset av insyn i lagstiftningsprocessen väger så tungt att rådet i princip har en skyldighet att lämna ut yttranden från rättstjänsten i ett lagstiftningsärende.

Bakgrund

Konstitutionsutskottet avgav ett utlåtande den 7 juni 2007 (bet. 2006/07:KU23) med anledning av grönboken, där utskottet ansåg att det fortsatta arbetet med reformering av öppenhetsförordningen bör syfta till att förstärka en ökad transparens i EU och säkerställa allmänhetens tillgång till handlingar från Europeiska gemenskapens institutioner.

I sitt utlåtande om grönboken betonade konstitutionsutskottet vikten av att artikel 4.5 i öppenhetsförordningen skulle tolkas så att någon oinskränkt vetorätt i fråga om handlingar som härrör från en medlemsstat inte skulle vara möjlig. Med utgångspunkt i utskottets tidigare bedömningar av öppenhetsförordningen (yttr. 2000/01:KU3y) och särskilt förordningens artikel 4.5 framhöll utskottet i sitt uttalande att det var kritiskt till bestämmelsen om att sekretessen är bunden till vad som anges som förtrolig information av de enskilda medlemsstaterna. Enligt utskottets utlåtande gällde att en begärd konfidentialitet inte kan ses som ett självständigt sekretesskyddsintresse; det skulle strida mot offentlighetsprincipens grunder (bet. 2006/07:KU23 s. 13).

Regeringens överläggning med konstitutionsutskottet

Under oktober 2008 överlade regeringen, företrädd av justitieministern och medföljande tjänstemän med konstitutionsutskottet om öppenhetsfrågor med anledning av kommissionens förslag om omarbetning av öppenhetsförordningen. Vid överläggningen lämnades upplysningar om dels pågående och kommande förhandlingar inom rådet, dels relevanta mål i EG-domstolen, dels regeringens samarbete med andra öppenhetsintresserade medlemsstater och kontakter med Europaparlamentet, dels regeringens övergripande målsättningar. Vidare lämnades vid överläggningen information om regeringens ståndpunkt inför fortsatta förhandlingar, nämligen att ändringar i öppenhetsförordningen ska leda till ökad öppenhet, dvs. till att ytterligare dokument kan lämnas ut till allmänheten.

Utskottet konstaterade efter genomförd överläggning att det fanns stöd för regeringens ståndpunkt och framhöll vikten av att regeringen inför de fortsatta förhandlingarna om öppenhetsförordningen kraftfullt driver frågor om ökad offentlighet, öppenhet och insyn i syfte att förstärka en ökad transparens inom EU samt allmänhetens tillgång till handlingar från Europeiska unionens institutioner (jfr 2 § i konstitutionsutskottets protokoll 2008/09:4).

Övrigt

Ledamöter från konstitutionsutskottet deltog i ett gemensamt utskottsmöte organiserat av Europaparlamentets ansvariga utskott (LIBE) den 19–20 januari 2009 där frågan om kommissionens förslag till översyn av öppenhetsförordningen diskuterades. Vid mötet framkom att ett flertal ledamöter från olika medlemsstater liksom Europaparlamentets rapportör i ärendet var kritiska till flera delar av kommissionens förslag.

Justitieministern lyfte fram frågan om översynen av öppenhetsförordningen under ministerrådets möte för rättsliga och inrikes frågor den 27 februari 2009. Inför justitieministerns inlägg vid ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor diskuterades frågan om översynen av öppenhetsförordningen i EU-nämnden den 20 februari 2009.

Regeringen, företrädd av Justitiedepartementets tjänstemän, lämnade i mars 2009 information till utskottet om utvecklingen i förhandlingarna.

Utskottets bedömning

Utskottet påminner om sitt tidigare utlåtande (bet. 2006/07:KU23) samt sitt uttalande vid regeringens överläggning med utskottet. Utskottet utgår från att regeringens fortsatta arbete med reformeringen av öppenhetsförordningen syftar till att förstärka en ökad transparens i EU och säkerställa allmänhetens tillgång till handlingar från Europeiska unionens institutioner.

Motionen

Nedan behandlas det motionsyrkande som väckts med anledning av skrivelse 2008/09:85 och som berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Införlivande av EG-direktiv

Motionen

I följdmotion 2008/09:U14 av Urban Ahlin m.fl. (s) yrkande 6 begärs att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utarbeta en policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att administrativt merarbete begränsas och står i proportion till nyttan.

Skrivelsen

Enligt regeringens skrivelse (skr. 2008/09:85) presenterade kommissionen i slutet av januari 2009 sin andra strategiska översyn av regelförenklingsarbetet inom EU (jfr faktapromemoria 2007/08:FPM83). Den belyser hur långt arbetet har kommit med bl.a. mätningar av företagens administrativa kostnader, förenkling av befintliga regler och minskning av företagens administrativa bördor samt användningen av konsekvensbedömningar. Översynen visar, enligt regeringen, att arbetet med kommissionens förenklings- och åtgärdsprogram fortgår enligt planerna.

Tidigare behandling

Våren 2004 behandlade utskottet i ett yttrande (2003/04:KU4y) till utrikesutskottet ett motionsyrkande (mp) med en begäran om ett tillkännagivande för regeringen om att alla av EU beslutade regler och lagar som berör Sverige efter en tid ska tas upp i riksdagen för att få de praktiska konsekvenserna belysta och att riksdagen bör ha möjlighet att göra efter- och omprövningar av redan fattade beslut och lämna förändringsförslag till EU. Utskottet hänvisade till behandlingen under våren 2002 av två tidigare motionsyrkanden av samma lydelse som det här behandlade.

Våren 2002 behandlade utskottet i ett betänkande (2001/02:KU29) om lagstiftningsprocessen m.m. två motionsyrkanden (mp) av samma lydelse som ovan. Utskottet hänvisade till en given redovisning varav framgick att det också inom EU bedrevs ett arbete med regelkvalitet och regelförenkling och att det också i detta arbete fanns en inriktning på att analysera konsekvenser av förslag till nya regler. Utskottet hänvisade vidare till ett tidigare påpekande om att EU bör eftersträva ett så okomplicerat regelsystem som möjligt. Därutöver påpekade utskottet att riksdagen bl.a. inom ramen för sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete hade möjlighet att belysa konsekvenserna av EU-regler. Någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av vad som anfördes i motionerna i berörd del var enligt utskottets mening inte påkallad, utan de avstyrktes.

Utskottets tidigare granskning av beredningen av EG-direktiv

Konstitutionsutskottet har i tidigare sammanhang och återkommande granskat bl.a. beredningen av svenska ståndpunkter inför ministerrådets beslut om EG-direktiv (jfr bet. 2004/05:KU10 s. 74–88). Inom ramen för utskottets granskning av beredningen av vissa frågor i EU-samarbetet (bet. 2008/09:KU10 s. 65–78) lämnade Regeringskansliet hösten 2008 en promemoria med uppgifter om tiden för beredningen av lagärenden med anledning av EG-direktiv.

Regeringskansliet anförde då att företrädare för Sverige i förhandlingar om EG-direktiv verkar för en genomförandetid som är realistisk med beaktande av den analys som gjorts av konsekvenserna för det svenska regelverket. Vidare angavs att eftersom beslut i många fall fattas med kvalificerad majoritet i rådet kan det hända att genomförandetiden ibland blir kortare än vad som kan anses önskvärt. Därtill upplystes det om dels att diskussioner pågick om att ta fram ett cirkulär även för genomförande av direktiv, dels att det vid möten med den s.k. rättskretsen, som består av bl.a. rätts- och expeditionsschefer från samtliga departement, regelbundet tas upp frågor om genomförande av direktiv och att det vid dessa möten också diskuteras hur genomförandeprocessen kan förkortas, utan att ge avkall på kraven på en noggrann beredning.

Utskottets bedömning

Konstitutionsutskottet vill erinra om vad som tidigare sagts bl.a. om att riksdagen inom ramen för sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete har möjlighet att belysa konsekvenserna av regler som beslutats på EU-nivå – likaväl som konsekvenserna av andra regler.

I likhet med vad utskottet tidigare uttalat (yttr. 2003/04:KU4y) vill utskottet återigen slå fast dels att det inom EU bedrivs ett fortsatt arbete med regelkvaliteten, dels att riksdagsledamöter har möjlighet att, på samma sätt som i fråga om nationella regler, motionsvis begära att regeringen ska verka för förändringar. Utskottet kan också notera att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram ett cirkulär även för genomförande av direktiv. Utskottet anser mot denna bakgrund att någon åtgärd inte är påkallad från riksdagens sida med anledning av motionen och avstyrker därmed motionen 2008/09:U14 yrkande 6.

Stockholm den 16 april 2009

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Margareta Cederfelt (m), Andreas Norlén (m), Yilmaz Kerimo (s), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Helene Petersson i Stockaryd (s), Björn Leivik (m), Ingvar Svensson (kd), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp), Karl Sigfrid (m), Tone Tingsgård (s) och Birgitta Sellén (c).

Avvikande mening

Införlivande av EG-direktiv (s, mp)

Berit Andnor (s), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Phia Andersson (s), Mikael Johansson (mp) och Tone Tingsgård (s) anför:

För att underlätta diverse verksamheter i hela EU med gemensamma krav på säkerhet och ansvar kan det vara motiverat med gemensamma EU-regler. Vi anser emellertid att det finns en uppenbar risk att nya EG-direktiv, när de genomförs i svensk lagstiftning, kommer att innebära administrativt merarbete. Vi menar att nya EG-direktiv alltid bör bedömas utifrån hur mycket administrativt merarbete och krångel de orsakar i förhållande till den nytta och det värde de tillför. Mot bakgrund av detta föreslår vi att det utarbetas en policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att administrativt merarbete begränsas och står i proportion till nyttan.

Vi anser att riksdagen ska tillkännage för regeringen om behovet av att utarbeta en policy för hur nya EG-direktiv ska införlivas så att administrativt merarbete begränsas och står i proportion till nyttan. Det anförda innebär att vi anser att utskottet bör tillstyrka motion 2008/09:U14 yrkande 6.

BILAGA 3

Finansutskottets yttrande
2008/09:FiU8y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 2 april 2009 att bereda finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008.

Med anledning av skrivelsen har motion 2008/09:U14 av Urban Ahlin m.fl. (s) väckts. Två yrkanden om bankgarantiprogrammet rör finansutskottet.

Finansutskottet har yttrat sig till utrikesutskottet över kommissionens årliga politiska strategi för 2010 i yttrande 2008/09:FiU7y. I det yttrandet tog utskottet upp frågor om stabilitets- och tillväxtpakten, ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken, finansiell reglering i EU – de Larosièrerapporten, översyn av EU:s budget samt budgeten för 2010.

I yttrandet finns avvikande meningar av (s) och (v).

Utskottets övervägande

Skrivelsen

Enligt riksdagsordningen ska regeringen varje år lämna en skrivelse till riksdagen om verksamheten i Europeiska unionen. Skrivelsen behandlar viktiga händelser och beslut i EU under 2008 och är uppdelad utifrån arbetet i ministerrådets olika sammansättningar. Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

5 Översynen av EU:s budget (s. 25–27)

6 Lissabonstrategin (i fråga om kommissionens åtgärdsplan för den ekonomiska krisen november 2008) (s. 29–30)

12 Ekonomiska och monetära unionen (s. 74–76)

14 EU:s budget (s. 82–84)

15 Skydd av EU:s finansiella intressen (s. 84–85)

16 Statistik (s. 86–87)

28.8 Offentlig upphandling (s. 148–149)

29.2 Fri rörlighet för finansiella tjänster (s. 151–155)

47.5 Europeiska revisionsrätten (s. 253)

47.6.2 Europeiska investeringsbanken (s. 254)

47.6.3 Europeiska investeringsfonden (s. 254–255)

I det följande behandlar finansutskottet frågor med anledning av följdmotionen.

Hanteringen av den finansiella turbulensen

Motionen

I följdmotion 2008/09:U14 av Urban Ahlin m.fl. (s) konstateras att som en konsekvens av situationen på den internationella finansmarknaden tog EU:s finansministrar under hösten 2008 ett initiativ för att gemensamt stärka Europas finansiella system. Ett resultat av detta initiativ blev den bankgaranti som under hösten infördes även i Sverige. Fortfarande har dock ytterst få av de svenska bankerna gått med i garantiprogrammet. I årsboken nämns bankgarantin över huvud taget inte alls. Detta ser motionärerna som mycket anmärkningsvärt. En sådan redovisning borde självklart ha funnits med i skrivelsen. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att under innevarande riksmöte återkomma till riksdagen med en redovisning av denna verksamhet inom EU och av hur regeringen har agerat (yrkande 3).

Motionärerna anser vidare att regeringen bör agera mer aktivt inom EU för att få ett fungerande bankgarantiprogram. Regeringen bör således verka inom EU för sänkta garantiavgifter (yrkande 2).

Uppgifter i skrivelsen om hanteringen av den finansiella turbulensen

I skrivelsen anförts att under hösten 2008 blev det uppenbart att den finansiella turbulensens effekter skulle komma att påverka EU-ländernas ekonomier markant. I ljuset av detta har arbetet i Ekofinrådet och Europeiska rådet till övervägande del präglats av att återskapa förtroende för det finansiella systemet samt att bemöta det allt sämre allmänna ekonomiska läget.

Bland de frågor som har aktualiserats i diskussionerna har varit färdplaner för att återställa stabiliteten inom den finansiella sektorn. Några av de områden som fokuserats på är förbättrad transparens, förbättrade värderingsstandarder, förbättring av regelverk och den finansiella sektorns riskhantering samt förbättring av marknads funktionssätt.

Bland det som Sverige drivit återfinns att

- vidtagna åtgärder i minsta möjligaste mån inte ska belasta skattebetalarna, utan den finansiella sektorn ska stå för kostnaderna
- vidtagna åtgärder ska säkerställa att hushåll och företag har tillgång till goda kreditmöjligheter
- arkitekturen för att hantera den finansiella oron måste göras upp gemensamt och att ett lands åtgärder inte ska ge negativa effekter i en annan medlemsstat.

Europeiska rådets möte den 15–16 oktober 2008 präglades av den nyuppkomna finansiella krisen. Europeiska rådet bekräftade sin avsikt att verka för ett väl fungerande finansiellt system. Man enades om att vidta åtgärder för att stödja större finansinstitut, undvika konkurser och skydda sparnas insatta medel. Europeiska rådet framhöll vikten av att stärka tillsynen av finanssektorn, särskilt för gränsöverskridande finansiella företag. Alla aktörer uppmanades att ta sitt ansvar genom att exempelvis relatera företagsledares löner och avgångsvederlag till faktiska prestationer och förmåner och genom att ersättningssystem inte skulle premiera överdrivet risktagande. Europeiska rådet beslutade även att upprätta en krishanteringsmekanism för finansiella kriser för att underlätta snabba och effektiva åtgärder genom tidig varning, informationsutbyte och utvärdering. Vikten av att samarbeta med internationella partner betonades särskilt med målsättningen att snabbt fatta beslut om bl.a. insyn, internationella regleringsstandarder, gränsöverskridande tillsyn samt krishantering och inrättandet av ett system för tidig varning.

Vissa kompletterande uppgifter

Sverige var ett av de allra första länderna att ha ett garantisystem på plats. Detta skedde genom riksdagens beslut (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16) och förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. som trädde i kraft den 30 oktober 2008.

Från Finansdepartementet har vidare följande inhämtats. Åtgärderna inom EU har inneburit att det finansiella systemet undvek en kollaps och har i viss utsträckning förbättrat marknadens funktionssätt. Det finansiella systemet är dock fortfarande inte återställt och framför allt finns det stora risker för en kredittätstramning som inverkar negativt på realekonomin. Regeringen har därför kontinuerligt sett över vidtagna åtgärder och efter förhandlingar med kommissionen redan vid två tillfällen förbättrat villkoren för garantiprogrammet.

Genom ändringar som trädde i kraft den 11 februari 2009 ändrades definitionen av institut för att få med alla bolåneinstitut, en möjlighet infördes att beräkna ramen för garantier gemensamt för två institut inom samma koncern, och det villkor som begränsade bankernas möjlighet till expansion av verksamheten togs bort.

Genom ändringar som kommer att träda i kraft den 1 maj 2009 förlängs programmet i ytterligare sex månader, ramen för garantier utvidgas, kapitalkraven justeras och möjlighet ges att garantera skuldförbindelser med längre löptider (upp till fem år).

Från svensk sida har det också varit en prioritet att få till stånd en översyn på europeisk nivå av de åtgärder som sjösatts. Finansministern har vid flera tillfällen tagit upp denna fråga, och Sverige har med tiden fått allt starkare gehör för denna ståndpunkt. På svenskt initiativ har Ekofinrådet vid två tillfällen (den 2 december 2008 och den 20 januari 2009) gett EU-kommissionen i uppdrag att göra en skyndsam översyn av åtgärderna och komma med rekommendationer om hur effektiviteten i åtgärderna kan stärkas. Detta gjordes dock inte, och efter förslag från Sverige beslutade därför Ekofinrådet vid sitt möte den 10 februari 2009 att tillsätta en arbetsgrupp under Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK). Syftet med arbetsgruppen är att göra en översyn av effektiviteten i de åtgärder för att stabilisera banksektorn som man kom överens om i oktober 2008. Arbetsgruppen ska också lämna rekommendationer till hur effektiviteten i åtgärderna kan förbättras. Arbetsgruppen består av representanter från nio medlemsstater (inklusive Sverige), EU-kommissionen, ECB samt CEBS (EU:s kommitté för banktillsyn). Sverige driver i denna arbetsgrupp framför allt frågan om behovet av en översyn av de riktlinjer för prissättning av statliga garantier som tagits fram av ECB. Arbetsgruppen har presenterat en analys av hur åtgärderna fungerar och de hinder som har identifierats för att åtgärderna ska kunna fungera effektivt, framför allt vad avser prissättningen av garantier. Sverige har goda förhoppningar om att en sådan översyn kan komma att presenteras under våren.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen i skrivelsen redovisar arbetet inom EU med anledning av den finansiella turbulensen. Som framgår av de kompletterande uppgifter som utskottet redovisat ovan har regeringen varit aktiv inom EU i syfte att det ska ske en översyn på europeisk nivå av de åtgärder som vidtagits.

När det gäller garantiprogrammet vill utskottet erinra om att EU:s regelverk styr nivån på avgifterna. Den nivå som Riksgälden har satt på avgifterna är således anpassad till EU:s regler, och bestämmelserna tillåter inte lägre avgifter. Som framgått ovan driver regeringen inom EU frågan om behovet av en översyn av de riktlinjer för prissättning av statliga garantier som tagits fram av ECB. Samtidigt som flera banker mot bakgrund av nivån på avgifterna har bedömt att de inte ska vara med i garantiprogrammet kan utskottet konstatera att de statliga stabilitetsåtgärderna har varit viktiga både för finanssektorn och för allmänheten. Finansinspektionen har i sin rapport om effekterna av de statliga stabilitetsåtgärderna (daterad den 30 mars 2009) dragit slutsatsen att bankernas upplåningskostnader har sjunkit. Därmed har utlåningsräntorna till både hushåll och företag kunnat sänkas mer än vad som annars hade varit fallet.

Som framgår av Finansinspektionens rapport kan bankerna utanför garantiprogrammet i allt större utsträckning undvika den ökade kostnaden för likviditet som uppstått genom att förkorta löptiden på sin finansiering. Enligt Finansinspektionens bedömning skapas detta utrymme delvis genom bankernas möjlighet att utnyttja garantiprogrammet om de skulle behöva. Därmed har bankerna utanför garantiprogrammet indirekt dragit nytta av programmets fördelar utan att betala för dem.

Regeringen har aviserat att den kommer att presentera en proposition med förslaget att den obligatoriska stabilitetsavgift som aviserades under hösten ska införas, i syfte att förstärka stabilitetsfonden och värna skattebetalarnas intresse. Enligt förslaget betalas halv avgift för 2009 och 2010. Regeringen avser att under 2011 återkomma med ett förslag på hur avgiftssystemet kan slås ihop med insättningsgarantisystemet och en enda och riskdifferentierad avgift tas ut. De institut som deltar i det statliga garantiprogrammet för medelfristig upplåning kommer att mot stabilitetsavgiften få avräkna hälften av vad de under året har betalat i garantiavgift. Det kommer således bli mer attraktivt att delta i garantiprogrammet.

Utskottet vill vidare erinra om behandlingen av regeringens proposition om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16). Av propositionen framgick att åtgärderna bl.a. skulle ses mot bakgrund av de gemensamma och koordinerade insatser som följde i spåren av Europeiska rådets slutsatser från oktober 2008. Riksdagen gav i samband med behandlingen av propositionen som sin mening regeringen till känna vad utskottet anförde om information till riksdagen. Utskottet ansåg att det var av stor vikt att finansutskottet och riksdagen skulle få fortlöpande och utförlig information om de åtgärder

som vidtas med stöd i den lagstiftning som riksdagen beslutade om. Med anledning av detta tillkännagivande kommer regeringen att informera riksdagen i propositionen om stabilitetsavgift för banker m.m. Propositionen är aviserad till maj 2009.

Utskottet finner mot bakgrund av det anförda inte skäl till att riksdagen ska vidta någon åtgärd med anledning av motionen. Motionen bör således avstyrkas.

Stockholm den 16 april 2009

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m), Jörgen Hellman (s) och Per Åsling (c).

Avvikande meningar

1. Hanteringen av den finansiella turbulensen (s)

Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Tommy Ternemar (s) och Jörgen Hellman (s) anför:

Europa befinner sig mitt i en djup ekonomisk kris. Arbetslösheten ökar, och många medlemsländer drabbats nu mycket hårt av finanskrisens konsekvenser. Flera rapporterar om stora ekonomiska underskott och fallande BNP-utveckling. Gruppen ungdomar drabbas särskilt hårt när krisen tilltar. Sverige har i dag den näst högsta arbetslösheten bland unga i hela Europa, och den siffran bara växer. Läget är mycket allvarligt.

Hösten 2008 ter sig, i historiskt perspektiv, som en av de mest turbulenta perioderna någonsin. Beslut om insatser fattades i hopp om att mildra den ekonomiska krisens effekter. Trots detta ser vi fortfarande ingen ljusning, och botten verkar ännu inte nådd.

Höstens ekonomiska utveckling har tydliggjort vikten av det gemensamma europeiska samarbetet. I osäkra tider ställs än högre krav på väl fungerande system för de finansiella institutionerna och de finansiella marknaderna. Stabilitets- och tillväxtpakten är oerhört viktig för att unionen ska arbeta för stabila och sunda offentliga finanser.

Som en konsekvens av situationen på den internationella finansmarknaden tog EU:s finansministrar under hösten ett initiativ för att gemensamt stärka Europas finansiella system. Ett resultat av detta initiativ blev den bankgaranti som under hösten infördes även här i Sverige. På mycket kort tid beslutade riksdagen om införande av en bankgaranti för att få den finansiella sektorn att fungera igen.

Men trots storslagen retorik från den svenska regeringen har fortfarande ytterst få av de svenska bankerna gått med i garantiprogrammet. I årsboken nämns bankgarantin över huvud taget inte alls. Detta ser vi som mycket anmärkningsvärt. En sådan redovisning borde självklart ha funnits med i skrivelsen. Vi anser att riksdagen, genom ett tillkännagivande, bör uppmana regeringen att under innevarande riksmöte återkomma till riksdagen med en redovisning av denna verksamhet inom EU och av hur regeringen har agerat.

Dessutom ställer vi oss frågande till regeringens hantering av garantin och saknar att regeringen inte arbetat mer aktivt i EU för att sänka avgifterna i bankgarantin. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att agera mer aktivt inom EU för att få ett fungerande bankgarantiprogram.

Således bör utrikesutskottet tillstyrka motion U14 (s) i berörda delar.

2. Hanteringen av den finansiella turbulensen (v)

Ulla Andersson (v) anför:

Den finansiella turbulensen visar att det krävs reglering av finansmarknaderna. Än en gång faller världens finanscentrum samman. Människor förlorar sina arbeten, sin inkomst och sina pensionsbesparingar i land efter land, på grund av beslut fattade i styrelser de aldrig fått vara med och tillsätta.

Finansmarknaderna är internationella, och regleringen av de svenska marknaderna sker i stor utsträckning på EU-nivå. Det krävs således kraftfulla åtgärder på EU-nivå för att komma till rätta med frågorna. Det finns gott om frågor som söker svar: Vilka uppgifter är det finanssektorn ska fylla? Hur hantera den girighet som i dag är inbyggd i systemet? På vilka punkter ser vi problem? Vad bottnar de problemen i, och hur kan de lösas? Kan vi hitta sätt att ge bankerna bättre incitament? Går det att hitta regleringar som de inte kan ta sig runt? Sverige bör ta initiativ till diskussioner och åtgärder kring detta på EU-nivå.

Det är inte hållbart att staten passivt ska täcka finansbolagens förluster en gång till, utan att samtidigt ta en diskussion om hur vi kan undvika att hamna här igen. Ska staten, och i förlängningen skattebetalarna, verkligen behöva räkna med att gång på gång behöva gå in med miljarder för att rädda bank- och finanssektorn?

Vänsterpartiet föreslår att det tillsätts en kommission som kan ta fram förslag om hur vi kan forma en ny finanssektor, där de inneboende riskerna åtminstone är färre än i dag. I en sådan kommission bör det finnas deltagare från såväl de politiska partierna som den akademiska forskningen och arbetsmarknadens parter. Eftersom finansfrågorna är reglerade inte minst på EU-nivå krävs förslag som tar sikte på EU:s regelverk.

Så länge finanssektorn domineras av ägare som bara ser till sin egen, kortsiktiga vinst kommer det att vara svårt att få den stabil. När girigheten är institutionaliserad så är problemen genomgripande. Då räcker det inte med att hävda att det behövs en etisk diskussion, som regeringens företrädare gör. Frågan om statligt ägande behöver komma upp på bordet: staten har helt andra möjligheter än privata investerare att se långsiktigt och ta helhetsansvar. Den tryggheten behövs inför framtiden – det borde historien och dagens kris ha lärt oss.

Frågorna kräver aktiva åtgärder inom EU och globalt. De internationella reglerna måste medge att enskilda länder kan införa minimiregler mot viss handel med värdepapper. Europas och världens invånare ska inte behöva drabbas av effekter som kommer av spekulation- och kasinoökonomi.

När det gäller den aktuella motionen delar jag uppfattningen att det är mycket anmärkningsvärt att bankgarantin inte alls nämns i årsboken. Som framgått ovan borde regeringen agera aktivt inom EU för att få till stånd bättre spelregler för de finansiella marknaderna. Regeringen bör agera mer aktivt inom EU för att få till stånd ett fungerande bankgarantiprogram, som skyddar samhällets intressen utan att gynna enskilda institut.

BILAGA 4

Skatteutskottets yttrande 2008/09:SkU10y

Skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse till riksdagen med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 (skr. 2008/09:85) och den motion som har väckts med anledning av skrivelsen. Skatteutskottet begränsar sitt yttrande till de frågor med anknytning till beskattning som motionärerna har tagit upp.

Utskottets överväganden

I motion 2008/09:U14 av Urban Ahlin m.fl. (s) föreslås fyra tillkännagivanden till regeringen som berör skattefrågor. Förslagen går ut på att regeringen ska göra bekämpning av ekobrott och skattefusk till en viktig punkt på agendan under Sveriges ordförandeskap i EU (yrkande 9), att regeringen ska ta initiativ för att samtliga stater inom EU ska omfattas av sparandedirektivets informationsplikt och att direktivet även ska gälla för juridiska personer (yrkande 10). Vidare finns förslag om att regeringen än kraftfullare måste driva den nordiska ståndpunkten om begränsningar av införselkvoterna för alkoholvaror och att det behövs en hög gemensam minimiskatt på alkohol i EU (yrkande 11) samt att riksdagen ska uttala att Sverige inte behöver reducerade mervärdesskattesatser på fler områden (yrkande 12).

Riksdagen har nyligen behandlat liknande motionsyrkanden och har då på skatteutskottets förslag avslagit dessa.

Ett motionsyrkande motsvarande yrkande 9 i motion U14 avslogs av riksdagen den 1 april 2009 (bet. 2008/09:SkU22). Motionsyrkanden med önskemål om ändringar i sparandedirektivets utformning i olika hänseenden behandlades dels i det nämnda ärendet, dels i ett annat ärende under våren (bet. 2008/09:SkU23). Därvid avslogs ett förslag till ett tillkännagivande liknande yrkande 10 i motion U14. Utskottet konstaterade att det

arbete som redan pågår för att komma till rätta med skattefusk och att förbättra sparandedirektivet medförde att det inte fanns någon anledning att rikta tillkännagivanden till regeringen i hithörande frågor.

Beträffande den fråga om reducerade mervärdesskattesatser som tas upp i motionens yrkande 11 konstaterade utskottet i ett annat nyligen behandlat betänkande (bet. 2008/09:SkU26) att den framtida utformningen av skattesatsstrukturen och den diskussion som förs inom ramen för EU-samarbetet övervägs av regeringen. Utskottet såg därför inte någon anledning att för närvarande rikta ett tillkännagivande till regeringen om en förändring av mervärdesskattesatsstrukturen, inklusive införande av nya områden med reducerad skattesats eller ändrade gränsdragningar, och avstyrkte följaktligen motionsyrkanden med sådana förslag. Riksdagen följde utskottet i ett beslut den 19 mars 2009.

Ekofinrådet har nyligen nått en politisk överenskommelse av innebörden att medlemsstaterna bör ha möjlighet att permanent tillämpa reducerade mervärdesskattesatser på vissa tjänster. Utskottet konstaterar att regeringen i skrivelsen uttryckt sig positivt om möjligheten till utökad användning av reducerad skattesats i tjänstesektorn eftersom detta kan ha positiva effekter på sysselsättningen. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning.

Motionsyrkanden om alkoholbeskattningen som motsvarar motion U14 yrkande 12 avlogs av riksdagen den 25 mars 2009 (bet. 2008/09:SkU24). Det arbete som redan bedrivs från Sveriges sida inom EU vad gäller införselkvoterna och minimiskattesatser för alkoholvaror medförde enligt utskottets uppfattning att det inte var nödvändigt med ett tillkännagivande till regeringen i dessa frågor.

Utskottet hänvisar till riksdagens nyligen fattade beslut rörande de frågor som tagits upp i den förevarande motionen U14 yrkandena 9–12. Som framgår av utskottets ovan nämnda betänkanden är arbetet med att bekämpa ekonomisk brottslighet och skattefusk liksom att upprätthålla en restriktiv alkoholpolitik och ett väl fungerande mervärdesskattesystem redan en mycket viktig del i det arbete som regeringen bedriver inom EU och kommer att fortsätta att bedriva under det svenska ordförandeskapet. Dessa frågor är och kommer även i fortsättningen att vara framträdande också i skatteutskottets fortlöpande kontakter med Finansdepartementet i EU-relaterade skattefrågor. Utskottet finner inte skäl för att riksdagen ska besluta tillkännagivanden med uttalanden till regeringen i enlighet med de nu väckta motionsyrkandena. Skatteutskottet föreslår därför att utrikesutskottet avstyrker dessa yrkanden.

Stockholm den 14 april 2009

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andréén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Lennart Sacrédeus (kd), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Britta Rådström (s), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp), Hans Olsson (s) och Karin Nilsson (c).

Avvikande mening

Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Marie Engström (v), Britta Rådström (s) och Hans Olsson (s) anför:

Skattesystemets huvuduppgift är att utgöra grunden för en uthållig finansiering av den gemensamma välfärden, både den offentliga sektorn och socialförsäkringarna. Skattesystemet ska vara enkelt och likformigt. Skattefusk ska bekämpas, men kontrollbehoven måste vägas mot målet att minska den administrativa bördan för främst företagen.

I motion U14 har några EU-relaterade skattefrågor tagits upp som enligt vår mening måste ägnas ett mycket stort intresse i det fortsatta arbetet. Det gäller att verka kraftfullt inom EU för att bekämpa ekonomisk brottslighet och skattefusk, ändringar i sparandedirektivet och att reducerade mervärdesskattesatser inte ska införas inom tjänstesektorn. När det gäller alkoholinförselein anser vi att regeringen än kraftfullare måste driva den nordiska ståndpunkten om begränsningar av införselkvoterna. Det behövs också en hög gemensam minimiskatt på alkohol i EU, inte minst mot bakgrund av alkoholkonsumtionens negativa sociala effekter.

Vi föreslår utrikesutskottet att tillstyrka de tillkännagivanden rörande skattefrågor som föreslås i motion U14.

BILAGA 5**Socialutskottets yttrande
2008/09:SoU5y****Verksamheten i Europeiska unionen under
2008**

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 2 april 2009 beslutat bereda socialutskottet tillfälle att avge yttrande över regeringens skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 tillsammans med motioner.

Socialutskottet, som beslutat att avge ett yttrande, begränsar detta till att avse motion 2008/09:U14 av Urban Ahlin m.fl. (s) yrkandena 7 och 8.

Utskottets överväganden

Motion

I motion U14 av Urban Ahlin m.fl. (s) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att regeringen i EU aktivt ska driva frågan om att EU:s regelförenklingsarbete ska omfatta även de direktiv som rör hälso- och sjukvården samt att krav ska ställas på proportionalitet mellan administrativt merarbete och nytta. I yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om utvärdering av EG-direktivens effekter för sjukvårdens vardag, administration och ekonomi.

Bakgrund och pågående arbete m.m.

Regelförenklingsarbetet på EU-nivå består av flera olika delar. Kommissionen presenterade hösten 2005 sitt första rullande förenklingsprogram, som därefter har uppdaterats med nya initiativ under 2006–2009. Processen för att minska de administrativa bördorna hänförliga till EU:s regelverk sker i flera steg. Bland annat har kommissionen låtit genomföra mätningar av företagens administrativa kostnader inom 13 prioriterade områden, varav hälsoskydd och läkemedelslagstiftning är ett.

Arbetet med att förbättra konsekvensanalyserna av ny lagstiftning på EU-nivå fortsätter. Som ett led i detta arbete inrättade kommissionen i november 2006 en konsekvensbedömningsnämnd för att granska kvaliteten på konsekvensanalyserna. Vidare har kommissionen under 2008 sett över riktlinjerna för konsekvensanalyser i syfte att förbättra användningen av dem och deras kvalitet. I konsekvensanalyserna analyseras förutom ekonomiska konsekvenser också miljömässiga och sociala konsekvenser av förslagen. I de ekonomiska konsekvenserna ska även de administrativa konsekvenserna för exempelvis företag redovisas (jfr t.ex. fakta-PM 2008/09:FPM94).

Kommissionen presenterade i slutet av januari 2009 sin tredje strategiska översyn av programmet ”Bättre lagstiftning” i Europeiska unionen (KOM(2009) 15). Den belyser hur långt arbetet har kommit med bl.a. mätningarna av företagens administrativa kostnader, förenklingen av det befintliga regelverket och minskningen av företagens administrativa bördor samt användningen av konsekvensanalyser. Den strategiska översynen indikerar i stora drag att betydande framsteg har gjorts med att förbättra lagstiftningen inom EU, bl.a. i arbetet med kommissionens rullande förenklingsprogram och åtgärdsprogram för minskning av administrativa bördor.

Kommissionen framhåller att rådet och parlamentet behöver stärka sitt arbete med konsekvensanalyser och nämner i sammanhanget de tre institutionernas översyn av det gemensamma angreppssättet avseende konsekvensanalyser som kommer att mynna ut i en slutrapport under 2009. Kommissionen framhåller vikten av att gemensamma ansträngningar görs

av EU-institutionerna och medlemsstaterna i det fortsatta regelförenklingsarbetet, inte minst i fråga om arbetet med att minska de administrativa bördorna (jfr KOM(2009) 15).

Utskottets bedömning

Hälsa- och sjukvården påverkas av en rad olika EU-bestämmelser av såväl generell som specifik karaktär. Exempel på generella EU-regler som påverkar denna och andra verksamheter är regler avseende arbetstider, arbetsmiljö, avfallshantering, upphandling, statligt stöd, skydd mot diskriminering, ömsesidigt erkännande av examina m.m. Till detta kommer specifika regler som rör vårdområdet, t.ex. vävnadsdirektivet och bloddirektivet samt det ännu inte beslutade s.k. läkemedelspaketet, patientrörlighetsdirektivet och direktivet om organdonation och transplantation.

Utskottet konstaterar att det inom EU pågår ett brett regelförenklingsarbete inom olika områden. Till exempel står regelförenkling på EU:s dagordning inom ramen för Lissabonstrategin. Det är av stor vikt att medlemsstaterna och alla EU-institutioner deltar i detta arbete. Utskottet har erfarenhet att den svenska regeringen aktivt arbetar för att regelförenklingsarbetet inom EU ska förbättras och omfatta än fler områden – t.ex. hälsa- och sjukvården. Utskottet anser det vara viktigt att Sverige tidigt i lagstiftningsprocessen anger en ambition att de mål som respektive reglering gäller måste begränsas i omfång och komplexitet både för att hindra onödiga kostnader och för att göra regleringarna effektiva.

Utskottet konstaterar vidare att alla initiativ som presenteras på hälsa- och sjukvårdens område redan i dag utvärderas innan de presenteras. Detta görs utifrån flera aspekter, bl.a. utifrån effektivitet och kostnad. Alla förslag genomgår också kommissionens interna konsekvensanalysprocess. Utskottet utgår från att den svenska regeringen även fortsättningsvis kommer att arbeta för regelförenkling inom EU och förstärka arbetet med konsekvensanalyser, inte minst på hälsa- och sjukvårdens område.

Med det anförda föreslår socialutskottet att utrikesutskottet avstyrker motion U14 (s) yrkandena 7 och 8 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Stockholm den 16 april 2009

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Ylva Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Magdalena Andersson (m), Christer Engelhardt (s), Tobias Krantz (fp), Jan R Andersson (m), Lennart Axelsson (s), Margareta B Kjellin (m), Catharina Bråkenhielm (s), Maria Kornevik Jakobsson (c), Thomas Nihlén (mp), Finn Bengtsson (m), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s), Rosita Runegrund (kd) och Eva Olofsson (v).

Avvikande mening

Verksamheten i Europeiska unionen under 2008 (s, v)

Ylva Johansson (s), Christer Engelhardt (s), Lennart Axelsson (s), Catharina Bråkenhielm (s), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s) och Eva Olofsson (v) anför:

Hälso- och sjukvården är en nationell angelägenhet där varje medlemsstat ansvarar för sina egna sjukvårdssystem och för att medborgarna får tillgång till bra vård. Det är naturligt att ansvaret för hälso- och sjukvården är nationellt, och vi vill att det ska förbli så. Samtidigt finns det naturligtvis många områden där det är bra med ett närmare samarbete mellan sjukvården i de olika medlemsstaterna och områden där gemensamma regler för t.ex. patientsäkerhet är viktigt för att underlätta just samarbete och gränsöverskridande vård.

Vi föreslår att det utarbetas en policy för hur nya EG-direktiv ska införas så att det administrativa merarbetet begränsas och står i proportion till nyttan. Regeringen bör enligt vår mening aktivt driva frågan om att EU:s regelförenklingsarbete ska omfatta även de direktiv som rör hälso- och sjukvården samt om att krav ska ställas på proportionalitet mellan administrativt merarbete och nytta.

EG-direktiv inom sjukvården är en relativt ny företeelse, och det finns därför anledning att utvärdera effekterna av dessa för sjukvårdens vardag, administration och ekonomi. Vi föreslår därför slutligen att regeringen initierar en sådan utvärdering för att få underlag för att rätt hantera införlivandet av framtida direktiv.

Med det anförda anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion U14 (s) yrkandena 7 och 8.

BILAGA 6

EU-nämndens yttrande

2008/09:EUN1Y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2008

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 2 april 2009 beslutat att ge EU-nämnden tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2008/09:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008.

EU-nämnden lyfter i detta yttrande – liksom i tidigare yttranden – fram dels vissa övergripande frågor som gäller skrivelsens innehåll och regeringens samråd med riksdagen, dels vissa av de frågor som redovisas i skrivelsen och som nämnden velat särskilt uppmärksamma, allt med syftet att belysa och främja utvecklingen av samrådet om EU-politiken.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 behandlas Europeiska unionens övergripande utveckling (del 1), unionens förbindelser med omvärlden (del 2), ekonomiska och finansiella frågor (del 3) samt rättsliga och inrikes frågor (del 4). Vidare behandlas unionens övriga politikområden (delarna 5–10). Slutligen redogörs för unionens institutioner m.m. (del 11).

I bilagor redogörs också för pågående och avgjorda mål vid EG-domstolen och EG-domstolens förstainstansrätt samt för pågående s.k. överträdelseärenden mot Sverige. Vidare finns en bilaga i vilken det redogörs för beslut i ministerrådet som Sverige inte stött och ett sakregister.

EU-nämnden

Synpunkter av övergripande karaktär

EU-nämnden vill även detta år uttrycka sin uppskattning av skrivelsen som ger en bred översikt över det gångna årets verksamhet i EU.

Relationerna mellan regeringen och riksdagen behandlas övergripande i ett sammanhang i avsnitt 1.1. EU-nämnden vill med detta som utgångspunkt först framhålla att riksdagens arbete med EU-frågorna under 2008 präglades av det fortsatta genomförandet av den reform som trädde i kraft den 1 januari 2007. Någon utvärdering av reformen har inte genomförts men omfattningen av EU-arbetet varierade mellan olika utskott, och antalet överläggningar tidigt i förhandlingsprocessen var fortfarande relativt begränsat. Sammantaget står det dock klart att intensiteten i utskottens engagemang ökade, vilket också avspglas i den statistik som redovisas i avsnittet. EU-nämnden hade därmed en stabilare grund vid sitt samråd med regeringen, och den svenska ståndpunkten blev på ett tydligare sätt än tidigare förankrad i riksdagen.

Den ordning som infördes i EU-nämnden under 2007 och som innebär en möjlighet att avge formella avvikande meningar användes under 2008 relativt ofta i förhandlingsrelaterade frågor men också för att markera politiska skiljelinjer. Det är nämndens bedömning att möjligheten att avge avvikande mening, där motiveringen också i sin helhet bevaras i de stenografiska uppteckningarna, bidrog till ökad tydlighet i utfallet av samrådet mellan regering och riksdag.

Som noteras i avsnitt 1.1 har regeringen, i enlighet med konstitutionella krav, under året samrått med EU-nämnden inför samtliga möten i Europeiska rådet och ministerrådet. Det finns anledning att framhålla att dessa omfattande kontakter mellan å ena sidan riksdagen och å andra sidan regeringen och Regeringskansliet präglades av god samarbetsanda och beredskap till nödvändig flexibilitet. Det aktiva och av världshändelserna påverkade franska ordförandeskapet under andra halvåret ställde krav på nämndens förmåga att sammanträda i olika former och på kort varsel. Så genomfördes exempelvis samrådet skriftligt inför det extra ministerrådet om utrikesfrågor den 13 augusti med anledning av Georgienkrisen. Samråd per telefon genomfördes med statsministern inför det snabbinkallade informella mötet med stats- och regeringscheferna den 7 november och med statsrådet Cecilia Malmström den 11 december om den senaste utvecklingen inför Europeiska rådet den 11–12 december i Bryssel.

När det gäller samarbetsformerna vill EU-nämnden peka på att regeringens återrapporering utgör en viktig del av helheten i samrådet. Genom en med hänsyn till sakfrågans betydelse tillräckligt fyllig och tydlig återrapporering kan nämndens ledamöter följa ärendenas utveckling och få underlag till uppföljande frågor vid nästa samrådstillfälle. Nämnden vill påminna om behovet av att återrapporeringen uppfyller sådana krav och är så enhetlig som möjligt,

vilket nämnden tidigare har fäst uppmärksamheten på i kontakter med företrädare för regeringen och internt i riksdagen. Nämnden vill också betona att det är viktigt att statsråden i sin planering försöker undvika krockar mellan arbetet i kammaren och arbetet i nämnden.

EU-nämnden vill i detta sammanhang också ta upp språkfrågan. Nämnden har i tidigare yttranden framhållit att det är mycket angeläget att relevant beslutsunderlag föreligger på svenska, men konstaterar att någon nämnvärd förändring inte har skett. Att dokument ibland har funnits tillgängliga endast på engelska har inte hindrat att samråd ändå kunnat genomföras på ett tillfredsställande sätt, men nämnden vill betona att samråd på grundval av beslutsdokument på andra främmande språk inte ger förutsättningar för ett godtagbart resultat.

Avslutningsvis när det gäller relationerna mellan regering och riksdag noterar EU-nämnden att det korta övergripande avsnittet (1.1) kompletteras av referenser till riksdagskontakter (samråd, överläggningar och information) i övriga delar av skrivelsen. Dessa referenser präglas av en viss brist på enhetlighet och stringens i terminologin. Ibland saknas referenser också helt och hållet. EU-nämnden inser problemen att få en full konsekvens i en produkt med många bidragsgivare, men skulle välkomna en mer genomförd ordning samt också en något fylligare övergripande genomgång.

Synpunkter med anledning av de olika sakavsnitten

I det följande lyfter EU-nämnden fram några utvecklingslinjer och enskilda frågor som är av intresse för att belysa samrådet mellan regeringen och riksdagen.

Den övergripande utvecklingen av EU-samarbetet (del 1) präglas fortsatt av ett allt större inslag av övergripande strategier, program och breda beslutspaket. Som framhålls i skrivelsens inledning var klimatfrågan i fokus också under 2008 och behandlades av Europeiska rådet i samtliga möten samt i en rad ministerrådsformationer. Det gällde i första hand miljöministrarna och energiministrarna, men också transport- och finansministrarna. Under första delen av 2008 präglades diskussionen i rådet också av problemen med kraftigt stigande livsmedels- och oljepriser, vilka behandlades inför Europeiska rådet, rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser, Ekofinrådet samt Jordbruks- och fiskerådet. En dramatisk förändring av den politiska dagordningen orsakades så av den globala finansiella och ekonomiska krisen som bröt ut under hösten. Från och med oktober månad dominerade krisen arbetet i Europeiska rådet och i Ekofinrådet men också t.ex. arbetsmarknadsministrarnas och näringsministrarnas dagordningar.

Att EU på detta sätt utvecklas i breda stråk som berör olika politikområden inom samarbetet och också hanteras uppifrån – Europeiska rådet – och nedåt, ställer krav på god samordning inom regeringen och Regeringskansliet. För riksdagens del ger EU-nämndens befattning med såväl Europeiska rådet som ministerrådet i samtliga dess formationer goda förutsättningar för överblick

och kontinuitet. Genom nämndens breda och flexibla sammansättning säkerställs också att synsätt och eventuella formella överläggningar i fackutskotten kan beaktas vid samrådet i nämnden.

Genom samrådet i EU-nämnden kunde det under den ekonomiska krisens höst klarläggas att den svenska linjen i en rad frågor av grundläggande betydelse vilade på bred parlamentarisk grund. Det gäller sådant som vikten av att hålla fast vid klimatmålen trots den ekonomiska krisen, att prioritera målet om hållbara offentliga finanser i medlemsstaterna, att inte låta den ekonomiska krisen föranleda stora ingrepp i EU:s fastställda budgetram liksom att kraftfullt motverka de protektionistiska reflexer som krisen utlöser.

När det gäller *EU:s förbindelser med omvärlden (del 2)* kan konstateras att detta politikområde blir alltmer omfattande med hantering av uppblående kriser och konflikter såväl som den löpande globala utrikespolitiken, inklusive bistånds- och handelsfrågor. Samrådet inför de ordinarie rådsmöten präglades under 2008 av en öppen och ingående diskussion i EU-nämnden som i allmänhet ledde fram till ett brett parlamentariskt stöd för utrikespolitiken. Som framgått kunde regeringens linje i Georgienkrisen under sommaren förankras i EU-nämnden med början inför utrikesministrarnas extra rådsmöte den 13 augusti och det extra toppmötet den 1 september. Utöver samråden inför olika möten kan påpekas att regeringsbesluten om att rösta för EU-sanktioner som omnämns i avsnitt 8.9 regelmässigt föregicks av samråd med EU-nämnden i skriftlig form.

Samråden om *de rättsliga och inrikes frågorna (del 4)* var intensiva både när det gäller justitieministerns och migrationsministerns ansvarsområden, och EU-nämnden var inte alltid enig i sina ståndpunkter. Bland ärenden där enighet faktiskt förelegat och där svenska förhandlingsmål kunnat uppnås kan lyftas fram frågan om val av lag för äktenskapsskillnad (avsnitt 18.4). Regeringen hade här nämndens enhälliga stöd för att inte acceptera en reglering som kunde innebära att rätten till skilsmässa i vissa fall inskränktes. Det står klart att riksdagens tydliga hållning stärkte regeringens möjlighet att motstå det tryck som utövades på Sverige att släppa sitt veto och godta majoritetens hållning.

Inom ramen för *den gemensamma jordbrukspolitiken (del 8)* fördes under hösten den s.k. hälsokontrollen i hamn (avsnitt 39.1). Hanteringen av denna fråga präglades av tidigt inledda och intensiva löpande kontakter om den svenska ståndpunkten mellan regeringen och miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden inför förhandlingstillfällena vid ministerrådets möten. Jordbruksministern kunde gå in i den avslutande förhandlingen vid rådsmötet den 18–20 november med EU-nämndens enhälliga stöd för viktiga svenska krav som marknadsanpassning och möjligheten för jordbrukare i olika länder att konkurrera på lika villkor. Enligt EU-nämndens mening var hanteringen av frågan om "hälsokontrollen" ett exempel på en väl fungerande förankring av regeringens ståndpunkter i riksdagens olika organ som också bidrog till att stärka regeringens förhandlingsarbete.

Från jordbruksområdet kan under 2008 också nämnas det s.k. skolfruktsprogrammet (avsnitt 39.2.1) som gav upphov till ingående diskussioner i

såväl miljö- och jordbruksutskottet som EU-nämnden, inte minst om taktiska och strategiska överväganden. Jordbruksministern fick tillfälle att redovisa sin syn på hur förhandlingen i en fråga där grundinställningen är negativ ska drivas för att nå ett så positivt förhandlingsresultat som möjligt och undvika risker för att skada andra samtidigt pågående förhandlingar. Även om det fanns olika meningar i EU-nämnden om huruvida Sverige slutligt borde rösta för förhandlingsresultatet, är det nämndens uppfattning att det relativt positiva resultatet av förhandlingarna är ett ytterligare exempel på värdet av en väl-fungerande förankring i riksdagen.

Institutionella frågor

När det gäller avsnittet om ministerrådet (47.1) erinrar EU-nämnden om vad som under övergripande synpunkter anförts om vikten av att relevant beslutsmaterial föreligger på svenska.

Nämnden vill vidare än en gång uttrycka sitt starka stöd för regeringens arbete när det gäller öppenhet och insyn (avsnitt 47.7) samt påminna om att riksdagens stöd för regeringens linje i frågan om en översyn av öppenhetsförordningen under året framgick vid överläggning i konstitutionsutskottet liksom i EU-nämnden. Det kan också framhållas att den svenska delegationen under 2008 agerade till stöd för denna hållning inom ramen för det parlamentariska samarbetet inom Cosac, konferensen för de nationella parlamentens EU-organ, där även Europaparlamentet deltar.

Slutligen noterar EU-nämnden regeringens redovisning av förberedelserna för EU-ordförandeskapet hösten 2009 (avsnitt 47.11). Regeringen samrådde med EU-nämnden om 18-månadersprogrammet inför antagandet av rådet i juni och informerade nämndens beredningsgrupp om förberedelsearbetet i övrigt. Nämnden vill som förra året framhålla vikten av att regeringens agerande som ordförande förankras i riksdagen och ser fram emot det fortsatta samrådet med regeringen under ordförandeskapet.

Stockholm den 17 april 2009

På EU-nämndens vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (m), Susanne Eberstein (s), Bengt-Anders Johansson (m), Peder Wachtmeister (m), Sofia Arkelsten (m), Carina Ohlsson (s), Holger Gustafsson (kd), Jakob Johnson (v), Lars Lilja (s), Ulf Holm (mp), Börje Vestlund (s), Karl Sigfrid (m), Agneta Berliner (fp), Lars Tysklind (fp), Erik A Eriksson (c).